

Anul IX

Nr. 4 (68)

Mai 2012

5 lei

FEREASTRA

Revistă editată de Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” - Mizil

TĂVĂLUGUL ELECTORAL

Vor fi din nou alegeri!
Tarabele așteptărilor deșarte vor fi din nou înțesate cu promisiuni! Multe, foarte multe promisiuni vor fi! Colorate, cu sclipici, din carton, hârtie, ori plastic! Unele vor avea dungulițe, cerculețe, bastonașe, altele vor fi cu cheiță, baterii și telecomandă! Cârcotașii spun că sunt făcute pe vapor, departe de lume, pentru a nu fi influențate de vreo lacrimă ori suspin. Alții motivează alegerea confecționării lor în neantul albastru al mărilor și oceanelor, datorită valurilor și pentru a nu plăti taxe! Important e că sunt foarte ieftine! De aceea sunt de unică folosință! Cu toate acestea rolul lor e foarte important! În aceste zile **oamenii** trebuie să devină copii și să întindă mâna atrași de mirajul artificial al cromaticii, să fie plimbați prin labirint și să creadă că vor pași, în curând, dincolo de ferestrele desenate! Zâmbete și zurgălăi de tot felul îi vor îndemna să creadă!

Până în ziua când vor trebui să-și adune de prin buzunarele ciuruite de grindina cuvintelor... Totul se va termina în ziua aceea! Speranțele lor vor fi apoi puse în saci și vor deveni niște cifre! Dimineața promisiunile mereu neîmplinite vor fi răstignite peste tot! Coșurile de gunoi și ghelele se vor umple cu ele! Ca după un revelion când totul devine amorțire! Țiganii și toți cei defavorizați vor scotoci prin ele căutând ceva de trebuință! Vântul le va împrăstia pe străzi, pe câmpuri, pe sub poduri! Peste tot vor fi! Pe străzi vor veni, într-un târziu, măturătorii! Pe câmpuri vor veni elevi să le adune. Li se vor da mânuși și măști pentru respirație. Li se va explica că sunt nocive, periculoase și că pot produce suferințe. Unii vor avea senzații de vomă! Dar vor rezista și vor curăța câmpurile! Să fie iarăși ca înainte!

Este primăvară și vor fi din nou alegeri! Aidoma unui animal sălbatic scăpat de sub controlul copacilor cu umbră comună, tăvălugul electoral, hăituit de dorința unei lumi fantastice, rătăcește pe străzile mereu nepotrivite ale cetății.

Oamenii, mimând mirarea cântatului de cocoș, privesc prin ferestrele fără geamuri valurile mării de dincolo de ei, încercând să dibuie zorii dimineții.

Este primăvară! Copacii au frunze și o mulțime de fori! Sunt semne că viața își vede de treabă!

Copiii desculți joacă șotron în albia râului secăt de dorințele albastre din cer!

O bătrână privește în zarea porții întredeschise așteptându copiii de mult plecați ori măcar un semn ori un vecin care să o întrebe: „Ce mai faci mamaie”!

În piețe aceleași expoziții sfidătoare cu fructe și legume cu etichete din mai toate țările lumii! Pământul e răscolit de mâini negricioase în căutare de fier ruginit, rămășițe de amintiri a ceea ce a fost.

Măinile tăvălugului, uitând zâmbetul mângâierii, își croiesc cărare spre piscurile de mucava ale vâscoaselor dorințe trâmbițate, cu pași uriași de pumni. Cuvintele se vor îngreuna și se vor rostogoli ca niște bolovani scăpați de sub control.

Tăvălugul se luptă cu liniștea cetății, evitând veghea așteptării. Se fac eforturi uriașe pentru a dirija pașii oamenilor!

Un nor plumburiu încheștează nemilos țipătul infinitelor curcubee.

În ziua unei nopții, **oamenii** își iau cu ei ferestrele fără geamuri și coboară, în praful cetății.

Tăvălugul se năpustește în ferestrele fără geamuri! **Oamenii**, improvizând zâmbetul etern al nemuririi, pășesc încet, încet, pe valurile mării de dincolo de ei, încercând să dibuie zorii dimineții.

Ca o dulce furtună, ca un glob uriaș al unui pom iertat de iarnă, tăvălugul se va preface în mii de bucăți, amestecându-se cu cioburile din ferestrele fără geamuri. Orgoliul său de a strivi oamenii, printre dorințele și năzuințele lor, va agoniza în cele din urmă, înghițindu-și propria salivă și țipetele deșarte.

Zâmbetul din mâinile oamenilor va călca praful cetății.

Va fi liniște! Va fi, din nou, liniște!

Copiii desculți vor joacă șotron în albia râului albastru, improvizând nemurirea.

Oamenii și **copiii**, ca în fiecare dimineață, privesc prin ferestrele fără geamuri la valurile mării de dincolo de ei, încercând să dibuie zorii dimineții!



Mihai ȘTIRBU

Iubirile scriitorilor

Eminescu și Veronica Micle



S-au cunoscut la Viena, pe când Eminescu era student la filosofie. Amândoi aveau 22 de ani.

Veronica s-a născut la 22 aprilie 1850. Era o femeie frumoasă, stilată, educată, spirituală, căsătorită deja de la o vârstă fragedă (14 ani), la îndemnul mamei sale, cu profesorul Ștefan Micle, cu care a avut doi copii.

A urmat școala primară și cursurile gimnaziale la Iași, la Școala Centrală, după ce mama sa, Ana Câmpianu din Năsăud, trecuse munții în Principatul Moldova, după pierderea soțului în urma revoluției din 1848, din cauza prigoanei austro-ungare. S-a stabilit întâi la Târgu Neamț, unde a și copilărit Veronica împreună cu fratele ei mai mare. Dar, odată ajunsă la Iași, a fost o elevă excepțională, dând dovadă de o inteligență deosebită. A terminat școala în 1863 cu calificativul „eminentă”. La examenul final asistase rectorul Universității din Iași, profesorul universitar Ștefan Micle, ardelean de origine. Profesorul a remarcat-o, vrăjit de frumusețea, inocența și inteligența ei și, deși era mai în vârstă cu 30 de ani, a cerut-o în căsătorie.

Mai târziu, mama sa s-a călugărit la Văratec. Când a considerat de cuviință, i-a lăsat casa Veronicăi, care a donat-o mănăstirii, mănăstirea fiind și locul în apropierea căruia ea dorea să-și doarmă somnul veșnic. În actul de donație era o specificație: pe o placă de marmură trebuia scris pentru pomenire de generația actuală și viitoare „Casa Veronica Micle”. Urmarea: a primit două camere lângă stăreție, în care putea sosi oricând în vizită.

Frumoasa poveste de dragoste dintre cei doi (Mihai Eminescu și Veronica Micle), a cunoscut urcușuri și coborâșuri.

Dar, totul a început – așa cum spuneam – la Viena în anul 1872, unde ea se afla pentru un tratament. Pe Eminescu îl știa doar după nume, datorită câtorva poezii pe care el le publicase. Pe Veronica a atras-o, nu gloria poetului, ci talentul pe care l-a intuit cu o mare precizie, poate egală cu cea a lui Maiorescu.

Tânăra Veronica, deși avea două fete și își respecta soțul, tânjea după iubirea ideală învăluită în mister, de care nu avusese parte până atunci. Trăia primii fiori ai dragostei și se comporta ca orice fată la vârsta ei. „Galopul biografiilor – cum zice **Tia Șerbănescu** – nu modifică vârstele organismului oricât le-ar brusca”. Legile firii nu țin cont de conveniențele sociale. Veronica se afla la prima ei iubire, aproape adolescență, și ca orice adolescent sau tânăr, asculta această chemare, dincolo de orice rațiune. Cu un tact deosebit, a știut totuși, ca în același timp să își respecte soțul și familia, dar și să dea frâu liber unei iubiri romantice. Până la moartea soțului ei, iubirea lor a fost pură și neîntinată.

Părul bălai, ochii albaștri, felul ei de a fi, probabil corespundeau idealului la care visa poetul de 22 de ani, Mihai Eminescu. Întâlnirile de la Viena au continuat la Iași, apoi la București, și-n ciuda discreției presupuse, mulți vorbeau și blamau relația dintre femeia căsătorită și tânărul poet. După revenirea în 1874 la Iași de la Berlin, chiar dacă fără titlu în urma audierilor în filosofie, Eminescu a devenit director al Bibliotecii centrale, trăind în apropierea Veronicăi. Se îndră-

(Continuare în pag. 2)

(Urmare din pag. 1)

gostise de frumoasa, spirituala, cultivata Veronica, cea plină de mister și poezie, romantică și provocatoare, și voia să fie aproape de *dulcea minune*, de *îngerul blond*. Biblioteca centrală depindea de rectorat, relația dintre poet și Veronica Micle fiind înlesnită și de relațiile ierarhice, care-l puneau pe Eminescu – vrând, nevrând - în contact direct cu Ștefan Micle. Mai mult, Eminescu participa frecvent la seratele literare a celei pe care o considera *Luceafărul meu* și-i dedica poezii; ea, la rândul ei, îi scria delicate versuri. Se întâlneau și sub teiul de la Copou. Când nu se puteau întâlni, comunicau prin scrisori. Eminescu se adresa iubitei cu apelative ca: „*Scumpa mea amică, Dulcea mea doamnă, Măi îngerașule, Dulce și dragă Cuța, Draga mea copilă, Stimabilă doamnă și respectată mea amică, Măi ramură de liliac*” etc. Veronica îi răspundea: „*Mișule iubit și al meu scump și drăgalaș, Mișule, Băiet iubit și drăgalaș, Eminul meu, Scumpul meu Eminescu*”.

Pentru Eminescu, Veronica era idealul feminin pe care-l visase. Îi scria: „*Adormind aseară cu gândul la tine și deșteptându-mă dimineața tot cu el, aș putea să îți scriu toată ziua fără să obosesc, dacă cititul nu te-ar oboși pe tine. Nu știu de ce, orice lucru, chiar și acelea care nu au a face deloc cu tine, îmi aduc aminte de tine. Ce ai tu de împărțit cu teii, cu florile și frunzele de tei? Poate unde ești așa de dulce, ca mirosul frunzelor acestora. Și dacă se întâmplă pe tine să te văd,/ Desigur că la noapte un tei am să visez./ Și dacă se întâmplă să întâlnesc un tei,/ Desigur toată noaptea visez la ochii tăi*”. Veronica îi răspundea: „*Îmbătată de florile teiului, de vorbele ademenitoare și dulci, de tot ce ne înconjoară, acolo pe bancă la Copou, mă credeam lângă tine cea mai fericită femeie*”.

Veronica i-a închinat frumoase și delicate versuri adunate în volumul **Poezii**, în 1887. Cele mai valoroase poezii oglindesc dragostea ei, ca un adevărat jurnal poetic de dragoste, cuprinzând toată gama de sentimente: bucurii, supărări, momente pasionale, revolte, temeri, mărturisiri, împăcări. Versurile ei parcă stabilesc o complicitate cu cititorii. Au valoarea sincerității și a unei grații de necontestat: „*De câte ori am tresărit/ La fiece mișcare,/ Crezând că poate vei veni/ O, dulce alinare.// De câte ori am plâns/ Văzând că noaptea vine/ Și lampa singură s-a stins/ Iubite, fără tine*” (**Lampa**). Eminescu o iubea cu patos, cu putere și cu sinceritate. „*Mi-e dor de tine, moșule ce ești, femeie gentilă și dulce, inteligentă și radioasă, frumusețea frumuseților și floarea florilor*”.

Ștefan Micle tolera situația. Având încredere în soția lui, accepta ca Veronica să fie muza unui poet de geniu, așa cum Laura a fost pentru Petrarca.

Pe o filă din biblioteca sa, astăzi **Manuscrisul românesc** – fost 6003 – fila 82, poetul și-a însemnat cu cerneală violet câteva rânduri „*Ziua de 4/16 februarie 1876 a fost cea mai fericită a vieții mele. Eu am ținut-o pe Veronica în brațe, strângând-o la piept, am sărutat-o. Ea-mi dăruia flori abastre care le voi ține în toată viața mea*.”

În perioada august 1874 – octombrie 1877, poetul a scris cele mai frumoase poezii de dragoste, publicate în **Convorbiri literare**, în **Familia**, sau rămase pentru posteritate. Unii istorici literari, începând cu **Perpessicius**, au numit această etapă din viața poetului „*perioada veroniană*”. Chiar dacă profesorul Micle primea deseori scrisori anonime, cu relatări despre aventurile soției, iubirea dintre „îngerul

blond”, Veronica, și Eminescu a fost mare, adâncă, a învins totul și a reușit să existe dincolo de răutățile celor care îi voiau despărțiți.

În 1879, după moartea lui Micle, Eminescu o considera pe Veronica logodnică, deși ea încercase să-l convingă să se căsătorească, însă opoziția prietenilor și depresia care deja îl marcau, au blocat orice demers pentru unirea legală pe viață. Maiorescu, Slavici, Macedonski și junimiștii, credeau că dacă poetul se va însura „*nu va mai plânge așa frumos*”. De altfel, se pare că suferința necesară pentru creație, contextul social și politic, căsătoria ființei iubite, au fost factorii mult stimulatori pentru actul artistic eminescian.

Parcă zbaterile pentru *firesc* în viață, suferințele impuse de conveniențe, poate nefeștești în cazul lor, n-ar fi fost suficiente pentru preaplinul paharului cu amar al celor doi. Dispariția lui Ștefan Micle ar fi putut părea o ușurare pentru dragostea lor, dar a atras și un aspect pragmatic, lipsa banilor. A intervenit, se spune, și nașterea unui copil mort.

Mai demult, școala la care învățase Veronica îi intentase un proces lui Titu Maiorescu, pentru că ar fi avut o relație cu una dintre eleve, iar Veronica a depus mărturie, ca martor și colegă a elevei. Urmarea - Maiorescu a încercat să se răzbune pe toate căile pe Veronica, condamnând ulterior și relația ei cu Eminescu. În 1883 s-a declanșat boala care avea să-i fie fatală, șase ani mai târziu, poetului. Diagnosticul pus atunci de medicii de la Sanatoriul doctorului Șuțu din București a fost „psihoză maniaco-depresivă”. Firesc, după aceea au urmat luni întregi de tratamente și recuperare în țară și străinătate, însă în februarie 1889 a fost internat definitiv în același sanatoriu, unde s-a stins la 15 iunie 1889.

Cei doi s-au născut în același an 1850 (o coincidență?). Când poetul se stinge pe patul spitalului, Veronica scria un poem chiar despre moarte și iubire (o coincidență?). La 4 august 1889 și-a luat viața și ea, la exact 50 de zile după dispariția lui Mihai Eminescu, dar și la exact 10 ani de la moartea soțului sau.

Veronica Micle a publicat poezii, nuvele, traduceri în revistele vremii și un volum de versuri. Ea era conștientă de cele două posturi, de femeie îndrăgostită și de poetă: „*Vârful nalt al piramidei, ochiul meu abia-l atinge./ Lângă-acest colos de piatră, vezi tu cât de mică sunt,/ Astfel tu-n a cărui minte universul se răsfrânge,/ Al tău geniu peste veacuri rămâne-va pe pământ./ Și dorești a mea iubire. Prin iubire pân-la tine/ Să ajung și a mea soartă azi de soarta ta s-o leg./ Cum să fac! Când eu micimea îmi cunosc atât de bine,/ Când măreața ta ființă, poate nici nu o-nțeleg*” (**Lui Eminescu**, 28 august 1885).

Chiar dacă n-ar fi fost muza lui Eminescu, Veronica ar fi trebuit să rămână în conștiința neamului. Era și o scriitoare cu mijloace de expresie delicate, este una dintre primele poete din literatura română. **Tudor Via**nu remarca: „*Veronica Micle este primul poet eminescian, primul discipol al marelui poet, cu versuri stilizate și tipizate în factură poetică a epocii, cu nimic mai prejos de cele ale tuturor poezilor care creaseră în aceeași vreme nivelul liric general*”. **N. Iorga** a comparat-o cu „o eroină antică”, iar **Duiliu Zamfirescu** o considera „*poeta unui cult*”. Vorbind despre personalitatea Veronicăi Micle, **George Munteanu** spune: „*Veronica dispune de infinite resurse proprii sexului ei, pentru a-l ține în neîntreruptă uimire și în pornirea de a o adora. Are directitate de caracter, fire deschisă, fermecător comunicativă, menită să surprindă agreabil-tiranic prin toate manifestările ei*.”

Este o copleșitoare feminitate prototipică în scrisul și în felul ei de a fi, este acel feminin, atât de admirat, de cântat și uneori blestemat de către bărbați. Veronica era deplin conștientă de toate acestea”.

Poate o sclipire de geniu a determinat-o pe Veronica să-i dăruiască lui Eminescu, la 27 de ani, o fotografie cu o dedicație-jurământ de credință: „*Sufletul meu și după moarte va căuta umbra poetului iubit*”. În 1881 îi scria: „*noi vom muri departe unul de altul, poate fără să ne plângem măcar unul pe altul*”, apoi: „*eu îți voi aduce ca jertfă viața mea*” (1882).

Așa avea să fie. La mănăstirea Văratec, Veronica și-a invitat prietenii în cea din urmă zi a existenței ei pe pământ, să le citească din jurnalul **Dragoste și Poezie**. Adu-nase acolo poeziile dedicate lui Eminescu, și câteva dintre cele dedicate ei de poet. După plecarea tuturor, noaptea, a săvârșit un gest ca în antichitatea greacă, așa cum a subliniat N. Iorga, punându-și capăt zilelor.

Tia Șerbanescu spune: „*Te și întrebi când a avut timp Veronica Micle, în numai 39 de ani, să fie o elevă strălucită, o voce căreia i s-au oferit angajamente într-o trupă de operă, martoră într-un proces ce i s-a intentat lui Maiorescu, o soție ireproșabilă – din punctul de vedere a lui Ștefan Micle – mamă a două fiice (cărora le-a dat o bună educație), soră de caritate voluntară în războiul de independență, traducătoare, poetă, o bună pianistă, o văduvă cu necazuri financiare și, mai presus de toate, iubita pasionată și inspirată a lui Eminescu*”.

Și-a adaptat mereu comportamentul. A știut să fie muza ideală: cochetă când trebuia, indiferentă când trebuia, fidelă mereu și infidelă din când în când, adică exact cât era necesar pentru ca această iubire să-și găsească mereu prospețimea, și ca poezia să înflorească pe soluri noi, copleșitoare când se cuvenea și, în fine, solidară și în moarte. Pentru o femeie urmărită mereu, a știut să fie discretă și delicată.

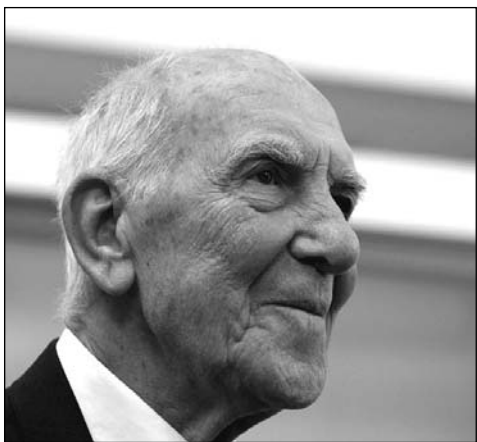
George Călinescu, adevăratul critic literar, are o părere contrară romanticilor, care consideră relația dintre cei doi ca fiind cea mai frumoasă poveste de dragoste din lumea literară. „*Opiniunea, așadar, că Veronica Micle formează obiectul aproape unic al pasiunii lui Eminescu este cu totul greșită. Eminescu cânta dragostea, nu femeia, victimă mereu a improvizățiunii și a absurdului. El este străfulgerat principial de orice femeie, pentru o actriță de varieteu sau pentru o tânără burgheză de periferie, întrevăzută la un geam, o urmărește cu frenezia întâiei iubiri, compune declarațiuni focose sau versuri imploratoare și rămâne mereu în aceeași neliniște ceretătoare, nesatisfăcută*.”

Bibliografie:

- ♦ **Viața lui Eminescu, George Călinescu** – Editura Eminescu – București 1973;
- ♦ **Istории de amor, Eminescu – Veronica Micle, Adevărul** din 14.02.2011, autor **Maria Apostol, Cătălina Slujitoru**;
- ♦ **Istории de amor. Gelosul Eminescu și frumoasa lui muză blondă: iubire înecată într-o sticlă de otravă, Maria Apostol, Cătălina Slujitoru - Oglinda literară**, Anul XI, nr. 123;
- ♦ **Armonia** – de **Elena Buică** – 13 ianuarie 2010;
- ♦ **Wikipedia, enciclopedia liberă - Casa memorială Veronica Micle din Târgu Neamț**;
- ♦ **Pe urmele lui Mihai Eminescu, Augustin Z.N. Pop** – Editura Sport Turism, București, 1978.

Luminița Petru
(Bruxelles)

Îl cunoașteți pe Stéphane Hessel?



Este cel ce a strigat acum câteva luni oamenilor căzuți în fatalismul istoriei: „*Indignați-vă!*”, altfel zis: „*Nu acceptați să trăiți oricum!*”, „*Păstrați-vă demnitatea!*” Acest strigăt de revoltă a fost pregătit de dezvăluirile unor oameni ai legii și ale unor jurnaliști care și-au pierdut locul de muncă din cauza asta. Ei au dezvăluit setea de câștig material a unei pătri a societății și mai ales lipsa totală de responsabilitate față de lume (oameni și natură) a acestor indivizi. Apelul lui Hessel a declanșat un uragan. (*Publicată pe 20 octombrie 2010, la Editura Indigène, chiar în ziua în care a autorul a împlinit 93 de ani, cartea Indignez-vous! a devenit rapid best-seller, cunoscând un succes răsunător în Franța și peste hotare- N.R.*)

Atitudinea cerută intră în contradicție cu recomandările lui **Spinoza**: „*să nu te indignezi, să nu iei în derâdere, să nu plângi, ci să înțelegi.*” Hessel consideră că pentru societatea actuală acest pas este obligatoriu. Nu se mai produc fapte morale pornind de la bune intenții cum credea Kant, acțiunile virtuozose sunt tot mai dificile. Ele presupun o depășire de sine. În contextul actual de afișare insistentă a comportamentelor deviante, patologice, compasiunea, iubirea aproapelui e tot mai rară. **Peter Sloterdijk** (filozof și scriitor german, - N.R.) merge până la a afirma că filozofia este fiica indignării produse de decepție.

Nonagenarul Stéphane Hessel a acumulat „*o comoară de sens*”, trăind marile experiențe ale secolului trecut și actual, putând face un bilanț al umanității care a ajuns la crepuscul sau în fața căreia se deschid zorii de ziua. În fond deosebirea dintre cele două tendințe o aduce afirmația lui: „*A rezista înseamnă să creezi, a crea înseamnă să rezisti.*” Să reținem și faptul că pentru el educația a constat în a învăța să fie fericit făcându-i și pe alții fericiți.

El a răspuns tuturor atacurilor realității refugiindu-se în poezie. Să adaug că a ieșit totdeauna învingător și că una din încercări a fost condamnarea la moarte în lagărul de la Buchenwald. El vorbește despre liberarea de orice forță materială prin artă, ca despre o probă a puterii de expansiune a sufletului omenesc. Arta îți rafinează dorul de celălalt.

Să spui o poezie cuiva înseamnă, pentru Hessel, să te adresezi sufletului lui, să institui o comunicare între suflete. „*O viață bună e cea în care, în ciuda eșecurilor, îți crește încrederea în tine.*”

Iată unul din poemele care l-au ajutat să supraviețuiască: „*Da, eu știu de unde vin !/ Înselat ca flacăra/ Ard ca să mă consum./ Tot ce am devine lumină./ Ce las în urmă cărbune./ Sunt fără nici o îndoială flacăra!*” (**Ecce homo** a lui **Friedrich Nietzsche**)

Și aceasta este valoarea pe care tre-

buie să ajungă existența să o aibă: „*Să recunoști adevărul drept adevăr și în același timp drept eroare; să trăiești contrariile fără a le accepta; să experimentezi totul în toate modurile și să nu fi la final decât inteligența totul - când omul se ridică la această înălțime devine liber ca pe orice înălțime, singur ca pe orice înălțime, unit cu cerul cu care nu e niciodată unit, la fel cum e pe toate înălțimile.*” (**Fernando Pessoa - Drumul șarpelui**)

Aș adăuga textul lui **Edgar Allan Poe** **Eurêka**, text care prezintă legătura dintre om și cosmos ca pe o expansiune ce îl depărtează pe om de ego constituind sfere tot mai largi de integrare.

Stéphane este fiul lui **Franz Hessel** ale cărui romane **Romanță pariziană** și **Bazarul fericirii** au fost traduse din germană în franceză de Léa Marcou în 1987 și 1989.

Plecând de la formula: „*Cerul înstelat deasupra capului și legea morală în suflet*”, Stéphane Hessel găsește că soluția e să ne educăm fără încetare conștiința într-o dialectică a dorinței și legii. Acesta e rolul religiilor, filozofilor, culturii în general. Ne aflăm veșnic la intersecția dintre vis și realitate, între infinitul sperat și limita fiecăruia. E momentul de a contrazice definitiv mitul lui **Rousseau** care afirma că ar fi suficient ca oamenilor să li se îngăduie să trăiască așa cum vor pentru ca totul să meargă bine.

Aici Hessel diferențiază morala de etică potrivit modelului aristotelician. Morala e publică. Există o morală burgheză sau conformistă, ipocrită. Dar etica e personală, ea se definește în raport cu o situație dată, e ancorată în faptele noastre cotidiene. Ea e dictată de interesele personale care trebuie să evolueze spre o integrare a intereselor unui grup tot mai larg, neoprinde-se decât la interesul superior al întregii umanități.

Era visul lui **Montesquieu**...

Ce m-a entuziasmat a fost poziția pe care Stéphane Hessel le-o recunoaște intelectualilor în constituirea unei etici a viitorului. Până la urmă valoarea unei societăți nu o poate da decât calitatea intelectualilor ei.

În occident, apelul lui Hessel: „*Să ne întoarcem la trecut, va fi un progres*”, citat din **Verdi** are, poate, un alt ecou decât în orientul românesc.

Când unii au început să-și exprime regretul față de regimul Ceaușescu, poziția corectă ar fi fost să se reflecteze asupra cauzei și nu să se încerce înăbușirea vocilor sub etichete insultătoare. Adevărul are multe fațete, nici una nu trebuie ignorată, fiecare vorbește în forma ei despre aceeași problemă. Odată descoperit motivul, ar trebui elaborat modelul care să răspundă cerințelor, nivelului cetățenilor și să permită progresul societății, al lumii. După Hessel e momentul să integrăm modelul global al vieții, aceasta e singura soluție de depășire a momentului actual.

Se impune o precizare: dialectica propusă de Hessel nu este cea a lui **Hegel**: de la particular la universal, deci de la local la național și apoi la global. Globalul înseamnă aici luarea în considerare a fiecărui individ, a dreptului său la fericire. Grăunțele de nisip care a blocat roțile mecanismului social este cetățeanul, singurul sens al puterii financiare, economice și politice. Această inclusivitate cere o nouă declarație a drepturilor omului în contextul naturii și mediului înconjurător.

Lumea ne aparține nouă și nu statelor sau forțelor financiare.

Există un trecut mitic al fraternității pe care numai intelectualii și-l pot aminti continuu ca să-l împartă cu ceilalți.

Trecutul către care se întoarce Hessel este momentul în care, la ieșirea din cataclismul războiului mondial, în sărăcie și în oroare, a trebuit organizată lumea viitorului. El amintește că democrația a reprezentat: *freedom of expression, freedom of confession, freedom from fear, freedom from want*, acestea sunt cele patru libertăți de la Atlantic stabilite de **Roosevelt** și **Churchill**. Ele au fost reluate de redactori în preambulul **Cartei de la San Francisco** în iunie 1945.

Nu înseamnă că în occident acest model a fost respectat, nu, dimpotrivă. Intelectualii au învățat să tacă iar bogații să aibă dreptate. Modelul de civilizație contemporană e lipsit de armonie, în spatele drepturilor omului se ascunde dorința de a cheltui, a consuma, dreptul de a participa la focurile de artificii generale, a vâna fericirea, a se înscrie în marea cursă împotriva timpului pentru maximizarea plăcerii. Poziția supradimensionată a muncii la comandă cu constrângerile ei duce implicit, după Sloterdijk, la consumul neînfrânat. Numai o corectă diviziune a muncii ar lăsa fiecăruia dreptul la creație cu efectul ei de armonie în contextul social.

Moștenirea civilizației a devenit greu de purtat. Peter Sloterdijk vorbește de „*părăsirea integrală a moștenirii*” la generațiile actuale.

Comentând contemporaneitatea Peter Sloterdijk spune că oamenii nu vor să fie egali ci preferați, avantajați.

Rolul impunerii moralității ar fi revenit puterii politice. Adoptând democrația politicianii s-au liberat de slujirea poporului considerând că alegerile le dau un mandat nelimitat de acțiune. Votul ar fi singurul drept al demosului.

Occidentul a căzut în capcana identificării democrației cu liberalismul politic și economic.

Să avem încredere în concurență, în regulile pieței, statul să nu intervină în dezvoltarea economiei era consensul de la Washington inspirat de economiști „*Îmbogățiți-vă!*”, cum spunea **François Guizot** și totul va merge bine.

Nu, nimic nu merge, totul e în criză.

Societatea omenească a devenit un câmp al instinctelor: *Libido possidendi* și *libido dominandi* au luat în ultimele decenii dimensiuni planetare.

Régis Debray a dezvoltat o interesantă paralelă între topica freudiană și societate. Libidoul de dominare și pulsuniile agresive sunt „*le ça*”, inconștientul. Eul ar fi încarnat de rațiunile de stat și normele Statului-națiune. Ar trebui instituit un supraeu, o instanță de cenzură morală pentru a rectifica pulsuniile. Lui Hessel îi place ideea ONU-ului ca organ de represie civilizatoare a fondului nostru de sălbăcie de neîmblânzit.

Este timpul de a recunoaște interdependența globală a tuturor elementelor sociale.

Știința este acum o forță formidabilă dar s-a desprins de orice lege etică. Politica ezită între o prohibiție stupidă și o încurajare

(Continuare în pag. 4)

oarbă. Oricum progresul acesta ne permite să afirmăm că nu putem reduce spiritul la creier.

Împărăția negustorului este domnia calculului. Ar trebui să o părăsim. Căci ființa omească nu poate fi împlinită prin cantitate. **Ernesto Sabato** spunea că singurul observator ce poate cuprinde condiția umană în întregime e ficțiunea romanescă.

Arta depășește știința care progresează orbește. După Hessel poezia e **bătăia de inimă care ține în viață universul**. Iată un exemplu: „Fără număr destinele ce se țin alături de al meu: / Existența le face să vibreze toate odată, / Partea mea nu se mărginește la viața de aici, / O flacăra subțire sau o liră fragilă.” (Mai mulți, fără îndoială - **Hugo von Hofmannstahl**)

Să înveți să fii angajat nu este o atitudine naturală. Și totuși, e posibil să trăiești o viață fără să te angajezi? Oricum, exclamă Hessel, nu poți fi fericit fără să fii angajat.

Există trei feluri de a fi: a voi să fii, a vrea să ai și să vrei să acționezi. Primele două sensuri au caracterizat timpurile trecute. Intrăm în a treia perioadă, în care rolul de frunte revine creatorului, intelectualului ca individ și ca nivel de evoluție.

Edgar Morin vorbește despre o politică de civilizare care să corecteze dezechilibrul în forma de relație cu lumea, cu natura și cu noi înșine. Criza este întoarcerea la întâmplător, la necontrolabil, la destin.

Adevăratul realism este cel care ia în considerație potențialul uman și nu limitările lui. Avem în față mișcări care au început în utopie și care au devenit curente: *feminismul*. Țara Ku-Klux-Klanului are un președinte negru. Organele omului pot fi înlocuite. De ce să nu pornim la împlinirea unei noi utopii, cea a omului iubitor de semenii. „*Îmblânzirea ființei*” o numește Sloterdijk.

E necesitatea dispariției eului, afirmă Hessel, pentru a avea o viziune universală. El l-a cunoscut pe **Dalai-Lama** și îl prezintă drept: „*contopit în tot ceea ce îl înconjoară*”. Impermanența și interdependența pătrund în gândire. „*Imobilul se dispersează și mișcătorul e stabil*.”

Are loc o simbioză a civilizațiilor.

Se formează deja în lume grupuri de intelectuali și politicieni luminați care vor să fie nucleele noii societăți.

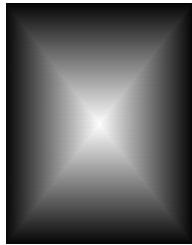
Suntem tot mai mulți cei care au drept obiectiv principal să fie mândri de felul în care funcționează lumea.

Nu în ultimul rând e de reținut sensul vieții potrivit formei pe care i-o dă **Rainer Maria Rilke**. El îi descrie pe oameni ca pe niște albine ce adună mierea vizibilului în marele stup al invizibilului. Am făcut o paralelă cu vorbele lui **Isus**: „*Trebuie să mă întorc la Tatăl ca El să vă trimită duhul sfânt*.”



Lucian MĂNĂILESCU

Veșnicia de ieri



iar azi împlinești o mie de ani, azi amintirile împânzesc istoria lumii, și pe streășina zării se preling lacrimi de piatră... la mulți ani! prietene, tu cel ce ai vânat cu mine lei și himere, până s-a făcut prea târziu.

Posibil atentat

înghesuiți în zepelinele lor care survolează realitatea, zeei zilei chiuie și se dau de-a dura pe derdelușul cerului, își imaginează castele în nori explicându-le celor de jos, care abia se mai zăresc, rațiunea zborului fără aripi și improvizația fericirii cu gheare, pusă să sfășie miracolele și amăgirile zilei de mâine... numai când vine seara și orizontul cu gâtul tăiat sângerează aterizează și ei și fug direct în somn de teamă că o floare sau un fulg de zăpadă ar putea să-i nimerească în tâmpă...

Dumnezeu

Dumnezeu e zmeul meu albastru – spune copilul, viscolindu-se. L-am ascuns într-o căsuță a șotronului, șoptește fetița gunoierului. Dumnezeu, mărturisește preotul, este oceanul nevăzut, care ne poartă viața către îndepărtatele țărmuri. Dumnezeu sunt eu a foșnit lacrima de pe obrazul înserat al mamei!

Ninsoare în plină vară

desigur că te iubesc, dar asta se întâmplă într-o altă eră geologică, într-un timp care n-are nevoie de timp, într-un fel de ninsoare în plină vară...

dacă aș fi putut să te uit, mi-aș fi pus aripi de hârtie creponată pe umeri și aș fi zburat în pofida proștilor care cred că acest lucru e imposibil, m-aș fi dat pe gheața surâsului tău sau aș fi inventat o lume în care fericirea e posibilă, măcar din când în când, măcar ca o sinucidere.

stau rezemat acum de balustrada nopții, precum don Quijote când îi trimitea Dulcineei cohortele lui de învinși cenușii, uriașii legați în lanțurile fără prihană ale dreptății fiecăruia

dacă ți-aș spune că magnolia din inima mea a înflorit invers, cu petalele risipite în iarbă, ce-ai crede?

veșnicia de ieri

ce mai mormânt mi-ai fost, mamă! ce durere de a nu mă naște decât în vis, decât la streășina ploii... acum e târziu, e ieri de o veșnicie, și eu mă înoptez deja, și mi se face seară și muțenia vine să-mi lege buricul... moașa mea, muțenia.

XXI

Amnezia dinozaurilor e pe sfârșite... Cu ochelarii orbului pe nas silabisesc normele Spațiului Schengen. Nimic nou sub soare, doar sinuciderile pe internet și catastrofele repetabile din hipotaslamus...

tatăl meu, lazăr

tatăl meu lazăr e singur în noaptea de înviere, pentru prima dată singur... mama mea maria a plecat în deșert să hrănească șopârlele și scorpionii și să ne nască apoi, pe mine și pe sora mea, departe, printre dunele norilor. o, tată lazăre! îți aud carnea putrezind în noaptea asta, când lumina năvălește, ca o apă tulbure, sub pământ rostogolind lespedea întunecată a nopții.

dedal

în timp ce aripile nostre șterg întunericul, eu și fiul meu zburăm prin memoria păsării arheopterix și ne zgâim la malthuze care spune că ne trebuie un război sau o molimă pentru a supraviețui. survolăm liniștiți cele câteva cozi la fericire, știm că ăia stau ca proștii și că vor primi doar niște foarte scumpe imitații de plastic, îl apucăm, din când în când, pe dumnezeu de picior și ne prefacem că suntem epilepticii lumii și că îl credem și pe el pe cuvânt. de multe ori însă se întâmplă să obosim, și atunci eu planez lin către inexistentul pământ al făgăduinței, în timp ce fiul meu se prăbușește în soare...

uitarea prin gard

mă uit la istorie prin gard; trec unii pe uliță cu un război mondial și fac atâta gălăgie și mor atât de inutil și caraghios și pe urmă vine armata roșie, colorând totul, și pe urmă oamenii se prefac că sunt fericiți, până le explodează liniștea în față pulverizându-i printre mausolee și spasme. pe urmă trece un convoi mortuar... doamne, azi îl înmormântează pe bunicul, sau pe tatăl meu lazăr și pe mine au uitat să mă cheme... mă uit la istorie prin gard... mare lucru uitarea!

enkidu, cel ce vânașe cu mine lei

cândva hălăduiai prin nori, împărțind firimiturile zilelor cu gureșele vrăbii... eram la marginea deșertului pe vremea aceea și în fiecare dimineață aduceai în cort aburul de pâine al dimineții să îndestulezi tristețea celui plecat în căutarea zeilor. dar toate astea au fost demult prietene, chiar și ieri a fost tare demult, între timp s-au risipit lucrurile frumoase și nisipul ne-a lins urmele ca un câine credincios.



Elena
HANGANU

PROZĂ SCURTĂ

Vintage

Azi e la modă să fii rebel, să posezezi cât mai mulți cai putere, să îmbraci Țoale shic, buzunarele să-ți fie căptușite cu i-pad-uri și alte telefonerii. E la modă să abuzezi de legea junglei, să improști cu noroi pe cine nu-ți face pe plac, să schimbi originalul pe un fake (de bunăvoie și nesilit de nimeni), să prizezi aere în loc de aerosoli, și tot așa.

Este în vogă nepăsarea, propulsarea dezastrelor, manipularea lui Cațavencu, despuierea mediei și nu numai. Mie nu-mi pasă de modă. Ador trecutul, parfumul lui arhaic, paginile cărților, mobila sculptată și pălăriile cu boruri.

Într-o zi am vrut să-i văd pe *vechii* mei. I-am scos afară dintr-o ladă de zestre mai veche decât litera, i-am așezat pe masă să le fac biografia. Am decis să-i rânduiesc după vârstă, dar mi-am dat seama că nu-i cunosc pe toți și am renunțat. Le-am confruntat înălțimea, calitățile și defectele absente, lungimea bărbilor, și le-am scos ochii celor plecați.

Sunt unii pe care nu i-am mai văzut de un sac de ani; acei care m-au jignit, m-au judecat, m-au împins în cluburi, m-au îmbălsămat în nicotină - la aceștia am decis să le tai urechile, așa, ca să se învețe minte! După toate astea au mai rămas puțini și am decis să schimb ordinea.

I-am categorisit după culoarea ochilor. Pe cei cu ochii verzi i-am considerat oportuniști (mi-au furat inima cândva), pe cei cu ochii negri i-am însemnat cu roșu (ca să-i am în vedere), pe cei cu ochii albaștri i-am trecut în rezervă (să mai pot privi viața clar prin ei). La urmă au mai rămas cei migdalați. Am vrut să-i sărut dar mi-au amintit de niște bunici care au divorțat după treizeci și doi de ani de căsătorie. El a făcut o croazieră și s-a stabilit în Australia; s-ar zice că și acum are o crescătorie de canguri. Bătrâna însă a luat sub aripă un tinerel student de marketing. Au spart rating-urile programului „seara la bancă” fiind în topul bărfelor luni de zile. După aia nu mai știu nimic, doar că vila din Pipera au vândut-o unor români de altă culoare.

E târziu. E seară. Întunericul curge din fereastră pe masa mea. Camera asta ar putea fi albastră?! O să mă decid la următoarea zugrăvire. Ah! iar am vărsat cafeaua! Sigur mâine Luiza mă va bate la cap să-i dau bani ca să cumpere altă față de masă. Mă uit la ea cum doarme cu gura întredeschisă, buza de jos puțin lăsată, fața ei mângâie perna iar mâinile poposesc liniștite pe cearșaf. Corpul ei emană căldură.

Mă întreb cum poate avea o ființă atât de mică plămâni așa de mari! Uneori se umflă în pene și-mi pare de un metru nouăzeci și vreo optzeci de kilograme. Ca să nu mai vorbim de sunetele pe care e în stare să le emită! Dar cel mai des este gingașia întruchipată în cincizeci și trei de kilograme de carne proaspătă. Ah, dulceață! Mulțumesc!

Trebuie să trag cortina că altfel, mâi-

ne îmi va da iar la prânz ciorba de fasole de ieri.

Detest reclama asta!

S.O.S. femei

Daaa?! Bine! N-ai decât să pleci! Ce mai aștepti??? Pleacă! și ia-ți și năravurile cu tine, și bulendrele de pe canapea, și firele de păr de pe chiuvetă, șosetele de sub pat... ia-ți tot și du-te! Zisei eu măcelărind niște legume prin bucătărie.

Așa s-a sfârșit ultima mea relație. Eram sătulă de a-i vedea mofturile înșirate prin casă, de a-l vedea tolănit pe canapea (desigur încălțat), de programele lui sportive care constituiau un fictiv loc de muncă, agreabil pentru el și tare incomod pentru nervii mei.

Devenise obișnuință intrarea cu bulldozerul în demnitatea mea, așezarea picioarelor (cu tact) în ciorba familiei mele, denigrarea viselor și propagarea maschilismului. Povestea era așa: el - păpușarul eu - marioneta, el - sport eu - film, eu - restaurant el - bar, el - dreapta eu - stânga, el - canapea eu - pat cu baldachin, eu - dans el - sală de sport. Relația noastră constituia un vicios lanț de „nu”-uri și „da”-uri, doar în weekend era tot un „păpușică” în sus și „iubițică” în jos.

Eiii! Dar până la urmă m-am dezlegat. N-am pus piciorul în prag așa cum îmi sugerau fetele. Pur și simplu am renunțat la compromisiuri: *what the hell!* am zis într-un ceas dintr-o nu știu care zi. Am 38 de ani și în urmă n-am lăsat decât amintirile unor compromisiuri. Nu tu copilărie jucăușă, nu tu adolescență focoasă, nu tu studii, căsătorie, copii, un câine sau barem o mătă. Niciun praf de viață socială nu m-a deranjat măcar... Nimic. O pânză goală pe un șevalet prea mângâlat, doar atât.

Ptiu,drace! Idolatrizarea unei vieți single (de burlăciță neconvențională) n-are farmec când tot primești șuturi în partea central-dorsală de la viață. Sunt ghiftuită de prânzurile de afaceri cu tacâmuri de criză, vase de bursă spartă, farfurii ciob de economie, șervețele de hârtie reciclată politic. Aș vrea să gust legume colorate (nu pictate în pesticide), fructe din livadă și nu de prin țări al căror nume nu reușesc să-l pronunț... Aș vrea eu multe dar îmi agăț pofta într-un piron să stea la afumat... Poate trece și criza asta... buzunărească.

Fiecare zi e un ghiveci de nervi emoționali și fantezii de un mai bine relativ. La muncă șeful se zgâiește la mine, se crucește la bilanțul semestrial și-mi spune să revin la sfârșitul programului. Mai găsește potrivit să își agațe ochelarii (de bicisnic) de partea mea dorsală când mă îndrept spre ușă. L-aș toca la robot ca umplutura pentru sarmale dar sunt sigură că și acest fel de mâncare ar deveni nesimțit. Mai bine aleg o salată. Da, dacă n-ar fi așa scumpă și n-ar avea gust de Asia Mică.

Ideal ar fi să-mi dau demisia. Mda! și unde să mă duc?! „Am auzit că la pub au nevoie de animatoare! 1000 de lei pe weekend!” îmi zise Ștefania. 1000 de lei pe necuratu! gândii eu. Animatoare? Ha!ha! Nu sunt adepta viziunilor probabil feministe și improbabil realizabile pe Terra (poate prin alte locuri) dar nu aprob colapsul ființei feminine. Deci, oferta asta iese din schemă. Poate dacă aș fi Shak...mira? Nu! Ar fi mai simplu să-mi gă-

sesc un fotbalist, măcar de închiriat. Nu pentru mine, pentru Gabi, poate așa nu-mi mai gâdilă urechile cu știrile din prima pagină.

Ah, viață - poamă acră! Unde merg ori dau cu capul... ori cu freza. Mă minunez de mine. Vai, ce minune...că exist, nu alta!

Febri!

De ce scriu? Păi, habar nu am! Nu face parte dintre nevoile piramidale, deci nu este o trebuință impetuosă. E mai mult un impuls dintre acelea frenetice care te fac să simți propriul puls în liniile palmei, scurgându-se spre degete, lăsându-te să te îneci cu cerneală.

Este o plăcere aproape odioasă (*rélement* o simți) când nările întâlnesc mirosul urmelor lăsate de unealta de scris. Simți literele picurând printre degetele tale, într-un șir de idei dictate mașinal. Sau poate nu e tocmai adevărat! Uneori storci neuronii, deschizi sertare, închizi uși, te pierzi într-un labirint de gânduri, noțiuni, amintiri sau alte alea, doar...doar ai nimeri cuvântul ideal. Acel cuvânt pe care-l savurezi alunecând în interiorul frazei, care pulsează în text lăsând o minimă impresie de mulțumire pe fața ta.

Scriitorul nu este niciodată mulțumit. Taie, rupe, rescrie, aruncă foile. Înjură uneori sau fumează pe un maldăr de schițe și teorii idealist-idioate. Uneori respiră din cărți, mănâncă pe foi măzgălite, soarbe cafea cu gust de litere iar noaptea... Ei bine, noaptea e vrajă. Te captează trăgându-ți obrazii iar când vrei să dormi te pișcă inspirația.

Nevermind! Atunci îți faci avânt și supui foaia de hârtie unei curți marțiale. O alinți, o zgării și umpli rândurile. Alții renunță la starea de veghe creativă pentru un somn hibernal. Un „*C'est la vie, mon ami!*” ar merge brici dar replicile standardizate nu au fler.

Persoana însărcinată (forțat sau voluntar) cu scrisul e *toujours* un turist la Saint-Tropez. Vrea să vadă totul și să facă multe cât mai rapid pentru a fi sigur că nu pierde entuziasmul de moment. Scala inspirației nu prea are trepte: ori e, ori nu o găsești tu.

Ai terminat un text. Da, și te uiți la el ca la tabloul tău de nuntă. *Best wishes* zici, de-aici încolo. Îl mai privești odată dar nu te satisface. Deși a fost protagonist la nu știu care festival de anvergură, munca ta parcă nu-i plătită. Sau poate-i răsplătit orgoliul tău că l-ai bătut pe ăla cu ‘șpe romane publicate într-o editură second-hand cu apucături de organizație de binefacere.

Câteodată consideri absolut iminentă o dezinfectare a pieții de carte. Și începi cu propria bibliotecă. Unii aruncă toate cărțile criticului care i-a făcut knock-out la ultima lectură publică. Alții, înversunați, se înhamă la o citire cu caracter inspirant, după care scriu baliverne.

Scrisul te zguduie pe dinăuntru, te dezgolește suprimându-te de emoții. Devine intransigent (după ceva timp) și te predispune unei ușoare nebunii, zis creativă. Încet înveți să respiri după modalitatea textului pe care-l zgândărești: apăsător, ușurat, sacadat, incisiv, etc.

Ce-i drept, scrisul e o forță care te absoarbe. Te ridică sau de coboară (de moral), te definește ca persoană, îți umple paharul nevo-

(Conzinaure 4n pag. 6)

inței, te târăște ca pe-o rămă sau te desfată. Te bagă-n criză când ai mai mare nevoie să dai boom-ul pe piață sau în termeni de finanțe. Și cam atât!

Made in Romania

Își rodea unghiile murdare una câte una. Mesteca tutun indian împingându-l cu limba când într-un obraz când în celălalt. În fața lui se perindau mașini de lux, hârburi mai vechi, fiare ruginite pe roți sau autobuze burdușite cu imigranți indieni care se îndreptau spre mare.

„Iar o să-i zboare carabinierii de pe plajă.” Zise omul răgușit vorbind parcă pentru sine sau către mine. Aș fi vrut să-i răspund că negoțul ambulant este total dăunător economiei. Aveam în gând o teorie înmagazinată: de-a lungul anilor bișnițari de diverse nații (indieni, africani, marocani) cumpără cadouri de prin magazinele chinezești, din piețele cu acareturi, la prețuri aproape invizibile pe care mai apoi le vând turiștilor de pe plajă. Iar când ai două - trei moluște de câțiva anișori pe lângă tine e greu să le refuzi achiziționarea jucăriilor din lemn, a baloanelor Disney și tot așa. Renunț la viziunile mele caritabile (știu că banii pe care se chinuiesc să-i strângă ambulanții au ca destinație buzunarele altora) și veghez atmosfera.

În stația de autobuz se înghesuiesc câteva doamne cam lărguțe (să zicem că probabil le este dificil să refuze o pizza margherita) și privesc de jos în sus și invers pe domnul meu, cel cu tutunul. Figura lui arată a 48 - 49 de ani circa, are ochii roșii, obrații scrijeliti și acoperiți cu peri neîngrijiți, nasul destul de proemi-

nent iar buzele în continuu balans cu tutunul indian, probabil.

Doamnele își dau ghiont, se hilizesc pe înfundate și se strâng mai aproape. Vremea stă în cumpănă. Câțiva nori fac un raid asupra orașului nereușind să se decidă asupra cărui edificiu să pornească mai întâi pompa cu apă.

Atenția mea se concentrează asupra mărimii XXL din stație. Din puțină italiană pe care o știu îmi dau seama că doamnele educate testează ironic calitatea hainelor domnului meu. Ah, ce le-aș zice! Am câteva cuvinte dulci la îndemână pe care m-a ajutat cineva să le învăț. Nu din orgoliu nechibzuit le-am învățat, ci pentru a ști când își bate joc de mine cineva.

Bărbatul nu se sinchisește de hainele murdare și bocancii înglodiți de praf de șantier probabil. El continuă să mestece privindu-și mâinile butucănoase. Părul grizonat arată că a trecut destul de bine prin regimul ceaușist. Iar îmi zboară gândul pe la convocările odioase care amenințau diminețile bucureștene ale celor cu creier utilizabil dar nu „vendibil”. Citișem de curând câteva studii care-și lăsară amprenta pe gândirea mea de proveniență „democratism pur sânge”- zic eu.

Madamele continuă nestânjenite vorbăreala ascuțind din când în când câte-o otheadă pentru domnul cu tutunul indian. Pare om cinstit. Desigur dacă nu i se citește viclenia în ochi, asta nu înseamnă că îi lipsește. Mă întreb la ce se gândește el că la ce-mi trece mie prin minte nu vreau să mă gândesc. E liniștit. Nu pare afectat de batjocora femeilor. Sau poate nu cunoaște limba.

Una dintre femei povestește cum i-a fost jefuită casa pe când era în vacanță. Uffaa! E clasic! Hoți români! Stai un pic... din rela-

tare se înțelege că n-au fost prinși dar i-au furat cele mai frumoase tablouri. Adică hoții erau intelectuali. O altă damă jură pe gulerul cămășii că sigur erau români, deși victima nu i-a văzut și nici poliția nu suspectează așa ceva. De bancă se apropiase între timp un alt bărbat. Tinerel (de vreo 30 de ani), firmat din cap până în picioare, sigur e italian. Vine și salută într-o italiană curată pe domnul de lângă mine, cel cu tutunul.

Din conversația lor rezultă că se numește Andrea (sigur e italian) iar românul este Giorgio (adică Gheorghe de la noi). Doamnele urmăresc discuția lor dar cea mai în vârstă zice nuș' ce de muncă, că de ce tre' să dea străinilor de muncă în vreme ce ai lor stau acasă. „Nu avem nevoie de alții să ne învețe cum să muncim la noi acasă!” zise una mai cochetă. Pe asta a auzit-o și așa-numitul Andrea. E politicos, se vede, dar înfierbântat rău...

Autobuzul ajunge în stație. Staționează 10 minute, deci nu pleacă fără mine. Andrea se apropie de doamne. Văd că-i cere ceva ăleia mai cochete dar nu pricep ce anume. Dama e costernată dar la insistențele tânărului se apucă de cotrobăit prin geantă. Culmea! scoate un celular pe care tânărul i-l ia din mână. Spune mulțumesc și începe să-l desfacă. Demult nu am mai avut ochii așa bine căsați. Domnul cu tutunul zâmbește la colțurile gurii, din orgoliu. Ce-o fi însemnând și asta?!

Andrea în sfârșit reușește să scoată bateria de la telefonul doamnei și o întoarce pe spate. Îi arată scrisul „made in Romania” și-i returnează bunul.

Madamele nu zic nimic iar eu urc în autobuz.



Anca Elisei



O canapea de catifea bej

O canapea de catifea bej, preșulețul e tăiat strâmb și atârnă cumva între tavan și unul din brațele canapelei. Nu îi vede ochii, dar îi șoptește: „*Mi-era dor de privirea ta*”. Ciudat, dar nu își aude propria voce. O simte întorcându-se cumva în el. Se întreabă dacă ea l-a auzit. Femeia de mai devreme trece prin spatele canapelei ținând în brațe o pisi-că. O ține de un picior, iar cu cealaltă mână deschide într-una uși. *De ce o chinui, încetează, dă-i drumul, te rog, dă-i drumul...*

Caută pipăind telefonul și apasă pe „amânați”. Când deschide în sfârșit ochii e deja⁷⁴⁰. Asta înseamnă că a apăsă de două ori pe amânați înainte să își dea seama că țărâitul ăla enervant trebuia să îl scoale din pat. La ⁷²⁰ se ridică grăbit, amețit, își pune cu un gest automat ochelarii, lăsă patul în dezordine... Mersul îi este încă nesigur, din când în când își vede în oglindă reflexia plimbându-se de colo colo, cotrobăind prin dulap, aplecându-se, revenind, la un moment dat privindu-și chipul se gândește că șamponul cel vechi îi făcea părul mai strălucitor, ar trebui să și-l cumpere din nou, la naiba, cum se numea.

Cu cheile într-o mână și telefonul în celalaltă descuie ușa; o briza de aer rece îi alunecă pe față ca o mângâiere răutăcioasă. La radio se difuza o melodie tristă, vioara de pe fundal îi aducea aminte de un film în care, la sfârșit, personajul principal murea de cancer, exact în momentul în care iubita proba rochia de mireasă. *Dacă tu ai dispărea, și din râsu-mi și din plânsu-mi, te-aș găsi în sinea mea, te-aș zidi din mine însumi...* Asta e Alifantis sigur, după voce.

Planul pentru hala din Pitești trebuie să fie gata peste 3 zile. Măcar să aibă timp să îl verifice o dată marți. Marți după-amiază e meciul de fotbal. Și parcă mai era ceva marți, sau miercuri. Ziua mamei, o să îi dea telefon iar cadoul i-l cumpără sigur până sâmbătă, din carefourul de lângă casă. Radiografia. Azi la 14 trebuie să meargă după radigrafie. O să își cumpere atunci țigări, fir-ar să fie, putea foarte bine să își ia de la chioșcul de lângă casă, cum de fapt se și gândise să

facă; nenorocitul ăla de câine care Dumnezeu știe cum intrase în curte îl făcuse să uite complet de țigări.

– O clipă, doamna doctor abia a sosit, mai durează câteva minute, luați loc vă rog!

Ecranul din holul spitalului pe care rulează de obicei știri de tot felul, spoturi publicitare, videoclipuri nu funcționează. Își vede în el umbra: un om cocoșat, cu un aer umil care îl enervează. Cu spatele drept e mai bine, dar poziția asta îl obosește. În plus pare artificială. Dacă se mai uită mult în ecranul stins doamna de la ghișeu o să se prindă că îl folosește pe post de oglinda. Numai femeile fac chestii de-astea, la naiba

Cancer. Ca tipul din film. Îi lipsește doar iubita. Bine că nu are o iubită, e mai puțin tragic așa. De fapt, dacă ar avea, ar putea acum să o strângă la piept cu toată forța, cu toată forța de care e încă în stare, până ar goli de sens toate cuvintele: moarte, cancer, cancer, cancer, moarte, moarte, moarte. Au pornit din nou ecranul de pe hol. Kinder. Minunea dulce a Crăciunului.

Aerul rece îi izbește fața de cum a pus mâna pe clanță. Îl simte intrându-i în plămâni, inspiră adânc, o dată, și încă o dată, senzația de frig e din ce în ce mai puternică, obrații îi amorteșc repede, iar greutatea care îi apasă pieptul devine din ce în ce mai grea, cu fiecare gură de aer. Semaforul arăta roșu, pe bancheta din spate a mașinii care tocmai traversează intersecția, un copil se joacă cu un avion albastru. Îl flutură în aer de câteva ori, apoi îl izbește de geam, apoi îl ridică din nou în aer. Verde. Pe partea cealaltă, în fața mașinii, Liviu se oprește o clipă să caute cheile. În clipa următoare în fața lui, învâluit în ceață, un bărbat cu păr negru și ochelari îl privește fix în ochi.



POETUL LUNII

Maria POSTU

Darul



Ea locuia în același cartier cu mine,
poate pe aceeași stradă,
poate în aceeași casă, în același trup,
ținând locul doritei surori,
îmbătrânind discret în locul meu
oferindu-mi în dar un trup de rezervă,
nevăzut, nerevendicat de nimeni,
nici măcar de ea însăși privindu-se străină
în oglinda strâmbă
dau un regat pentru o piatră,
dar eu nu mai știu în care jumătate a oglinzii
sunt eu,
invidia lui Dorian Gray mă urmărește,
nu te grăbi, îmi șoptești fără cuvinte,
alege cu grijă.

Mă strecor pe lângă tine,
în căutarea pietrei filozofale
ce alege în locul meu vinovata.

Spartă în două, oglinda ascunde sub cioburi
un singur chip ce nu mă recunoaște.

Adevăruri trunchiate

Când îmi întorci spatele
ceilalți râd că mă părăsești,
dar eu știu că e doar o lecție despre
cât de brusc se poate întuneca vara,

când vii spre casă cu flori ceilalți spun
că am plecat și că mai bine le-ai arunca
celor ce le prețuiesc
dar eu știu că nu ai vrut decât odată cu florile
să-mi aduci în casă șarpele îndoielii,
când desenezi pe pereții casei libelule
ceilalți spun că îți pregătești zborul,
dar numai eu știu că vrei să-mi spui
că iubirea e mai fragilă ca o aripă de libelulă.

Uneori te-nchizi în tăcere și arunci cheia
departe de mine,
ceilalți spun că ei au prins-o din zbor,
dar ei nu văd că m-ai închis și pe mine
în tăcerea ta,
și când în sfârșit reușești să eliberezi tăcerea
înapoi iese doar unul,
ceilalți te bănuiesc de moartea mea
dar numai eu știu că abia acum
am dobândit un loc etern în amintirea ta.

Tablou neterminat

Îți pozam pe muzica lui Boney M
culorile se așezau în ritmul Rivers of Babilon,
eram bronzată și astă mă făcea
să mă simt exotică,
acolo la tine în tablou, veneai și tu uneori
să-mi dai să trag un fum
ne scâldam în râurile din Babilon
în timp ce Bobby Farrell își verifica
microfonul,
aveam pielea de pânză cu miros de clei
de parcă murisem și fusesem îmbălsămată
iar tu veniseși la înmormântare
cu tuburi de culori în mână
în loc de flori,

ce bine-i aici,
îți spuneam zăcând în tablou ca în sicriu,
eu nu mai vreau să-ți pozez azi,
alătură-mi-te și tu în tablou
să dăm bine în poza din tabloidele de mâine...

Răsuncindu-mi adevărul în rană

Îmi răsucești adevărul în rană ca un cuțit
frumos cu o lama flexibilă
admirat în vitrină,
pe care nu am îndrăznit niciodată să-l cumpăr,
să-l privesc cum seceră flori, cum curăță
legume,
cum dansează în mâinile fahirului
și evită în ultima secundă să străpungă
o inimă de femeie,
cum zace obosit pe planșeta de lemn crăpată,
sau în teaca roasă a vânzătorului de castele
în Spania,
acum e randul meu să-l am sau să-l las să mă aibă
așa cum nu am lăsat pe nici un bărbat s-o facă,
ajunge acolo unde nici o sărutare nu a ajuns,
declanșând orgasme la care nu am visat,
îmi pipăie gândurile, lasă dâre de sânge
să poată reveni plin de tandrețe
asupra prăzii la noapte,
se-nfruptă din mine ca un îndrăgostit pătimaș
și nerușinat,
nimic nu-mi rămâne întreg, nici numele,
nici cuvintele zăcând rănite pe buzele albe,
nu știu când va ieși acest cuțit din mine
și cine ar putea vindeca rănila lăsate amintire
de o dragoste incestuoasă,
am crescut adevărul-cuțit la sân și apoi
tu l-ai ademenit,
ca acum să-l întorci cu pricepere de fahir
împotriva mea
și de data asta el nu-mi mai poate evita
inima...

Răspunsuri

La marginea lumii e o orgă la care cânt,
deși nu am învățat niciodată să cânt la orgă,
când toate instrumentele orchestrei sunt
dezacordate
iar maestrul își caută o sală de concert
în altă galaxie.

În mijlocul deșertului e o armată
Așteptându-mă s-o conduc spre victorie
deși nimeni niciodată nu mi-a arătat
deosebirea dintre
o victorie și o înfrângere
și nimeni niciodată nu m-a învățat
cum se conduce o armată.

La nord de mine e o galaxie
netrecută pe nici o hartă celestă
în care mă ascund
ori de câte ori sistemul meu solar se prăbușește
și sunt amenințată s-o iau de la capăt
cu o altă viață.

La răsărit de mine ești Tu,
pe care nu Te-am văzut niciodată
dar știu că exiști,
deși toată lumea încearcă să-mi explice
că arăți într-un anume fel
că ai un fel de-a fi unic și inimitabil,



eu nu mă călăuzesc după acest
fals portret-robot
și ori de câte ori vreau să Te întâlnesc,
Te găsesc,
deși nimeni nu mi-a spus exact
unde Te ascunzi
în ce limbă trebuie să-Ți vorbesc
spre a fi înțeleasă,
eu știu că mi-ai răspuns deja.

Coșmar XXI

Ultima pădure își scoate copacii la licitație
în speranța achiziționării unui vis
în care să rămână,
cineva eliberează pe cauțiune în timpul nopții
coșmaruri,
confundate cu visul,
pe retina orașului un graffiti obscen
exorcizează demonii blândeții,
sub frunza de stejar sintetică
se adăpostesc îngeri deghizați în dealeri,
la granițele nopții lumina e masacrată
înainte de a se prefăce în zi,
regele se mișcă în somn și apasă aiurea
pe tastatură,
îndrăgostiții își pun masca de castitate
și repetă jurămintele
din care omit te voi iubi până la sfârșitul vieții.
Au căzut în genunchi
căutând ultima silabă a parolei
fără de care nu vor intra niciodată în paradisul
pierdut de rege la masa de joc

Autoportret cu casa închisă

Întreabă-mă despre minciună
și am să-ți arăt o doamnă rafinată
care tocmai și-a descărcat bagajul în sufrageria
mea,
întreabă-mă despre adevăr
și am să-ți arăt prin fereastra sufrageriei
un domn sfrijit plecând încet spre o destinație
necunoscută,
dacă vrei să știi
cum stau cu dragostea
am să-ți arăt o reproducere cu
Melancolia lui Dürer
iar la capitolul singurătate mă voi mândri
că i-am servit drept model lui Gauguin
când a pictat Otahi,
mimez fericirea pe fondul
Simfoniei Destinului
și-adorm așezându-mi frumos pe noptieră
amintirile despre tine,
din care ciugulesc ca din trupul tău
oridecâte ori mi-e dor de tine,
cât despre proiectele mele de viitor,
trebuie să știi că le-am depus într-o bancă
de date

a cărei adresă am uitat-o
dar abia acum învăț să transfer prezentul
în trecut
la o casă de schimb temporal
la care am cumpărat acțiuni.

Mai mult de o replică

În fiecare zi sunt sunată,
răspund amabilă,
greșeală, spune o voce gravă.

Ca o centralistă la o centrală demodată
păstrată doar pentru filmele de epocă,
îmi repet replicile prin care l-aș putea reține
pe straniul necunoscut
mai mult de o replică la telefon,
sunt doldora de replici ca un regizor
la trei filme în paralel,
unul istoric, altul thriller și un SF,
uneori le încurcă și spectatorii cred

(Continuare în pag. 8)

POETUL LUNII

căci exista poeme menite să fie citite doar o
singură dată
pe care dacă ți le-aș fi expediat, ai fi aflat
cine ești
și cine este adoratoarea poemelor ce nu pot fi
recitite a doua oară

îndoiala
se zbate în plasă
respir...

Haiku - o estetică interioară



Haiku este o „poezie a senzației” (*R.H. Blyth*), un poem de numai 17 silabe (scrise într-un singur rând, sau fragmentate în trei versuri scurte), genuin, simplu, fără intelectualism, în afara spiritului analitic, deloc descriptiv, deloc simbolic, deloc personificator, sugerând lucruri obișnuite, banale, împărtășite de orice observator naiv. Despre un haiku nu se poate afirma că este *frumos, urât, grotesc, duios*, nu moralizează, nu obligă pe nimeni la conceptualizare, la raționare logică/absurdă. Ultimul lucru de interes în haiku este cuvântul, cu atât mai puțin „arta cuvântului”, pentru că „haiku”-ul ideal tinde spre un maxim de comunicare a unor senzații printr-un minimum de cuvinte, idealul celor zero cuvinte. Estetica poeziei și a tuturor artelor majore și minore nipone nu este exterioară receptorului, ci interioară, spiritualizată. Pentru că există ca disciplină academică, ea cuprinde mai mult o catalogare a modurilor de receptare a naturii privită ca artă, creatorul/poetul/artistul având rolul de a sugera, prin iluminare (*satori*) acea artisticitate apriorică (transcendentală) a naturii/ vieții/ Marelui Tot al Universului.

Și totuși, strict analizând, lucrurile sunt relative, pentru că în poezie intervine aparența (*maya*). Dincolo de, să o numim, lejeritate, haiku-ul este o artă ce presupune genuinul, simplitatea, imaginarul senzorial, refuzul analizei și al raționalității. Toate acestea sunt concepte misterioase pentru spiritul abuziv de logic occidental, educat să măsoare strict materialitatea, nicidecum vagul și impalpabilul.

O alta chestiune, să o numim organizatorică, managerială. Haiku-ul nu se crează în mod liber, oricum, în orice condiții, adică în afara unui circuit sistematizat, unde sunt prezenți esteticienii/ poeții/ maeștrii inițiați. În mod ciudat pentru cine nu cunoaște fenomenul, nicăieri, din Japonia, patria natală a haikuului, până în America, prima țară care l-a adoptat și adaptat, iar de acolo, pretutindeni în lume, poeții care practică specia nu sunt lupi singuratici, ci aparțin unor grupuri de inițiați, bine constituite, sunt afiliați societăților de haiku, cenaclurilor, revistelor de specialitate, se află în relații de colaborare cu susținătorii concursurilor de selecție. Iată o noțiune cheie, **selecția**, practică numai avizat de juriu, de maeștrii domeniului. Acești cunoscători se găsesc inclusiv în România, au nume și prenume, conduc societăți de haiku, cercuri de studiu, întruniri periodice (naționale și internaționale) și contribuie din plin la compunere, la selecție, la difuzarea textelor valoroase, la respingerea celor ratate, la pregătirea tinerilor aspiranți, deloc dificilă, dar impunând disciplină și perseverență, ca în artele marțiale.

Specie literară a genului liric-obiectiv, haiku își află originile într-o Japonie care își asimila marile prefaceri ale **Revoluției (Erei) Meiji** (1868-1912). Haiku-ul este, așadar, o specie literară modernă, apărută în jurul anului 1894, prin eforturile/ geniul unui mare poet, estetician, eseist, istoric și critic literar **Masaoka Shiki** (1867-1902). Shiki (Cucul) este pseudonimul său literar, astăzi un

nume faimos în lumea întreagă, inclusiv pentru faptul recunoscut de a fi părintele și teoreticianul modern al unei noi specii literare.

Originile haikuului par a fi vechi de peste 1000 de ani, dar a trebuit să se scurgă întreg acest răstimp pentru ca micul poem să apară, să se copilărească, să se maturizeze, să se desprindă de strămoși și de bunici, de la subordonare la independență deplină, strămoși pe care nu i-a renegat și bunici pe care i-a asimilat până la contopire, de unde o seamă întreagă de confuzii, printre care iluzia că **Matsuo Basho** (1644-1694) ar fi cel mai important *haijin* (poet japonez de haiku, termen nepotrivit pentru poeții occidentali). Într-un fel ciudat, probabil de neînțeles pentru un spirit occidental strict istorist, originile haikuului a fost rescrise de istoricii literari japonezi, începând cu însuși Masaoka Shiki, de la prezent spre trecut, recuperatoriu. Pentru a înțelege ce s-a întâmplat, sunt necesare câteva repere de istorie a literaturii..

Specia dominantă a poeziei japoneze dintotdeauna, „coloana vertebrală” a patrimoniului cu o vechime de peste 1.500 de ani, este **tanka** (tan-scurt, ka/ ku-poezie). S-au scris într-un număr nelimitat, dar, prin selecție în mari antologii imperiale, echivalente, în Japonia, epopeilor homerice și medievale occidentale, s-au păstrat sute de mii de astfel de „poeme scurte”. Toți nobilii, samurai, țărani, negustorii, călugării, de la familia imperială la cerșetorii scriau. Toți japonezii, indiferent de castă, participau și încă participă la concursuri de selecție. În traducere nu se poate reda forma canonică a acestei poezii de neconceput altfel decât în formă fixă, adică 5-7-5//7-7 silabe (*onji*).

Limba japoneză nu are accent tonic, ritmul poetic este cel fiziologic, al respirației, astfel inspirația și expirația alcătuiesc două segmente subîmpărțite în 40 de unități (*onji*), din care numai 31 sunt „pline”, restul de 9 având valoare zero, dar sunt prezente în recitare/ citire. Iată un *tanka* (substantiv masculin în limba română), cu segmentarea în cinci versuri/unități prozodice: “*S-a răspândit/ foarte repede vestea/ dragostei mele –/ iar eu îmi credeam/ încă bine-ascunsă taina*” (**Mibu no Tadami**, secolul X, în antologia **O sută de poeți de la muntele Ogura de Fujiwara Teika** (1162-1241), traducere și comentarii de **Iulia Waniek**, Editura Eminescu, București, 2000).

După cum se observă, poemul este alcătuit din două părți în opoziție, de 5-7-5 și 7-7 silabe, despărțite de o cezură (*kireji*), cezura cu rol fundamental în artele poetice nipone.

De aici, de la poemul scurt, *tanka*, a început marea aventură a poeziei lirice japoneze, fenomen inexistent în oricare altă literatură: apariția, una din alta, a unor specii literare noi, ca o înmugurire, ca o ramificare.

Pasul al doilea. Cineva, rămas anonim, a compus numai terțina (*kami no ku/ hokku*, versul de sus, primul vers) și a rugat pe altcineva să completeze. Astfel, a apărut primul *tanka* cu doi autori. Maeștrii poeziei au canonizat noua formă, care s-a răspândit, a devenit specie literară nouă, uzuală și a primit numele *tanrenga* (poezie-scurtă-în-lanț).

Pasul al treilea și următoarele. Poezia-scurtă-înlănțuită a căpătat lungime, după primele două legături (*tanrenga*) impunân-

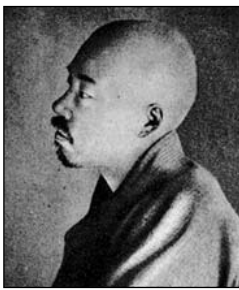
du-se forma de 100 de strofe/ legături/ poeme, ca un buchet de flori diferite (*hyakuin renga*). Cum devenise o poezie foarte populară, poezia-în lanț (poezia legată) era compusă de doi sau mai mulți poeți în colaborare, practică, după canoane fixe, exacte, atât la curtea imperială, de nobili, cât și de samurai, de țărani, de negustori, prilej de amuzament, de etalare a inteligenței, de abilitate, de cultură literară, de cele mai multe ori cu asistență publică. Pentru că împăratul era primul poet al țării, a intervenit pentru a impune o regulă strictă: nu se putea concepe nici o înlănțuire fără prezența unui maestru. Cum un astfel de poet recunoscut nu se găsea oriunde și oricând, a apărut ideea să se admită recursul la terține de 17 silabe compuse prealabil. Cu timpul, pe lângă antologiile de *tanka*, de *renga*, de amănunțitele teoretizări, pentru că Japonia a fost și a rămas inclusiv țara artelor poetice, au început să apară florilegii de „capete de *renga*”, de „rămășițe de *renga*”, adică antologii de *hokku* (primul vers), pentru uzul jocurilor literare de societate.

Pentru că *renga* oficială, *renga* veche, începuse să fie considerată apanajul exclusivist al castelor superioare, a apărut fenomenul *haikai-no-renga*, *renga* populară, veselă, de multe ori obscenă, deocheată, scrisă în limba vorbită, în orice caz, noua poezie a secolelor XVII-XIX. Maeștrii de *haikai-no-renga* făceau parte din castele inferioare, departe de curtea imperială și shogunală, păstrând obiceiul de a-și colecționa *hokku*-urile în antologii. De exemplu, Matsuo Basho este autorul a peste 300 de *haikai-no-renga* păstrate în formă completă, contribuția sa principală la poezia japoneză, la care s-au adăugat încă vreo 1000 de *hokkuuri*, la vremea lor privite ca simple deșeuri, firimituri, rămășițe. La fel s-a întâmplat cu marii maeștri **Yosa Buson** (1715-1783), sau **Kabayashi Issa** (1763-1827), aceștia doi, pictori remarcabili, folosindu-și scurtele texte caligrafiate inclusiv în interiorul desenelor (poezie pictată, pictogramă, numită *haiga*).

Aceasta era situația când a apărut reforma lui Masaoka Shiki. Cunosător al poeziei chineze și occidentale, a constatat că fenomenul poeziei în *colaborare*, din *tanrenga*, *renga*, *haikai-no-renga* lipsea cu desăvârșire în literaturile altor țări. Mai grav, prin lege fuseseră interzise castele samurailor și portul săbiei, însă poezia compusă în colaborare în zece secole de istorie literară de samurailor purtători de sabie rămânea neatinsă pe pedestal. Astfel, Masaoka a tras concluzia că poezia în colaborare nu numai că încălca prea multe convenții literare de originalitate, ci chiar legile penale ale noii Japonii. Radical, a șters secole întregi de literatură, gest ultrapolemic împotriva poeziei oficiale, împotriva maeștrilor săi contemporani, care nu-l luau în seamă pe tânărul insurgent, și împotriva maeștrilor de *renga* și *haikai-no-renga* din sutele de ani. O dată cu samurailor deveniți ilegali, poezia lor în colaborare reprezenta un trecut mort, de unde nu se mai putea salva decât micul *hokku*, o creație marginală, ajutătoare, dar singura originală și demnă de oarece respect estetic, în ciuda micimii accentuate. Combinând prima ideogramă din *hai-kai* cu a doua ideogramă din *hokku*, a creat cuvântul, **haiku**, astfel denumind o

(Continuare în pag. 10)

nouă specie literară, prezentă în trecut în rămășițele de renga, dar, de fapt, desconsiderată, marginalizată, precum Cenușăreasa din basmele Fraților Grimm.



Astfel, cel din urmă s-a pomenit căntănit cel dintâi și așezat în fruntea meselor populare. **Masaoka Shiki** a devenit primul poet de haiku din lume (haijin), dar a acceptat ca înaintași pe oricine a compus *hokku*, în primul rând pe marii maeștri **Basho**, **Buson**, **Yssa**, pe călugărul și filozoful zen **Ryocan** și pe miile lor de discipoli, pe care istoriile literare japoneze deja îi consemnaseră în capitolele de haikai-no-renga.

Antologia **Haiku de Shiki**, primul volum fără nici o altă referire la haikai-no-renga, a fost tipărită în anul 1909. Marele poet a creat multă agitație în poezia japoneză reformând nu numai *hokku*-ul, ci inclusiv *tanka*, dar nu s-a lăsat rugat nici să compună haikai-no-renga, ca orice poet de modă veche. Admirând hokkuurile lui Buson mai mult decât pe ale lui Basho, a publicat eseuri despre creația recuperată a ambilor poeți cu statură spirituală de giganti în istoria poeziei japoneze.

Masaoka Shiki a avut mulți și importanți discipoli și admiratori, după ce se luptase eficient cu adversarii literari. Considerate la început simple teribilisme de poet nerecunoscut, dar genial, ideile lui s-au răspândit, au fost adoptate de imaginarul colectiv, revistele s-au diversificat și *haiku* a devenit, ca odinioară alte specii literare japoneze, foarte răspândit și popular.

S-a mai întâmplat un fenomen. În anul 1949 s-a tipărit la San Francisco o amplă antologie în 4 volume, **Haiku de R.H. Blyth**, eseist britanic, inițiat în buddhism, trăitor pe meleaguri nipone, unde a cunoscut inclusiv închisorile pentru occidentali aflați în război cu Imperiul Celest, cât și rolul de profesor de limba engleză al viitorului Împărat Akihito (Era Heisei, începând din 1989). Impactul cărții lui Blyth a fost și este extraordinar în Statele Unite și în afara hotarelor americane. Se făcea pentru prima oară o amplă prezentare a tuturor speciilor poetice japoneze, cu analize estetice exhaustive, contexte unde hokku/haiku-ul era prezentat de pe poziții dominante. Astfel a început o adevărată furtună, moda haiku-ului cuprinzând nu numai America, ci lumea întreagă, revenind acasă, în Japonia, unde, astăzi, se practică inclusiv *haikuul internațional* în limba engleză, chiar poeții japonezi scriind în limbi străine.

În Japonia și în întreaga lume se compune *tanka* în continuare. Este revigorat *haikai-no-renga*, sub numele modernizat *renku*, nu în înlănțuiri clasice, de 100 sau 36 de legături, ci mai scurte, de 20, 12 sau 7 strofe, acesta din urmă devenind extrem de cunoscut sub numele de *rengay*. S-au înființat **Societatea internațională de haiku**, **Societatea internațională de tanka**, **Societatea internațională de renku**, care organizează întruniri, festivaluri, concursuri în limba engleză și selecții pentru reviste, pentru siturile de pe internet, tipărește antologii cu participare internațională.

În același timp, nu poate fi trecută cu vederea o afirmație tranșantă. *Renku*, *haiku*, *haiga*, *gunsaku*, *senryu*, *haibun*, specii poetice care își au originea în poemul scurt clasic/*tanka*, sunt foarte dificil de compus. Forma lor este fixă, ultra canonică. Creațiile în alte limbi

decât japoneza se bucură de o reformare, de o slăbire a regulilor, a canoanelor dure, așa cum Masaoka Shiki însuși, la vremea lui, a reformat regida structură a tradiționalului *tanka* (substantiv de genul masculin), apoi a *hokku*ului.

O carte difuzată în toată lumea, **The HAIKU Handbook, How to Write, Share, and Teach Haiku** de **William J. Higginson** cuprinde o astfel de prezentare simplificată, însă deloc simplistă, a haiku-ului, a modului de compunere și receptare.

O altă carte, aflată de puțină vreme la îndemâna poezilor români, este **Haiku – înțelepciune sau nebunie** de **Henri Brunel**, *Pro Editură și Tipografie*, București, 2007, unde poetul francez dă sfaturi de bun simț, propunând observații subtile, o adevărată antologie comentată și un manual de inițiere la nivel elementar și mediu.

Revenind la întrebarea *ce este un haiku?*, răspunsul se dovedește complicat, pentru că însuși micul poem este o specie literară greu de prins/capturat, precum balena albă. Într-o primă observație, haikuul internațional contemporan practicat inclusiv în România de câțiva poeți cu mai mult succes și de foarte mulți alții dispuși să se perfecționeze, este de o valoare cu atât mai ridicată cu cât autorii își asumă o inițiere mai profundă și au o experiență literară mai bogată. A prelua superficial un set de reguli compoziționale, ceea ce se întâmplă de multe ori, reprezintă prea puțin pe lângă vastitatea domeniului. Despre cazul unor amatori, care cântă după ureche, din auzite, să nu mai vorbim, pentru că se află cu totul în afara fenomenului, dar nu în afara revistelor, care îi promovează fără discernământ, adică fără controlul exercitat de jurii speciale prin atât de *odioasele* selecții.

Iată ce spune marele maestru **Yosa Buson**, probabil el însuși tracasat de concursurile din vremea sa (și dintotdeauna, cred victimele): „*Primăvara trece –/ poetul respins e indignat/ împotriva antologatorului*”

Sensul cuvântului *haiku* este de poezie (ku) veselă, zglobie, epigramatică, paradoxală (hai) În limba română avem substantivul și interjecția hai, precum și adjectivul haios, în orice caz, haiku este o poezie de 17 silabe capabilă să ne ofere o mică surpriză, chiar absurdă: „*Cireș în floare –/ portretul bunicului/ în decembrie*”

Haikuul este un micropoem, dar nu orice micropoem este un haiku. Exemplul de mai jos poate măsura diferența: „*Mă reazem de gând/ cum de lumină toamna –/ ca de un leu alb*”

Dintre cei doi autori citați, primul a scris un micropoem, unde sunt respectate dimensiunile haikuului internațional, așa cum este adoptat de poezia în limba română, al doilea a compus un micropoem fără legătură cu haikuul în stil occidental/românesc.

Într-un anumit fel, haiku este o schiță de pastel (una dintre definițiile date de Shiki), un mic poem, unde autorul folosește elemente ale naturii, ale lumii mărunte, efemere, ierburi,



flori, insecte, sau ale naturii veșnice, planeta pământ, munții, apele, câmpiile, cerul, luna, stelele, Calea Lactee, constelațiile: „*Gară-n ars Bărăgan –/ ornice Paul Garnier/ știrbe de ace*” * „*Nopti fără greieri –/ ceva i se întâmplă / universului*” * „*Căzând frunzele –/ în plopul gol se-agață/ Calea Lactee*”

La temelia hakuului se află mai ales filozofia zen, o gândire estetică cu valori diferite de cele occidentale, aristotelice, și o teorie literară specifică, cu figuri de stil rare la poeții occidentali (aliterăția, simbolul, paradoxul, elipsa), sau tropi cu desăvârșire interziși (metafora, comparația, chiar personificarea, destul de rar epitetul)

Prea complicat, veți spune, se poate mai simplu, de exemplu respectarea regulii de 5-7-5 silabe, sau chiar nici aceasta. Da, se poate orice, dar prin astfel de practici nu se ajunge prea departe. Este drept, antologiile românești de haiku sunt invadate în primul rând de micropoeime, iar haikuul canonic este rar, ca floarea în buruieni, dar ne aflăm la începuturi, lucrurile se vor mai îndrepta și textele ratate vor fi îndepărtate cât de curând prin selecții din ce în ce mai severe. Nici alții nu o duc mai bine, prin străinătate, dar perseverează.

Prima lege de compoziție a haikuului este articulația *text-natură* și se realizează prin *kigo* și *triadă*.

Kigo (ki-cuvânt, go-anotimp) este un termen specific japonez intrat în limbajul internațional și desemnează anotimpul printr-un cuvânt sezonal. De exemplu, primăvara poate fi sugerată prin ghiocel, rândunică, broască. Vara, prin greier, secetă, ciclon. Toamna prin crizantemă, păsări migratoare, Orion. Iarna, prin zăpadă, viscol, gheață, etc. Clasificarea cuvintelor sezonale se face în șapte mari capitole: **1.** Anotimpul, **2.** Cerul, **3.** Pământul, **4.** Umanitatea, **5.** Ceremonii, **6.** Bestiarium, **7.** Herbarium. Dicționarele poetice japoneze rețin aproximativ 7200 de kigo. Deocamdată, este imposibil de prezentat o listă românească, practica poezilor o va completa în viitor, iar un maestru va trage concluziile. O primă încercare de analiză a conceptului în poezia noastră se găsește pe internet, „**Stâlpi de felinar, antologie sezonala a haikuului și micropoemului românesc de la sfârșitul secolului XX**” de **Șerban Codrin**. (www.romaniankukai.blogspot.com): „*Pomii în floare –/ o femeie urâtă/ privește-n pământ*” * „*Asfaltul încins –/ umbra unui câine/ căutând umbră*” * „*Într-o grădină –/ sperietoarea păzind/ via culeasă*” * „*Și-n seara asta/ luna îi gustă ceaiul –/ nu mai e singur*” * „*De dimineată –/ urmele păsărilor/ pe masa ninsă*” * „*Prima zi din an –/ rămân întrebările/ din anul trecut*”

Două *kigo* devin pleonastice, când unul este numele anotimpului, și duc la ratarea poemului: „*Prima ninsoare –/ iar mă găsește iarna/ cu sandale rupte*”. O propunere, pentru salvare, ar fi: „*Prima ninsoare –/ copilul cu sandale/ rupte-n picioare*”

Haikuul nu are rimă, în cazul de mai sus a apărut fără intenție. În orice caz, varianta propusă este mult mai apropiată de spiritul haiku, pe când prima formă este redundantă prin pleonasm.

Aceeași primă lege de bază a haikuului impune *triada*. Un poem occidental, în general amplu, cu introducere/epilog, cuprins, încheiere/prolog, sau scurt, (alcătuit dintr-un distih, terțină, catren, mai multe strofe), are o structură compozițională evidentă, relativ de suprafață. Haikuul, text miniatural, fără titlu, are o arhitectură de adâncime, realizată prin triada **ce? unde? când?**

(Continuare în pag. 11)



Ce? Cuprinde imaginea centrală a poemului, purtătoare de sens, totul așezat în timp (**când?**) și spațiu (**unde?**). Unele texte simplifică, renunțând la timp (adesea sugerat), sau la spațiu. (Nu este recomandat să se repete timp/ timp sau spațiu/spațiu în același text, se consideră eroare de compoziție și se sancționează la o selecție severă): „*Zi de martie* – (când?), (kigo: martie/primăvara)/ *pe o singură frunză* (unde?)/ *toată zăpada* (ce?)” * „*Seară de vară* – (când?), (kigo: vară)/ *un pătrat fără iarbă* (ce?)/ *sub masa de șah* (unde?)” * „*Singura lampă* (ce?)/ *pentru geamul bătrânei* – (când?/sugerat)/ *gutuiă din geam* (unde?), (kigo: gutuie/toamna)” * „*Asfaltul străzii* – (unde?)/ *un pocnet de castană* (ce?) (kigo: castană? toamnă)/ *trezind ciorile* (când?, sugerat prin gerunziu)” * „*Trece un câine* (ce?)/ *cu zăpadă pe spate* – (când?), (kigo: zăpadă/iarna)/ *unde o duce* (unde?)” * „*Nerecunoscând* (ce?)/ *prima crimă de-anul nou* – (când?), (kigo: anul nou)/ *un brad la gunoi* (unde?)”.

Ce? este dominant, coloana vertebrală a întregului poem, timpul și locul nu trebuie să deranjeze, ci să se integreze cât mai discret, uneori prin sugestie: „*Prin spărtura* (unde?)/ *bidonului ruginit* – (ce? sugestie, o prezență fanată)/ *macul roșu* (kigo: macul/vara), (când? acum, prezent).

După cum se observă, începutul unui haiku este cu majusculă și se continuă numai cu litere mici. Nu se pune punct. După legea haiku-natură, kigo și triadă, regulile de structură cuprind prozodicul 5-7-5 silabe (numit cel mai adesea *regula de fier*) și kireji.

Regula de fier 5-7-5 silabe este obligatorie în poezia niponă, înlocuită adeseori de prozodicele 7-5-5 sau 5-5-7 silabe.

Forma fixă, canonică admite o derogare de o silabă, în rest se consideră versificație în formă liberă. La concursurile de haiku se specifică forma de acceptare a textelor, fixă sau liberă, ceea ce se jurișează și se premiază separat.

Haikuul în formă fixă în limba engleză tinde spre prozodicul 4-6-4 silabe. Rigoarea este foarte apreciată, iar lipsa de rigoare este desconsiderată. Dificultățile de a compune în limitele rigorii sunt, cel mai adesea, mari, inclusiv pentru maeștrii niponi de ieri și de azi. Haiku-ul în formă liberă este oarecum descalificat, încă un argument de a fi coborât în categoria micropoemului. Forma liberă nu scade valoarea atunci când haiku-ul este esențial autentic, dar forma fixă îl potențează, îl înnobilează o dată în plus, din respect pentru perfecțiune. Traducerile se fac cel mai adesea în formă liberă, sau prea liberă. Iată poeme românești apreciate, cu toată forma evident necanonică/liberă: „*Doi arici striviți/ pe luciul șoselei –/ noaptea nunții*” * „*Străduță –/ capătă nume când înflorește/ magnolia*” * „*Primăvară –/ copilul ascute/ creionul verde*” * „*Sălașul cu păianjeni –/ în jurul lămpii se rotesc/ stelele*” * „*Frunze roșii –/ n-am schimbat/ pagina calendarului*”

Kireji, cuvânt japonez devenit uzual

în limbajul poezilor de haku, indică cezura/pauza de sens. În poezia japoneză, kireji este un cuvânt cu sens zero, o interjecție (*ya, kana, keri*). În poezia română, beneficiara unei limbi foarte sistematizate, kireji este indicat prin liniuță (-), sau se simte la lectură (*Sara pe deal // buciulul sună cu jale*).

În tanka, renku și haiku pauza de sens/cezura are un rol fundamental. În tanka apare, de obicei, după versul al treilea (silaba a șaptesprezecea), în haiku, după primele cinci silabe, sau după silaba a douăsprezecea (versul al doilea): „*Printre-atâtea flori/ au ales felinarul –/ fluturi de noapte*”

Așadar, textul unui haiku se împarte în părți inegale: „*Printre-atâtea flori au ales felinarul*” și „*fluturi de noapte*”. Aceste două enunțuri simple, fragmentare, desemnează o ruptură într-o discursivitate liniară. În limba literară japoneză, fiecare kireji insuflă o anumită semnificație a rupturii. De asemenea, kireji nu este ferm ca un semn de punctuație dintr-o limbă sistematizată, ci, gol de sens, în plinul vorbirii sugerează vidul tăcerii. Două imagini, de cele mai multe ori contrastante, unite/despărțite de kireji, alcătuiesc, ca într-o scurtcircuitare, o altă imagine/imagini, revelații capabile să vibreze, să sugereze, să transmită oricâte senzații. Haikuul nu seamănă cu o poezie intelectualistă, analizabilă logic, occidentală, ci este nonintelectual, creator de sugestii pure. Haiku-ul nu se lasă limitat de concretul existenței, al condiției umane, ci seamănă acelui cerc zen umplut cu eternitate și efemeritate, cerc deschis, cerc în stare să respire la nesfârșit.

Lipsa sau abuzul de două kireji în același text sunt primul semn că nu putem discuta de un haiku compus corect, ci de un eșec.

În ceea ce privește valorile estetice ale hokku/haikuului, acestea sunt influențate de filozofia/doctrina zen-buddhistă, de religia shintoistă, de daoism, de confucianism, de teatrul NO, de artele tradiționale japoneze, în primul rând de pictură, de arta caligrafiei (coloana verticală de hokku/haiku alcătuiește o pictogramă), de artele marțiale (se vorbește despre înalta disciplină, în spirit zen, a maeștrilor poeziei nipone).



Valorile/categoriile estetice sunt numeroase, câteva zeci, toate cu un conținut extraordinar de bogat și sugestiv, enciclopediile nipone antologând zeci de mii de poeme pentru fiecare în parte. Categoriile estetice aristotelice, occidentale, frumos, sublim, tragic, urât, grațios, comic, grotesc, dizgrațios lipesc, nu sunt percepute, în schimb esteticienii japonezi și occidentali ai haikuului recomandă *mushin* (lipsa de spirit), *hai-i* (spiritul haiku), *ryuko* (efemer, vremelnicie fenomenală), *fueki* (eternul, nesfârșirea non-fenomenală, atemporalul), *wabi* (melancolie, dezolare), *sabi* (patină a vremii, a vechimii, declin) *karumi* (frumusețe, strălucire de spirit, prezentă mai ales în senryu, dar și în haiku, având sens de perfecțiune, echilibru formal), *makoto* (sinceritate), *shugi* (altruism), *sabishisa* (singurătate), *chimmoku* (tăcere) și multe altele.

A scrie un haiku chiar reformat, presupune o inițiere/cunoaștere la nivel de virtuozitate a acestui bogat mecanism îngemănând legi compoziționale, abilitate tehnică, conținut estetic și mesaj filozofico-ideatic.

Omul occidental se simte exterior naturii, are nevoie de conceptualizare, se vrea stăpân al materiei, al fenomenelor, este un spirit faustic, iscoditor, își face proiecte de suveranitate asupra lumii, asupra cunoașterii ei integrale.

Omul nipon se consideră cel mult un egal al Naturii, dacă nu cumva un supus fidel, de unde sentimentul de frăție cu lumea măruntă a insectelor, florilor, sau cu lumea mare a râurilor, munților, constelațiilor. „(...) *dependența ființei umane de întreaga natură vine dintr-o tradiție, unde viața individuală a oamenilor, a animalelor sau plantelor reprezintă părți integrate ale sistemului vieții cosmice.*” (**Natura și literatura japoneză de Susumu Nakanishi**) Vitregiți de soartă, aproape „săraci”, japonezii au căutat, într-o istorie agitată, bogăția în spirit sau în nimic, au găsit bucuria în clipa fugară, în minunile mărunte, în cultul florilor de cireș, nicidecum în fructele cireșului, ceea ce spune totul. Dacă am presupune existența o linie, spiritul nipon, buddhist, e interesat de punct, dar un punct puternic detașat, plin și gol în mod echilibrat. Trezirea buddhistă, *satori*, tocmai acest lucru îl celebrează, candoarea de a te mira de singurul paradis posibil aici și acum (concepte buddhiste fundamentale, adică locul în univers, unde?, și timpul, când?), prin revelație.

Acesta ar fi doar câteva coordonate ale haikuului, micul poem paradoxal japonez, din care am citat un singur exemplu, fatalmente, în traducere. Toate textele prezente mai sus aparțin câtorva autori români, cărora încă nu le-am transcris numele.

Critica literară începe să recunoască un fapt de neconceput până nu demult: „*Cea mai recentă evoluție în istoria haikuului este una pe care nimeni nu a prevăzut-o, scrierea sa în afara Japoniei, în alte limbi decât japoneza.*” (**R.H.Blyth, A History of Haiku**, Tokyo, 1984) Repet, haikuul occidental este adaptat, relativ simplificat față de hokkuul clasic, dar și față de haikuul renovat de Masaoka Shiki: „*În moarte smârcururi –/ la saltul broaștei abia / apa c-un sunet*” (**Matsuo Basho**) * „*La săritura broaștei în smârcu-adormit –/ abia un sunet / sunetul apei*” (**Matsuo Basho**) (Propunerile pentru o retraducere a „haikuului broaștei” de Matsuo Basho ne aparțin) * „*Noapte scurtă –/ pe părul omizii/ un strop de rouă*” (**Yosa Buson**) * „*Săbătoarea celor zece nopți – multe soiuri de netoți/ într-o seară cu lună*” (**Kabayashi Yssa**) * „*Pace –/ primul torii în mijlocul câmpului cu orez*” (**Masaoka Shiki**) * „*Adierea serii –/ numai trandafirii albi/ freamătă*” (**Masaoka Shiki**)

Primul proiect românesc, sistematic de studiere și practicare a haikuului în varianta reformată, internațională, a fost inițiat, în anul 1991, de eseistul și poetul **Florin Vasiliu** (1929-2001), fondator al **Societății române de haiku** (SRH), al revistei **HAIKU**, al unui cenaclu, care astăzi îi poartă numele, și al unui **Cerc de studii de poezie scurtă**. Editura sa, Haiku, a tipărit primele volume de haiku și micropoem românesc, antologii. Activitatea SRH și editarea revistei sunt actualmente coordonate de poezii **Vasile Moldovan** și **Valentin Nicolțov**.

Probabil că unul dintre primele haikuuri românești, compus înainte de inițiativele lui Florin Vasiliu, este: „*Vin valuri vâind*”

(continuare în pag. 12)

Haiku - o estetică interioară

—/ dar nici o corabie/ nici un pescăruș”

Între timp s-au mai fondat **Societatea de haiku din Constanța (SHC)**, revista **ALBATROS**, 1992, (conduse de **Ion Codrescu**, apoi de **Laura Văceanu**), **Școala de tan-ka, renku și haiku de la Slobozia**, revistele **ORION** și **MICUL ORION**, 1995, (conduse de **Șerban Codrin**), **Cercul Bucurii efemere**, Târgu-Mureș, revista **ORFEU** (conduse de **Ion Găbudean**).

Pe internet, o bună parte dintre practicanții români ai haikuului sunt coordonați de **Corneliu Traian Atanasiu**, pe blogul **ROMANIAN KUKAI**, secondat de **Maria Tirenescu** și **Magdalena Dale**

(www.romaniankukai.blogspot.com).

Se organizează concursuri lunare de

creație, se editează reviste, se reeditează reviste mai vechi, volume de versuri, eseuri de inițiere, comentarii, interviuri, portrete de autori, bibliografii, se difuzează informații pentru participarea la concursuri internaționale, la selecții pentru antologii, în orice caz, activitatea este bogată.

Poemele citate, care ar putea alcătui o scurtă antologie comentată de haiku românesc, sunt semnate de **Ion Roșioru**, **Titus Andronic**, **Emil Burlacu**, **Șerban Codrin**, **Manuela Miga**, **Iulian Dămăcuș**, **Laura Văceanu**, **Crina Ion**, **Maria Tirenescu**, **Lucia Amarandei**, **Valentin Busuioc**, **Eduard Țară**, **Ștefan Gh. Theodoru**, **Olga Dușu**, **Radu Patrichi**, **Elena Manta-Ciubotariu**, **Dan Doiman**, **Ion Marinescu**, **Bogdan I. Pascu**, **Vasile Moldovan**, **Valentin Nicolățov**.

Haikuul japnez a influențat artele poetice ale secolului XX, dar cultivarea sa de poeți neajaponezi, sau de japonezi în limbi occidentale, este relativ recentă, nu mai profundă în timp de a doua jumătate a secolului tre-

cut.

Primul creator român de haiku, la dimensiunile unui poet original, rămas constant în universul formal și ideatic al acestei poezii, care nu a cultivat niciodată alte specii literare, este **Radu Patrichi**. Acestui poet important trebuie să i se recunoască rolul de prim deschizător de drumuri, mai mult, meritul de a fi un creator autentic al unei opere de mari dimensiuni, de multe mii de poeme, cu toate că necunoscute, nesistematizate și, în cea mai mare parte, nepublicate.

Poetul român cel mai cunoscut în străinătate, câștigător al multor zeci de premii la concursuri internaționale de haiku, este **Eduard Țară** (Eduard Tzara), creator, de asemenea, talentat, perseverent, cultivat, un cărturar de mare disciplină interioară și exigență.

Marea tăcere de **Șerban Codrin** este titlul cărții care sintetizează poezia tanka, renku, haiku românească, o antologie de autor cuprinzând aproximativ 2000 de poeme zen organizate secvențial, tipărită în anul 2001.



Ion ROȘIORU

HAIKU

日本語

își face rondul

*

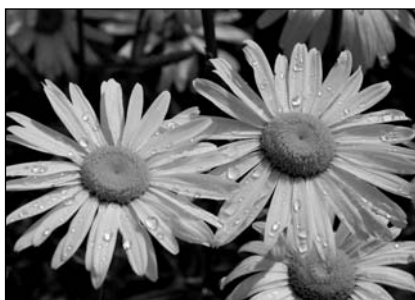
în nukul stingher
veveroi se joacă -
mâța la pândă

*

aratul viei -
sub copita calului
coji de ou roșu

*

ora plecării -
ciuboțelele-mi întind
cupe de rouă



*

proletar agrar -
tot pământul părintesc
îl port sub unghii

*

atât de sărac -
nici măcar gunoierii
nu-mi vin la poartă

*

oră precisă -
iluzia albastră
în drum spre crâșmă

*

acrobație -
în nucii încă golași
trei veverițe

*

dereticare -
veverițele scutură
roua din ramuri

*

pubele și stupi -
gunoierii în grevă
urmați de stupari



*

dejugătoare -
copilul păzind marfa
tatăl ceaunul

*

șofer amețit -
țiganka-și scoate banii
dintre sâni calzi

*

sat de câmpie -
cai costelivi dormitând
în fața crâșmei

*

doar bicicleta
la capătul viei -
sânge pe ghidon

*

praf de Bărăgan -
turma de oi traversând
un lan de trifoi



*

cruci cu coroane -
nu toți morții-s bucurioși
de Paștele lor

*

cimitir rustic -
florile roșii îl fac
un pic mai vesel

山羊座



Marilena TRIFAN

Rendez-vous

Ai apărut dintr-o carte
Pe care abia am terminat-o
de citit...

Abia pășind în umbra mea,
Șoptind încet pasaje întregi
Din romanul meu de dragoste.

Le-ascult cu răsuflarea întretăiată
Ca pentru prima oară.

Apoi liniște...
Brațele tale
Valuri reci și calde,
Culeg tăcute fire de iarbă
Luate prizoniere.

Nu știu ce să scriu...
Ți-aș trimite o scrisoare
de dragoste
Cu zâmbetele mele cele
mai reușite...

Dar îmi zboară gândul
Spre o seară de vară,
Spre ochii tăi
Aprinși de lumina stelelor
Și mă uit, în plină zi,
Așteptând stelele, noaptea, vara,
Pe mine din nou: copilul iubirii.

Florin MĂNĂILESCU

vis

am visat zborul printre căderile
fulgerătoare din jur...
mi-am zis: de-aș trăi doar o clipă,
doar o zbatere de aripi,
atunci aș putea fi fericit.
o singură respirație
de extaz și uitare
la care să nu mai revin niciodată...
ca un fluture iradiat
de farurile nopții de xenon
ce caută viteza maximă
a existenței.



Adela
NAGHIU

REȚEAUA

Ușa de la intrare se trânti în urma lui cu zgomot. Privirea ei rămase ațintită asupra ușilor de la dulap. Jumătatea lui era goală. Numai câteva umerase căzute în dezordine, ca niște așchii presărate simetric pe fundul unui sicriu proaspăt lăcuit...

În minte îi reveniră confuz și sinistru ultimele lui cuvinte: „Dacă ți-e rău, să mă suni!”. Deodată mintea i se limpezi: deci asta era! Îi dăduse el precis ceva ca s-o înnebunească, s-o omoare chiar și acum a plecat să nu fie de față, totul nefiind decât o chestiune de timp.

Merse, cum ai pași pe fundul unei ape tot mai adânci, spre baie. Încercă să vomite, apoi renunță gândindu-se că e oricum prea târziu. Își aminti că bunicii, la țară, beau lapte ca să scape de intoxicații (asistase chiar ea, demult, la o astfel de salvare miraculoasă când un vecin mâncase ciuperci otrăvite și a scăpat bând laptele pe care l-a supt chiar din ugerul vacii, că nu mai era vreme de pierdut).

Înghiți în silă dintr-o sticlă pe care o găsise băjbând în ușa frigiderului... Niciun gust... Poate că deja e prea târziu! Vrând să verifice dacă într-adevăr au apărut și primele simptome se cercetă în oglinda din hol stingând și aprinzând lumina: asemenea drogaților nu mai avea reflex pupilar!

Învinsă de spaimă căzu în genunchi în dreptul unei icoane din care privirea Fecioarei se revărsa înțelegătoare asupra covorului bej cu motive geometrice. Maica Domnului coborî din cadrul ei de flori prăfuite și o mângâie pe creștet.

„Poate că acum am murit... și tot ceea ce am trăit în ultimele... privi ceasul de pe perete... dar în locul ceasului apăruse peste noapte un tablou cu un răsărit de soare. Oare cât o fi ceasul?”... Nu-l găsi dar o soneerie cunoscută răsună strident din cealaltă cameră. Până ajunse urma sunetului amuți.

Să fumez o țigară, își spuse. Poate mă mai adun. Își aprinse una pe geamul de la bucătărie. Simți un gust ciudat, înțepător și un fior o făcu s-o zvârle repede: dacă și țigările au ceva?...

Se prăbuși răvășită într-un fotoliu... Pe peretele opus cădea, decupată-n bucăți de scheletul ferestrei, lumina unui felinar. Apoi contururile începură să prindă viață coagulând imagini alb-negru în care recunoștea cu uimire secvențe din propriu-i trecut, totul răsturnat, ca și cum un ochi dinafară ar fi înregistrat imaginile și ea n-ar fi fost decât un cobai alergând speriat prin labirintul fără ieșire al memoriei.

„Sunt probabil ultimele clipe! Îmi văd viața derulată ca pe un ecran uriaș ca și cum, înainte de marea uitare, ar exista și o ultimă concesie pe care existența ți-o face, generoasă, că oricum totul rămâne dincoace și nu-ți poți duce după tine nici propria singurătate...”

Un film de cinematecă pentru câte un singur spectator; mereu altul, mereu uimit de închiderea programului”.

Se trezi buimacă. Albumul de poze îi căzu de pe genunchi când se ridică din fotoliu.

Tot nu s-a luminat de ziuă... În bucătărie, în scrumieră, o țigară aprinsă se prefăcea în scrum pe tăcute păstrându-și cu încăpățănare conturul.

Când o fi aprins-o? Oare nu-i era foarte clar acum cât de periculoase sunt țigările astea? Poate că dacă s-ar fi abținut măcar în ultimul ceas efectul s-ar fi spulberat până acum. Totul e să supraviețuiască până la ziuă... Atunci poate ar veni cineva și lucrurile s-ar limpezi.

Când se uită mai bine în jur descoperi o sumedenie de beculețe pâlpâind. La televizor, la calculator, până și telefonul își luminează pentru câteva secunde ecranul ca și cum i-ar fi ghicit gândurile. Asta e! O supraveghează întreaga rețea! Toate imaginile în care-și recunoscuse adineauri memoria nu erau decât o dovadă...

Captivă în acest mormânt electricat, victimă sigură a unui întreg arsenal de cabluri, camere, butoane! Firește, întreaga ei agonie era atent monitorizată, urmărită până în ultimele faze... Când, probabil, nu se va mai putea opune evidențelor.

Să fugă!... Dar unde?!... Și când plecarea ei va fi semnalată, va începe urmărirea.

Îndesă într-o poșetă, de-a valma, buletin, pașaport, bani, cartea de rugăciuni, fardurile, un pachet de țigări neînceput – acestea trebuie să fie sigure – chei, ochelari, alte chei (oare care or fi cele bune?). Ochii îi căzură asupra telefonului... două apeluri nepreluate... deja i se știu toate mișcărilor.

Hotări să se grăbească. De telefon trebuia să se descotorosească cumva. De câte ori l-ar deschide ar trăi cu teama că cineva, la un panou de comandă, ar urmări atent înregistrarea, ar fi mereu cu un pas înaintea ei. Îl aruncă pe geam și apoi se repezi pe scări fără să încuie-n urma ei ușa. Poate că și yala avea vreun senzor ce cupla automat deci nu trebuia să zăbovească nicio secundă dacă voia să i se piardă urma.

Ieși în stradă... ninge des... Papucii de casă se afundară în zăpadă ca într-o mlaștină densă. Urcă într-un taxi... apoi în altul... Fiecare șofer însă comunica mereu cuiva poziția în care se aflau. Deci și ei! Incredibil! Să coboare cât mai e timp! La o curbă deschise portiera și se azvârli afară. Obrazul drept se lipi răcoritor de suprafața rece a zăpezii proaspete. Obrazul stâng se încălzi brusc sub un val dens, molatic și, la mijloc, în străfundul craniului, simți desfacerea brutală a unor aripi cu penele prea lungi...

*

O lumină lăptoasă, liniștitoare, curgând parcă în sens invers alunecării ei în acel hău în care fiecare contur se estompa rapid ca în vârtejurile unei ape de munte.

Nu-și mai simțea trupul și, în scurtă vreme, până și propria-i memorie rămase de parte ca o haltă pustie.

– Încarcă la 300!... Simți o zguduitură în piept, apoi încă una și lumina lăptoasă în care plutise fără voință și fără amintiri se rupse în fâșii... Stătu așa suspendată câteva clipe, dar monitoarele țiuiau prelung, monoton, apoi zgomotul fu acoperit de liniștea fără margini în care și timpul se oprește buimac.

Lumina își refăcu substanța și sufletul ei, ca un abur ridicându-se deasupra apelor, își reluă drumul.

Un bătrân cu barba albă, înveșmântat în alb, îi deschise pleoapele cu mâna... Oare o fi observat că n-are reflex pupilar?! Cine știe ce impresie își poate face! Și n-o să aibă măcar habar prin ce a trecut, cât a luptat până să înțe-

leagă totul, până să se salveze...

Încercă să-i explice, dar bătrânul nu părea să audă cuvintele ei. Poate e surd! La vârsta lui n-ar fi o surpriză prea mare. După ce își sfârși imperturbabilul ritual al examinării, chemă pe cineva.

O femeie în alb așeză vâslele pe fundul bărcii și îngenunche lângă pat. Auzi niște cabluri smulse din priză. Un vâl alb se desfăcu lent deasupra ei și pe suprafața lui imaculată imaginile începură să se coaguleze ca un film alb-negru. Flash-uri disperate refăcându-i, într-o viteză amețitoare, tot trecutul.

Apoi ceasul sună din nou, absurd, dar, ca-n vis, picioarele înotau într-o pastă tot mai groasă și nu mai reușeau s-ajungă până în camera cealaltă

Premiul revistei FEREASTRA la ediția a XIII-a a Concursului literar pentru elevi și studenți CONSTANTIN PETCU - Buzău, 2012

Andra
LUNTRARU

Ploaia din vis



Stau la fereastră și ascult cum picăturile de argint lovesc geamul în liniștea nopții. Sunt în pijamale dar nu rezist tentației. Deschid geamul și sar. Gata, sunt în ploaie. Simt cum o mărgică strălucitoare îmi atinge brațul. E ca o lacrimă de blândă! Pășesc vrăjită spre stejarul din curte... Stropii se preling pe ramurile lui bătrâne. Închid ochii și întind brațele. Ploaia mă îmbrățișează și-mi mângâie părul. Mă culc pe covorul reavăn, însetat. Cerul încă mai plânge dar luna sclipește uneori în vălmășagul norilor, care se împleticesc în coroana stejarului. Umbre sfioase se ascund ici-colo, jucându-se în lumina nopții. Ploaia pornește și mai tare, învelindu-mă într-o haină rece.. Mi-e frig. Mă adăpostesc sub stejar, privind încă o dată cerul, luna și argintul așternut pe pământ, apoi ochii se închid încet. Am adormit, am adormit în ploaie...

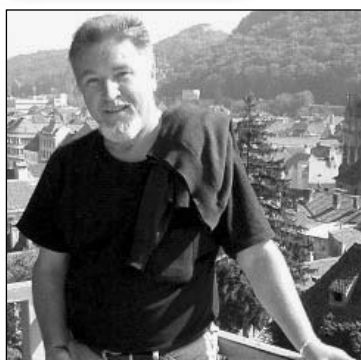


O samă de cuvinte

Dispersat într-o lume pe care o resimte tot mai indiferentă, omul caută a nu mai nutri decât o singură speranță: aceea de a da viață și contururi unui personaj. Căci, pentru a face din sine un personaj, nu este nevoie nici de rigoare, nici de biografie, nici de „fapte”, nici de istorie. Ajunge să ai la dispoziție un proiector suficient de puternic și un ecran destul de curat.”

(Andrei Cornea, Penumbra, Editura Polirom, Iași, 1998)

Poezie



Dumitru BĂLUȚĂ

ROSTUIREA ROSTIRII

Deschidere

Așijderea ei,
vocalei strigate de un ecou,
așternerea caută-ți.

Atâtea cetăți
de obârșii în hronic –
înfruntă pulberea timpului.

Deschide și-nfățișează-te
că zice-s-a:
*tu moșteni-vei blazonul
cetatății Alfa-Omega.*

Ornic

Când lumea pretinse să știe
dimensiunile sale, născoci
o mașinărie a timpului

și trec peste noi neconținut
zimții roțițelor
încât ea însăși se plânge
de dureri de cap, de picioare...

Simplu

Cei torturați de soroc –
nici frică, nici tângă, nici jind –
urcăm scărițe de fum.

Alții, alții parașutează,
cu cerul în cap,
pe câmpia dintre două furtuni.

Da, de pe-această câmpie urcăm,
simplu urcăm trepte de fum,

atât e temeiul:
bătrânii blajini își doresc
aripi de îngeri drept recompensă.

Marea

Catarge tari
vor fi-nsemnând adâncu-ți
cât ești de mare...

Fără-mă-ți aripile,
sfâșie-ți mătasea poalelor
în spume.

Neclintit țărnuț –
nud costeliv către tine...

Marele bălci

Tu, inger legat
de strălucirea celui dement,
mai veghezi

ghilotina marelui bălci!

În noaptea Misterului buf,
când fluturi roșii
umple-ne-vor ochii,

ursarul
o să te vândă cu lesă cu tot
manechinului orb
ce caută drumul spre eșafod.

Definirea rostirii

Vestigii grăitoare
prinsorile uitării abolind
întru definirea rostirii.

Tu nu pregeta,
rotește roata rostuirii
a acestei rostiri.

Aprinde și focul –

asaltat de jocul umbrelor reci,
dezgheța-va cîntările
harpelor sinelui.

Asemuire sie-și

Cântă nimănui...

Duși să albească în oase jos,
alții țin una cu drumul.

Oh, omenirea –
asemuire sie-și:
să lase casa-n care-a iubit
pe seama unui greier distrat!

Monedă de schimb

Tăcerea-i monedă de schimb...

Nu ezita,
întemeiază o slovă de aur,

în clipa incertitudinii
umple-va deșertul nemăsurat.

Nici șoapte nedeslușite
nu asculta,

ci calfe adună
și cheamă-ți femeia,
zidește tu cuvântul de legământ.

(Pre)zicere

Orbi văzătorii –
adevărul este inutil –

dar, revenit la locul său subtil,
cine îngăduie să-și scoată
cămașa de argint străină?

Trupul sărutat de bube dulci
pe surâsul măștii se răzbună...

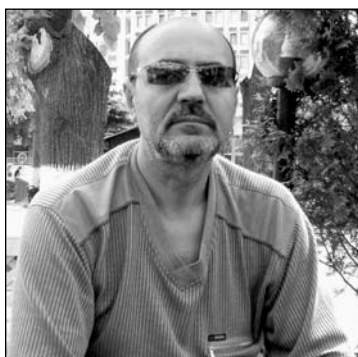
Lupta scutierilor scrisului cu uitarea

Abundă uitarea
întocmai spuței de mucegai,
luptă strânsă se-arată.

Scutierii blazonului Alfa-Omega
cu de la sine temeiuri
înaștează pe muchia scrisului.

Rugul cuvintelor sacrificate
lumina-va memoria,
învăderând silitul popas.

Iată, zisce-s-a, rostuirea rostirii!



Mihai Nicolae

Chef de chef

Dimineța se face frig în privire
și un fel de întuneric

toarnă ciment
peste tot ce-i ascuns
și hidos

cuvântul șoptit încearcă să ierte
sticlele golite de votcă și muzica
dată la maxim
plimbată dintr-un loc în altul
prin odaie
de cei ridiculi și fără apărare

brațele împrăștiate prin aer
nu înțeleg ce se întâmplă
dar pregătesc la lumina becurilor
clipcitoare
tristețea zilei ce urmează
ca pe o mireasă trasă la sorți

În voia plânsului

el repetă plânsul
și-l dă mai departe cu aceeași
suferință
și uitare de sine scoasă la vedere

în clipirea de gene ascunde
întrebări
în derivă sunete smulse din piept
îngropate în perna sicriului

în slujba unei singurătăți
de durată
bea lacrimă după lacrimă
în locul gol o rană mirată
își risipește în agonie povara

Îndoială ținută la vedere

Între două vorbe de ocară
ea seamănă din ce în ce mai mult
cu tine

nu știai că poate să adune
în jurul tău
furia ochilor și transparența
unei așteptări în care nici lacrima
nici strigătul nu mai încap

niciodată pusă în încurcătură
înaltă în dezordine absența
voluptoasă fără s-o atingă
oferindu-ți de fiecare dată
aceeași adresă și număr de telefon

Pisicile negre

Ea adoră pisicile negre
pentru că în privirea lor poate afla
ora exactă
și ploaia care cade în Bosfor

Ea adoră pisicile negre
mai ales cele care taie calea

au zece ochi și o mare slăbiciune:
să se plimbe cu coada evantai
prin fața polițistului
de la circulație

Ea adoră pisicile negre
cu inima grăbită
închisă în cercuri bizare:
urmele netrăitelor spaime

Viața noastră cea de toate zilele

În bezna memoriei nimeni
nu doarme
clopotul strigă pe nume câinele
fără stăpân

întărâtă mâna întinsă și plânsul
inimii
dus departe împodobind străzile
cu întâmplări
de cele mai multe ori triste

poți zări mărturisirile vântului
picotind pe la colțuri dar
și vrabia gripată
înălțând paharul în cinstea
unui secol
bolnav dăruit cu firmiturile
ultimelor clipe

Vioreaua neagră

Mulți spun că are inimă
de lupoaică
și trup măsluit
strivind sub tălpi pas înșelător
de țigancă

oblonită de a timpului
poftă regală
cheamă privirea o învață
să fie rebelă
poate să schimbe chiar și păcatul
pe-o mirare fugară

este visul monden
instalat confortabil
lângă sânul trezit și are
culoarea ochilor tăi
când vor ceva să-mi șoptească

Înserare la țară

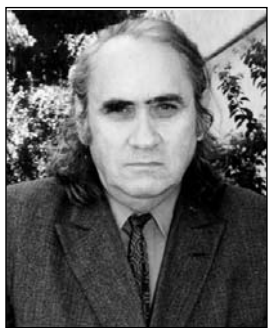
La țară, înserarea
are chip de maură.

Sătenii o arată cu degetul,
vântul îi dă târcoale,

iar eu,
ca un somnambul,
pășesc, fără să mai aud
întunericul
băltindu-mi sub picioare...



Remember - Vasile Voiculescu



♦ Cărturarul **Al. Oproescu** este unul din acei oameni rari pe care Antonie Plămădeală îi numea „dascăli de cuget și simțire românească”. Și asta pentru că a trudit, o viață, adunând documente despre cultura buzoiană (și nu

numai) sau investigând neobosit aspecte mai puțin cunoscute, dar relevante, din viața marilor personalități culturale ale acestor meleaguri.

♦ Noul volum al Domniei Sale, apărut sub egida Bibliotecii Județene Buzău (Editura Alpha MDN) pe care a păstorit-o, începând din 1970 până la pensionare, intitulat **V. Voiculescu – Mărturii și documente**, conține texte inedite, corespondență, iconografie, documente de arhivă și mărturii privind biografia autorului „Sonetelor închipuite...”.

Autorul precizează în **Cuvânt înainte**: „Lucrarea aceasta am ținut să apară sub egida Bibliotecii și a Editurii Alpha MDN, cu un an înaintea datei când se fac cinci decenii de la moartea scriitorului, pentru a ne reaminti, în acest răstimp de teribilă suferință”

♦ Meritele d-lui Alex. Oproescu, legate de atribuirea numelui „V. Voiculescu” bibliotecii județene, înființarea Casei Memoriale „Vasile Voiculescu” de la Pârscov sau clarificarea unor aspecte legate de viața și opera marelui scriitor sunt, în general, cunoscute. Reproducem, din actualul volum doar două din multele mărturii în acest sens, relevante în corespondența pe care autorul a întreținut-o de-a lungul timpului cu familia magului de la Pârscov sau cu cercetători ai vieții și operei acestuia.

Într-o scrisoare datată 8 decembrie 1992, profesorul universitar dr. **Ion Apietroată** spunea: „Matale îți revine meritul foarte important de a fi provocat familia la destăinuire, pentru a pune în lumină fapte greu de crezut despre acest om care a trăit la modul sfinților”

Iar fiica lui V. Voiculescu, doamna **Gabriela Defour-Voiculescu** îi mulțumea astfel lui Al. Oproescu, la 20 decembrie 1992: „Doresc să te fac să înțelegi prin aceste puține cuvinte cât de recunoscătoare îți sunt pentru dăruirea neprecupețită ce o ai față de modestul meu părinte: omul și scriitorul Vasile Voiculescu. Cuvintele banale de mulțumire îmi par ceva prea convențional! E ceva mai presus de mulțumire în sufletul meu pentru **tot ce te-ai luptat și ai dat tiparului în legătură cu el**.”

♦ În cele ce urmează ne vom opri la capitolele care descriu calvarul doctorului și scriitorului în închisorile comuniste, dar vom începe cu o controversă legată de data nașterii. Actul oficial de la primăria Pârscov consemnează: „Din anul una mie optsute optzeci și patru, luna noiembrie douăzeci și șapte, ora 10 dimineața. Act de naștere (nr. 86) a lui Vasile Costache Voiculescu de sex bărbătesc, născut în casa părinților săi din comuna Pârscov, fiu a lui Costachi Voicu, de ani patruzeci și cinci, și al Sultani, de ani 40...” etc (Din Viața Buzăului, V, nr. 1313, 14 mai 1972, p.3)

„Dar, recente cercetări în «arhiva Voiculescu» ne poartă pe firul unor dovezi care, acum, fac discutabilă această dată. Într-o scrisoare din «2 februarie 1910, nouă ceasuri seara», adresată viitoarei sale soții, Maria

Milescu, V. Voiculescu își fixează nașterea în luna octombrie. (...)

O soră mai mare a sa, Maria Ivănescu, a ținut să declare cu puțin înainte de moarte, că poetul se născuse la 13 octombrie, iar amânarea înregistrării s-ar fi datorat lipsei formularelor la primăria comunei în acel moment. Mărturisirea, înregistrată pe bandă de magnetofon, se află în «arhiva Voiculescu»” (**Ștefan Corneliu „Pe urmele lui Vasile Voiculescu”** (III), Viața Buzăului, nr. 204, 1968.)

Iată mărturisiri, dintr-o altă înregistrare, cu altă soră a lui V. Voiculescu („Parțial, înregistrarea a fost stenodactilografată și publicată de noi în Suplimentul Viața Buzăului” – Din „Articole, comunicări, documente V. V.”, II, 1979, p. 23-24):

Florica Ștefănescu (1876 – 1968): „Mama naștea și se moșea singură. Când cu Dile (Vasile Voiculescu - n.n.), avu poftă să mănânce borș cu țărățe, a trimis omul din curte să taie o oaie, au mâncat cu toții și noaptea l-a născut. A doua zi era Vinerea mare” (14 octombrie).

♦ Din interviu realizat cu **Radu Voiculescu** și **Gabriela Defour**, (la 20 martie 1990):

G.D.: Fusesse avertizat de o vecină că urmează iminenta lui arestare...

R.V.: Și-atunci se ocupa febril de încheierea operei („Ultimele sonete” - n.n.) - e un fel de a spune „încheiere”, pentru că mai avea multe de scris - , grăbind și dactilografierea în câteva copii pe care le-a împărțit.

G.D.: Având presentimentul despărțirii și-a finalizat ciclul sonetelor cu acel memorabil „rămas bun” către Marele Will.

R.V.: L-au ridicat pe 4/5 august noaptea, după o percheziție grozavă. Au confiscat manuscrisele, iar cărțile și celelalte lucruri după ce a ieșit condamnarea.(...) Arestarea s-a produs în momentul începerii campaniei regimului împotriva oamenilor de cultură, după „contextul 1956” (revoluția maghiară - n.n.). Trebuiau „decapitați” intelectualii - un Anania, Voiculescu, Sandu Tudor, Slătineanu, care a și murit la scurt timp, Mironescu și Stăniloae; în fine Noica și mai tinerii Dinu Pillat, Al. Paleologu, Vladimir Streinu, spre a aminti doar câteva nume. (...) Un anchetator l-a amenințat cu bătaia și tata i-a zis: „Mi-e milă și mi-e rușine pentru dumneata, om tânăr, să dai într-un bătrân. Scrie orice și eu iscălesc!”

G.D.: La proces nu ne-au dat voie să participăm, era un proces închis, iar după aceea nu l-am văzut niciodată, nu am punit nici o veste dacă e în viață, nu ni s-a răspuns la nici un memoriu.

R.V.: Când l-am scos din închisoare era în dispensarul TBC din Turda...

G.D.: Cel mai teribil lucru care m-a impresionat, când l-am văzut, a fost că în loc de ciorapi avea ca două burlane de lână scămășată. „Mi le-au lucrat băieții în celulă, desfăcându-și puloverele de pe ei, cu sârme strânse când făceau turul de plimbare”.

R.V.: Înainte de a se prăpădi, Maria Ivănescu, sora lui mai mare, i-a oferit un costum de haine negre al lui Liviu Nasta, ginerele ei, mort la ocnă. Tata și-a dat seama că erau de îngropăciune și s-a burzuluiit la noi: „Nu îmi trebuie, și vă conjur să mă înmormântați cu hainele cu care am ieșit din pușcărie”. Era foarte vehement, altfel decât în viața normală.



♦ Din Interviul luat de doamna **Gabriela Defour**, la începutul anilor '70 preotului Popescu (după alte surse Ionescu Iorgu, din Teleorman), fost „coleg” de celulă cu scriitorul:

„Mi-a povestit ce stupoare s-a produs la proces: «Mă apăra un coleg al fiului meu și îl văd în instanță cu o carte groasă: Poftim, doctorul Voiculescu tradus în limba rusă, între Eminescu și Bacovia! În momentul acela totă lumea din sală a avut impresia că mă va achita... Au vrut însă să mă condamne». Mi-a povestit multe... mi-a povestit cum se ducea la Zaharia Stancu, la Victor Eftimiu, care-l îndemneau: «Scrie, mă Vasile, scrie ceva în genul ăsta!». «Lasă, că scrieți voi, nu mai scriu și eu!»”

♦ Într-o scrisoare (datată 22 martie 1990) adresată lui Alex. Oproescu, **Radu Voiculescu** relatează eforturile de a interveni, după deschiderea procesului penal, prin intermediul confracților scriitori ce se „împăcaseră” cu comunismul și dețineau o anumită autoritate.

Valeria Sadoveanu „ne-a spus că dacă maestrul Sadoveanu ar fi fost sănătos, acest lucru (arestarea - n.n.) nu s-ar fi întâmplat, ea și D-na Velisar (nevasta lui Ionel Teodoeanu) nu găsiseră nimic compromițător în scrieri. Am stat mult de vorbă, când a venit maestrul de la plimbare, și a rămas să o sunăm peste câteva zile. Când am sunat-o, mi-a răspuns că nu poate face nimic, fiindcă a fost informată că Voiculescu e vinovat...”

Am fost la Ion Marin Sadoveanu. Era lungit pe o canapea, cu mâna la inimă, și mi-a spus că nu se simte bine, că are o criză de angină pectorală.

În altă zi am fost la Zaharia Stancu, la Teatrul Național (era director), m-a primit secretara lui care îl cunoștea bine pe tata, a plâns și mi-a spus că Z. S. este foarte afectat, dar nu poate să mă primească și să facă ceva

În altă zi am fost la Margul Sperber, scriitor de limbă germană (evreu) și traducător și el al unor poezii de-ale tatei, pe care tata îl ajutase, împreună cu Ion Pillat, în timpul războiului l-au scos din lagăr. Acolo l-am găsit și pe Oscar Walter Cisek, care venea des la tata în casă când citea nuvele... Sperber s-a arătat dispus să-mi dea o referință și a trecut în biroul alăturat. Rămas singur cu Cisek, acesta a fost destul de dur și mi-a spus: «Cum poți să ceri asemenea lucru lui Sperber, nici el nu stă bine politic și nici cu sănătatea! ». Așa că până la urmă am renunțat și am plecat foarte scârbit.

Am fost apoi la Geo Bogza, acasă, care de asemenea spunea că nu se simte prea bine și mai avusese unele încurcături...

În disperare de cauză am hotărât să mă duc la Mihai Beniuc, care era președintele Uniunii Scriitorilor. (...) Acesta, după ce i-am relatat de arestarea tatii, a cerut timp să se informeze și să revin peste câteva zile. Când am

(Continuare în pag. 16)

Remember - V. Voiculescu

revenit, mi-a spus că nu poate face nimic, că nu stă în puterea lui, dar nici nu a vrut să intervină (...) M-a iritat și atunci i-am spus: «Condamnarea lui Voiculescu înseamnă scoaterea lui din literatura română, și chiar dacă subiectul este religios, totuși limba lui reprezintă o valoare (...) dacă îl condamnați, veți crea un hiatus în literatura română» S-a enervat și mi-a zis: «Eu nu l-am cunoscut bine pe Voiculescu și de câte ori l-am solicitat n-a vrut să colaboreze. Încercați la confracții lui care l-au cunoscut mai bine...» Și cu asta discuția s-a terminat. A treia oară când m-am dus la el nu a vrut să mă mai primească.”

Într-o altă scrisoare (2 aprilie 1992), adresată lui Alex. Oproescu, Radu Voiculescu își amintește despre o tentativă de a-i cere sprijinul lui Tudor Arghezi: „Printre personalitățile vremii, la care am fost sfătuiți să intervenim în ajutorul tatii, a fost și Tudor Arghezi, cu care era prieten. Am sunat-o pe doamna Mitzura, căreia i-am relatat cele întâmplate, solicitându-i o întrevvedere cu maestrul Tudor Arghezi. (...) Dânsa s-a arătat foarte afectată, dar din păcate maestrul era la casa de odihnă a scriitorilor de la Pelișor.” Numai că... Arghezi nu era acolo... „Peste câțva timp, povestind întâmplarea unui scriitor, mi-a spus că «maestrul» se afla în acea perioadă la reședința sa de la Mărtișor”.

◆ Ultimele luni ale vieții lui Vasile Voiculescu sunt povestite, într-o scrisoare din 2 octombrie 1990: „Am stat mult și m-am gândit și am făcut un efort de memorie ca să redau faptele așa cum s-au petrecut: Uneori memoria mi-a făcut feste, am omis unele, dar cred că nu din cele mai importante, unele le-a spus și le-a scris Ionocă... (...) Am fost foarte tulburat de suferința lui care se accentua din ce în ce. Uneori îmi spunea: «Sunt într-o baie de dureri, nu mai pot, fă-mi ceva ca să sfârșesc». Așa că am luat 10 fiole de morfină de la Institutul Cantacuzino, unde lucram, și eram hotărât să-i curm suferința, dar nu am avut curaj... În acest timp de degradare și suferință fizică, mintea îi rămăsese limpede. Spre sfârșit a venit preotul să-l împărtășească, dar tata i-a răspuns: «Nu sunt pregătit, părinte!». Preotul a mai stat și l-a rugat să se împărtășească, la care tata a spus răspicat: «Nu am păcate, părinte!»

După câteva zile, în noaptea de 25 spre 26 aprilie, Nașa a intrat la Ionică și i-a spus: «Scoală și vino, Ioane, moare Vasile!» Redau mai jos acest sfârșit, după însemnările lui Ionică: «...mi-a spus cu o voce din altă lume: Ionică, eu mor! Mor! M-au omorât! Nu le da nimic! Știa că eu tratam publicarea scrierilor lui. Ai grijă că sunt mai perversi decât crezi tu! Și s-a stins.»”

Cronicar



13 octombrie 1974 - dezvelirea bustului lui V. Voiculescu, realizat de Oscar Han

ANTICARIAT

Ieșirea din Arenă



Născută în București, în 1914, **Maria Banuș** debutează în celebra revistă a lui Arghezi, **Bilete de papagal** în 1928. Debutul editorial se produce în 1937, cu volumul **Țara Fetelor** (Editura Cultura Poporului), versurile din acea perioadă având o tentă erotică pronunțată și o linie discursivă, cu prozaisme, lungimi și imperfecțiuni supărătoare, în care – pe alocuri, sclipesc metafore diamantine.

„Gloria” va veni însă, pentru scriitoare, odată cu instaurarea comunismului; se atașează la linia politică a partidului unic, figurând printre cei ce semnează adeziunea la articolul lui Sorin Toma („Poezia putrefacției sau putrefacția poeziei”), menit să-l înlăture pe cel ce o debutase - Tudor Arghezi - din literatura română.

Maniera de a-și scrie poeziile, în perioada proletcultistă, este sugerată de titlurile volumelor: **Cântec sub tancuri, Din cronica acelor ani, Ție-ți vorbesc Americă**, etc.

O „portiță” spre lirismul autentic o reprezintă traducerile poetei din Rainer Maria Rilke, Goethe, Shakespeare, Pablo Neruda, Pușkin ș.a.m.d. Iar în anii '60 se fac auzite „zvonorile” unei dizidențe neașteptate, ce-i „pregătesc” Mariei Banuș emigrarea în Franța, edificator în acest sens fiind volumul **Tocmai ieșeam din arenă** (Editura pentru literatură, 1967). Titlul devoalează „cercul” epocii comuniste și intențiile scriitoarei, ce va fi prezentată ulterior, în Franța, drept o mare scriitoare, Alain Bosquet comparându-o, în prefața volumului **L'Horologe a Jaquemart** (1987) cu Anna Ahmatova și Gabriela Mistral. Comparație nemeritată, pentru poeta proaspăt convertită, căreia nu-i lipsea totuși fiorul liric, așa cum o demonstrează și în „ieșirea din arenă”: „Când cineva, din completul de judecată,/ întindea spre mine/ degetul acuzator: «Unde ești?/ Unde erai atunci când...? »/ «În goană», răspundeam, «în goană»./ Alibiul meu este goana./ Îngerul meu păzitor este goana.” (**Alibiul**).

Mai mult, sub ochiul de Argus al cenzurii roșii, se derulează umbrele proletare ale suferinței, filmate cu încetinitor: „...cu sânge uimit de pieton al istoriei,/ du-te acasă, Psiche. // Dar nu era nici casă, nici pervaz de fereastră,/ unde sufletul să nu rezeme/ și să privească de sus,/ ca jupânițele de odinioară,/ marile ceremonii ale pieții:/ spânzurațoarea,/ alaiul de saltimbaci cu coifuri și cu trompete,/ armăsari scăpați din frâu,/ nebunul care scâncește și scheaună...// Nu era adăpost.” (**Agorafobie**).

Pe lângă alte „dizidențe” asta merita un glonț tovarășesc... Atunci când era poezie: „Am visat sânge și hârtie,/ râuri de sânge și de hârtie, / mori huriau, scoteau zia-re,/ s-ascundă bine cum se moare,/ să nu se vadă prin hârtie/ culoarea undei sângerie./ Eu înotam ca-n plumb în susul/ acestui râu, tăiam apusul,/ cu val de sânge pân' la gură/ și drojdii de maculatură” (**Sânge și hârtie**).

După astfel de „provocări” poeta „închide ochii”, lăsându-se sedusă de peisaje interioare: „Acum îmi plimb mâinile ca o oarbă/ pe conturul craniului tău,/ și spun; un

nas, o ureche, o gură,/ Doamne, sunt fericită” (**Ce lacomă eram**).

Să umbli, în acele vremuri, la mașinăriile numite Dumnezeu sau craniul lui Yorick, nu era chiar la îndemâna oricui. Iată și o descriere nostalgică a Micului Paris, la fel de puțin încadrată în epocă: „geamlăcuri de han și absurde vile maure,/ case scunde,/ cu cișmele în curte și poteci de scânduri,/ și umbrarul de viță,/ și bănuite, vinovate amururi,/ în odăi răcoroase mirosind a mușcagăi și gutuie” (**Străzile**).

Desigur, nu înălțăm o „statuie” poetei, ci numai vorbim cu sinceritate despre... sinceritate; în acest volum al Mariei Banuș, lucrurile se întâmplă straniu față de canoanele oficiale: „Râd cu gura până la urechi/ fac tumbă și bat ritmic mica mea tobă./ Din fiecare bătaie răsare un cireș sălbatec” (**La strada**)... sau: „...Aleluia/ Vor trece pruncii/ prin sabie și foc?/ Va fi cenușă pe străzi/ Pe străzi pompeiene?/ Sămânța își face loc./ Aleluia!”. Straniu, spuneam, pentru noi, cititorii de atunci, care ne înghițeam în gând rația de supraviețuire a cuvintelor. Pe când, poeta Maria Banuș se ducea la „bal” desculță prin ploaie: „Ah, cea mai năpărlit această trupă/ din care am mândria să fac parte!” (**Bal**).

E însă și multă zgură lirică în aceste versuri: „De-atâtea ori ne-am lepădat de piele/ (sau cum se spune, de sus, de pe coturni, «Am renăscut»)/ că nu ne mai cunoaștem între noi/ și ne trezim mereu la bal mascat,/ ne poticnim cu nasul în oglindă/ când dăm de noi” (**Bal**)... etc. O poezie neîngrijită, prozaică pe alocuri, precum o mină întunecată, în care trebuie să intuiești lumina auriferă. Cuvintele se îngheșuie unul în altul, căutându-și trupuri noi, polimorfe. Este un disconfort al aglomerației, o semantică pânditoare nedusă până la capăt: „Fetuși ascunși în nisip./ Alarmă: corbii în zare!/ Chipuri de grâu și ulei/ îngropate-n pământ pofticioase/ trene de fluturi multicolori,/ tăcerea pleșuvă a dealului,/ flori răzlețe, gălbui, de laptele cucului./ Liliaci-și atârnă pe sfori/ liniștea lor cenușie/ și-o pajură-n aer plutește” (**Heraclea**).

Defectele sunt și mai evidente în poezia cu rimă - plată, ocazională, neșlefuită: „Înținși pe prici în cabană./ Am urcat pe ploaie și vânt./ Noaptea se filtrează prin oboasă,/ prin sângele meu galopând./ Acum, între jepii din stâncă/ orbi, târători și tenace/ și biblicii nori în bulboană,/ duhul, crispat de desface.” (**La „Piatra Arsă”**)

Dar, încă o dată, lumina lirică există și a o neantiza sr fi, credem noi, o eroare: „Ziceam: să trec neobservat,/ ascuns adânc, în haina-mi sură,/ mustind de taine, deșălat,/ centaur beat, în suc de mură./ Și-așa de bine m-am mascat,/ că haina-mi deveni natură,/ și cenușiu mi-a intrat/ în ochi, în nas, în piept, în gură” (**Variantă cu centaur**).

Atunci când iese din șabloanele prozaice prin finaluri neașteptate (printr-o „gaura de vierme” temporală) poezia izbucnește cu irizări stranii și convingătoare: „Stăteam lângă soba veche de tuci./ Scoteam dintr-o pungă/ un pumn de praful alb/ și-l azvârleam în ceaun./ Bătrâna mea,/ cu ochii mici, negri, strălucitori,/ ca mărgelile ei de cilic,/ striga la mine-ncruntată:/ «Ai pus sare, nă-tângo,/ în pungă nu e zahăr, e sare! »/ M-am trezit cu fața boțată./ Scânceam:/ «Am greșit, maică-mare./ Așa-i, era sare acolo,/ lacrimi de sare.»” (**Vis cu lacrimi**)

Lucian Mănăilescu



Antologie FEREASTRA

Leonard ANCUȚA

Să ningă cu pământ dulce și iarbă

toți ghețarii se vor întîlni cîndva

respirația, un buchet de flori în rama ferestrei.
afară, lupii, ca bocetul unei mame.
s-a răcit iadul între noi și ninge
cu fluturi morți. ne dezbrăcăm pînă la brumă
și strălucim ca niște cercei din cristale.
nu vom fi niciodată în aceeași ureche,
poate nici în aceleași triburi. vorbele
au înghețat în inimă și în locul lor
spunem povești de andersen. întunericul
ne cuprinde precum albul așezat
în părul de la tîmple unde ar fi trebuit
să ne scriem. dar n-o să ne scriem,
doar vom aștepta să ningă cu roșu de buze, cu
păr negru, să ningă cu pămînt dulce și iarbă.
dar iadul a înghețat
și nu voi reuși să-mi topesc clipele în forma
trupului tău. mai rău de atît nu are cum
să fie: doi fulgi de zăpadă care cad
pe o imensitate imaculată așteptînd
un anotimp potrivit pentru formarea
acelui șuvoi, acelui torent,
cea mai puternică inundație din istorie.

Estilo Pancho Villa

înterupem acest program.
este momentul pentru o revoluție.

eu am întîlnit oameni în flăcări și am dat
mîna cu ei.
așa am aflat că în timp ce arde, focul
te face strălucitor.
așa am aflat că numai cei care își pot așeza
urechea pe piept vor auzi ecourile înfundate
ale exploziilor din adîncuri.
numai aceia care sunt făcuți din explozii
se vor înfrînge pe ei.
numai aceia care vor trece prin cenușa viselor,
pe lîngă cadavrele prietenilor
încate în sînge vor ști ce e frica.

numai cei care își pot așeza ochii în creștet
pot privi prin tunelul întunecat
ce străbate zilele în care murim ca să o luăm
de la început.
un șir de vertebre ne ține dreaptă lumina
ce unește ochii de stele.

am crescut în jurul inimilor noastre și
ne-a fost teamă
în fiecare zi.
am crescut pe marginea unui abis și
ne-a fost teamă
în fiecare clipă.
e timpul să ne adîncim cît o comă în jurul
cărni strînse împrejurul gloanțelor
care nu ne-au ucis.
e vremea să ne bucurăm de
pierderea definitivă
a lucidității.

am fost prea săraci să fugim de noi.
am băut apă contaminată de hoituri;
ne-am iradiat cu minciuni radioactive.
ne-au durut picioarele cînd soarele
ne înțepa mai rău
decît un ghimpe intern. am orbecăit ca viermii
în căutarea unui cadavru;
e momentul potrivit să ne aprindem trupurile
prin frecare cu aerul care ne desparte
de gaura neagră care ne-absoabe lăuntric.

e timpul să ardem case și păduri sate și orașe
ca să-i adunăm pe oameni
mai aproape unii de alții.
e timpul să surprindem murmurul
celor înspăimîntați ca să vadă cum
lucrurile pot dispărea

fără durere.
e timpul să provocăm cutremurul
care-i face pe oameni să se îndoiască
de ei înșiși.
e timpul să tremurăm în afara
trupurilor noastre în timp ce despicăm
o cruce să-i vedem
intestinele.

ne-a luat prea mult timp să înțelegem că frica
desparte visătorul
de fantasmăle lui.
ne-a luat prea mult timp să înțelegem frica –
e timpul

să jefuim trenuri cu vise
să le-mpărțim oamenilor.

înăuntru e tot

înăuntrul meu încape tot ce e dinafară
și dacă vrei să mergi

la mizil sau oriunde
atunci prin mine trebuie s-o apuci
și dacă vrei să iubești un bărbat
atunci prin mine începe să-l cauți

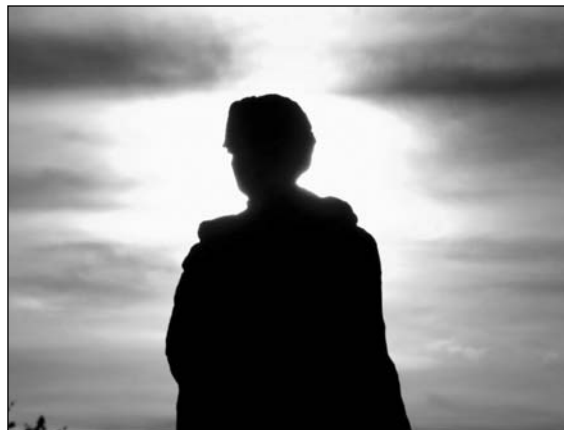
în mine sunt toate de parcă dumnezeu
a făcut lumea
după chipul și asemănarea mea
iar atunci cînd se bărbierește cu briciul
și se taie
sîngerez turme întregi cît oceanul în asfințit
dar să știi că niciodată nu m-am simțit așa gol
ca atunci cînd groparii se odihneau lîngă
movila de pămînt reavăn
și gaura aia în tină
se căsca precum o galaxie nelocuită

mama e un spital

mama e un spital unde merg de bună voie
și mă vindec de orice
îmi aduc aminte că-mi puneă puțină salivă
pe rană și trecea
de aceea merg la ea să-mi lipească

toate fracturile
de iubită de bani de singurătate
și niciodată nu e prea mult
n-am avut niciodată mahnireală de mamă
chipul ei mă încălzește ca o pătură
și privirea mă spală de păcate
mama e un spital de nebuni în care
nebulia se transformă

în căldură și e bine la pieptul ei atît de bine
încît mă vindec de dumnezeire
e suficient să-i aud inima și toate
visele-s frumoase
în brațele mamei mor fără să mă doară



psychocandy

te-am dat cu capul de pereți tată, am izbit
pînă-ți curgea ceară din nas
dar nu te-ai supărat, aveai o liniște cumplită,
țineai buzele închise
pleoapele odihneau într-un somn de statuie.
îmi părea atît de rău că m-am revoltat,
că m-am împotrivit felului tău de a fi - dar
erau toți acei oameni care se distrau
și rîdeau de mine,
erau acele guri din care veninul
curgea asemenea vinului la beție.

un roi imens de corbi înfășura aerul pe aripi,
mă lăsa fără suflare. știu,
ai fi împărțit ultima bulă de aer cu mine
dar nu puteai deschide gura,
simțeam cum într-un fel anume, din spatele
ochilor închiși, mă priveai și-mi mîngîiai
pieptul cu gîndul.
îmi întindeam brațele și te strîngeam aproape,
într-o pătură caldă ce tremura
la fiecare pas nesigur.
nu știam ce să fac, să te spun mamei
că iar dormi, deși nu-ți simțeam pe buze
vin oțetit uitat prin butoaie,
sau să te ascund, un trofeu numai al meu,
de care nu va ști nimeni.

am rămas să dorm cu tine, să te încălzesc
din teamă că pleci dacă ți se face frig
și toate nopțile nu mi par suficiente
pentru asta.
vroiam să-ți cînt, dar nu m-ai învățat
nici un cîntec, așa am fredonat
în sinea mea, pentru amîndoi,
the luxury of tears

și am făcut schimb de haine.
îmi pare bine c-ai murit tată, așa nu vei ști cît
de tare am izbit chipul tău de pereți
sperînd să apară icoane.

mîine voi merge în mijlocul orașului
cu poza ta în piept,
voi urî oamenii pentru tine și fiecare trecător
va rupe o bucată din mine
ca dintr-un afiș de concert cu christian death.

un cui în care poți afîrna toate tablourile

uneori ne e teamă că o să ne trezim
singuri. de parcă singuratatea n-ar avea
nimic nobil.
de parcă înăuntru aș avea un animal
care se hrănește din mine asemenea
unei oglinzi
în care mi se-arată tot ce-am pierdut
în loc să-mi văd chipul.

singurătatea este ca o fetiță fericită
între jucăriile ei. și nu pot ajunge la ea.

În căutarea paradisului

UN ROMAN AL DREPTULUI LA FERICIRE



Prozatorul buzoian **Dumitru Dănăilă**, care „nu mai poate fi ocolit de nicio istorie sau dicționar literar buzoian” (**Marin Ifrim**), semnează, după **Destine la indigo** (2008) și **Iubirile de altădată** (2010), cel de al treilea roman al său, **În căutarea paradisului** (Editura ALPHA MDN, Buzău, 2011). Cartea este de cea mai bună factură realistă, scrisă cu obiectivitate și sobrietate de proces-verbal, amintind de stilul lui Stendhal, Flaubert sau Maupassant.

Lumea din care-și recrutează personajele „tipice în împrejurări tipice”, cum s-a spus până la saturație ori de câte ori s-a definit doctrina realistă, este tranziția românească interminabilă și zămisliitoare de drame în rândul celor ce cred, naivii de ei, că pot trăi din muncă onestă și în frică față de Dumnezeu. O parte din acești marginalizați ai soartei este prezentată succint în primul capitol al cărții: zidarul Andrei Alexiu care face naveta dintr-un orașel fost comună, către Bucureștiul aflat la o jumătate de oră de mers cu autobuzul și care pentru mulți mai constituie un fel de Eldorado autohton. Soția lui, Daniela Pietroi, cu care s-a căsătorit un pic forțat când a aflat că aceasta a rămas însărcinată, este vânzătoare la un magazin din localitate, furată, în febra transformărilor sociale postdecembriste de mirajul miciei privatizării ce se va dovedi, ca în majoritatea cazurilor, păguboasă. Amanta zidarului, Ortansa Zecheru, alintată Carmina deoarece se roșea din orice, își câștigă traiul zilnic trudind într-un atelier de confecții. Fiecare dintre membrii acestui triunghi erotic visează să-și depășească, într-un fel sau altul, starea în care se complăce un timp: bărbatul să plece în Spania, soția lui să pună pe picioare o afacere, iar amanta să-și găsească un soț care să-i consolideze un statut social onorabil și un trai mai sigur.

În altă parte de țară, tot la o jumătate de oră de navetă cu mașina față de capitală, trăiește Aromia Magdalena Stoian (Magda) care a absolvit un liceu agricol, însă nu s-a prezentat niciodată la IAS-ul la care a fost repartizată. Se lasă curtată de mai mulți băieți din sat, dar niciunul nu se grăbește s-o ceară în căsătorie. Când un flăcău dintr-o comună vecină îi cere mâna, adolescența bovarică nu mai stă deloc pe gânduri. Strungarul Grigore Bănuțescu (Grig) este departe de a-i aduce fericirea conjugală pe care o visase în nopțile ei de insomnie feciorelnică. Lipsa oricărui orgasm, cu toate că va aduce pe lume doi copii, o împinge pe frumoasa blondă spre o serie de adultere. Întâi păcătuiește cu un fel de rudă, mic mahăr local, care-o angajase telefonistă la poșta și, prin urmare, se simțea îndrituit să-și ceară dreptul în natură, ca orice angajator care respectă sfânta corupție românească dintotdeauna. Acestuia îi urmează antreprenorul Meseriașu, cel ce construia casa tinerei familii și cu care tânăra femeie aduce pe lume încă un copil. „Băutor frunțuș”, cum i se spune, cu umor subtil, Grig este disponibilizat și, după ce-și consumă șomajul, ajunge temporar muncitor la o fermă zootehnică. Pe fondul acestor evenimente neplăcute, Magda se vede nevoită să devină menajeră la o doamnă din capitală. Aici, în slujba Baroanei, cum era supranumită doamna Stana, văduvă relativ înstărită încă în

aceste vremuri tulburi și debusolate, îl cunoaște pe Doru Damian, profesor de română, părăsit de nevasta care fugise cu un bogătaș italian și își pierduse urma. Cu toate că și virilitatea acestuia e una deficitară de când fusese la un pas de a-și viola o elevă păscută de corigență în pragul bacalaureatului, Magda, fascinată de compania unui intelectual cultivat și spiritual, rămâne luni în șir alături de bărbatul mai vârstnic decât ea cu 20 de ani.

Fericirile protagonistei sunt, așadar, intermitente și mai mult furate. Stările de beatitudine sunt pentru ea mai mult sau mai puțin ocazionale. Când nu e părăsită de amanți, îi părăsește ea. Paradisul este pentru ea un fel de Fata Morgana ce se îndepărtează neîncetat. Așa că atunci când se ivește oportunitatea de a merge să lucreze în Spania, Magda nu stă deloc pe gânduri și pleacă, aidoma a mii de oameni de rând dezorientați și sătui să mai creadă în minciunile politice ale cerșetorilor periodici de voturi, spre acest ținut al eternei fângăduințe. Tentația experienței iberice se dovedește mai puternică decât prezența lui Doru care o iniția în cultură și-i vorbea despre farmecul și specificul patriei lui Cervantes.

În Spania, destinul Magdei se va intersecta cu al zidarului Andrei Alexiu ce, pe fondul crizei economice, se angajase ca alpinist utilitar și nu încetase să speră că într-o zi va întâlni aici iubirea vieții lui. „Nimic nu e mai important decât colțul de rai implantat în mintea sa de câteva săptămâni, nimic nu conține decât iubirea atât de așteptată, în afară de femeia vieții lui” (p.69).

Cei doi se întâlnesc și se dedau, suflete pereche, unor partide de amor carnal disperat și conclud că fericirea lor a fost scrisă în astre. Ambii trăiesc la unison iubirea visată și așteptată în secret toată viața. Nimic din ceea ce-i frumos nu este însă etern. Evadarea în fericirea paroxistică, totală și recuperatorie se dovedește imposibilă. Șarpele geloziei începe în curând să sâsâie și prin apartamentul din Puente de Vallecas. Andrei devine gelos din cauza colegilor de apartament, a telefoanelor nevinovate primite de concubină din țară. Soțul o cheamă tot mai insistent acasă, apoi se oferă să vină el în la Madrid. Magda își joacă impecabil rolul de soție fidelă și iubitoare și încornoratul se împacă relativ repede, fie și momentan, cu ipostaza lui bovină. Singurătatea însă îl doboară și se pare că alcoolul nu-l mai ajută să și-o înece în el. Amenință cu sinuciderea, cu arderea casei și cu alte grozăvii, așa cum vede pe la emisiunile de știri că recurg, fie soții, fie copiii rămași în țară. Soția simte aceste chemări ca pe un laț ce se strânge în jurul grumazului ei și-i strangulează propria fericire descoperită, vai, atât de târziu (are 45 de ani) în colțul de rai spaniol. Chiar de acceptă formal cererea lui Andrei de a-i deveni soție, ea nu se poate bucura deplin de această clipă. Realistă și mult mai pragmatică, Magda știe, ca și Andrei, de altfel, că fericirea cuiva nu e deplină dacă se bazează pe nefericirea altora. Nu acceptă ca în paradisul ei să se reverse obsesiv infernul direcționat spre ea de și dinspre soțul gelos, poltron, bețiv și bătăran. Zbuciumul femeii îndrăgostite cu adevărat abia la vârsta critică îi ocazionalizează prozatorului

pagini de profundă analiză psihologică. Plecarea Magdei spre România echivalează cu o adevărată sinucidere și ea jură să se întoarcă nespul de repede în cuibșorul de nebunii din Madrid. Ajunsă acasă are zile în șir un aer lunatic, de ființă cu mințile rătăcite și multă vreme refuză sub cele mai diverse pretexte să își înșele amantul cu bărbatul ei postit. La Madrid, Andrei se topește de dor și devine de nerecunoscut. Starea economică jalnică din România, scăderea alarmantă a nivelului de trai, ca și creșterea nevoilor familiei Bănuțescu devin factori favorizanți pentru întoarcerea femeii în Spania. Descinderea sa în capitala țării iberice afectate, la rândul-i, de efectele crizei economice europene, coincide cu plecarea urgentă și definitivă a lui Andrei în țară: membrii familiei sale, îndeosebi mezinul, suferiseră grave arsuri în incendiul care le afectase locuința (dărăpănătura pe care cu greu o tot reparaseră și o renovaseră cu banii trimiși de acest dezrădăcinat pater familias hărăzit cu talentul exprimării elevate și mereu la antipodul celui căruia îi făcea fericită consoarta).

În căutarea paradisului este prin excelență un roman de dragoste, o pledoarie pentru dreptul la fericirea pentru care nu-i niciodată prea târziu, chit că aceasta nu-i nici veșnică, nici scutită de umbre, de îndoieli și de spaima strivirii ei sub tăvălugul convențiilor morale și al obligațiilor familiale de tot felul. Prozatorul nu-și urăște niciodată personajele, cum nici Caragiale, nici Băieșu n-o făcuseră la vremea lor. Cartea este densă, faptele narate sunt pe deplin plauzibile și ele fac într-un total credibilă această poveste de dragoste al cărei decor socio-politic și economic se constituie ca o necruțătoare, nicicând ostentativă însă, radiografie a tranziției românești și a crizelor pe care le-a generat și continuă să le genereze sub ochii deznădăjduiți ai românilor nevoiți, nu o dată, să-și caute supraviețuirea printre străini.

Dumitru Dănăilă, prozator care vine dinspre cariera de ziarist și, ca atare, are o îndelungată practică a scrisului exact și la obiect, își consolidează, cu și prin cel de al treilea roman al său, numele norocos de scriitor în toată puterea cuvântului, un autor cu care Buzăul cultural actual, și nu numai, se poate mândri temeinic și, pe bună dreptate, motivat.

Dumitru DĂNĂILĂ

STAGIATURA IUBIRII

(Fragment din romanul ROBUL ZARULUI)

Ar fi putut Cosmin Zisu să ocupe un post în București, media cu care absolvise facultatea îl îndreptătea. Nu i-a convenit oferta din capitală, rămăseseră numai întreprinderi mici, nesemnificative și a ales, după îndelungă chibzuință, după ce și-a consultat zarurile, să fie inginer la „Tractorul” Brașov. S-a gândit, sigur că s-a gândit întâi la Buzău, dar târgul de atunci nu avea posturi disponibile în industria anemic reprezentată. Când a ales Brașovul, primul gând a fost la Mona, la figurile pe care o să le facă blonda auzind de opțiunea asta care, neîndoielnic, în închipuirea ei are legătură cu Jeni, fosta prietenă a lui Tinică, a lui Cosmin, mai bine zis, Tinică parcă nu se mai asortează cu noul lui statut. Opțiunea n-avea

(Continuare în pag. 19)

STAGIATURA IUBIRII

(Urmare din pag. 18)

nicio legătură cu Jeni. Proaspătul licențiat voia să lucreze la o unitate cu prestanță și perspectivă, unde să se poată afirma, să demonstreze cine a ajuns el, puiul de urs plecat din satul lui de munte să înfrunte lumea orânduită altfel decât țărănește.

– Când am făcut alegerea, cel mai mult am regretat că o să fiu departe de casă, de dumneavoastră, le spune Tinică Iosifilor, îmbrățișându-i pe rând pe cei doi bătrâni de-acum, ce să ne mai ascundem după cuvinte!

Tușa a albit și s-a aplecat un pic, e și mai slabă, dar se ține bine pe jumătatea de corp bună, e vioaie și chiar năzdrăvană, îi face, când și când, câte o farsă lui Gili, care zâmbește îngăduitor, spre deliciul consoartei, apoi își reia aerul sobru. Gili e tânăr pensionar, convins de curând de adevărul că, după ce te-ai liniștit în urma anilor de zbatere pentru o amărâtă de existență, vine cineva și îți pune ceva în pensie. Cum ai trecut de șaizeci de ani, gata cu sănătatea, nu se poate să nu apară un semn că mecanismul care te-a ținut apt de muncă atât cât a fost nevoie a început să scârțâie tocmai când trebuie să te țină apt de binemeritată odihnă. La el a început să șchioape tocmai „ceasul”, cum zicea doamna Vali, mătușa Monei, motorul. Necazul lui Gili nu e neapărat că inima îi dă bătaie de cap, necazul lui sunt semnele bolii. Pe ele ar vrea să le pitească, să nu știe nevasta că, într-un fel, nici el nu mai e întreg.

– Și nouă ne-ar fi plăcut să te avem aici, lângă noi, zice unchiul, strângându-și în brațe nepotul ca pe un fiu. Dacă nu se poate, nu-i nimic, tu ai de urmat calea ta, n-o să stai pe lângă doi moșnegi. Tu să respiri aer tineresc...

Pe Mona, era și ea acolo, așa cum își dorise, o strânge la piept, cu puterile ei împușinate, tușa, care întinde apoi brațul bun către Cosmin, îl aduce pe muntean aproape de ea, să-l sărute pe fruntea de om de curând ales, cu studii, și spune:

– Important e, măi băiete, că ai terminat facultatea, că te-a ajutat Domnul să ajungi inginer!

– M-a ajutat, e drept, dar și dumneavoastră... Fără ajutorul de aici, de acasă, nu reușeam. Vă mulțumesc din nou. De mii de ori vă mulțumesc, zice, simțind că n-are aer, Cosmin.

Țâncul de altădată, coborâtul din munți, om mare acum, ocupant al unui loc bun pe scara socială, inginer, de! se așează în genunchi în fața tușei, apoi a unchiului, le ia, pe rând, mâna, le-o sărută și, cu glas strangulat, rostește:

– Mulțumesc, mamă! Mulțumesc, tată!

Auzind înălțătoarele cuvinte, care nu credeau că le vor fi adresate vreodată, se împăcaseră din tinerețe cu gândul că n-are cine să le zică astfel, nu știu bătrânii ce să facă, ce să spună. Puternic emoționați, îi pun mâna pe creștet lui Tinică, dându-i parcă binecuvântarea pentru că a devenit fiul lor. „Dacă vrea el să fie băiatul nostru, e, dacă nu, nu!”, zicea tușa Teia demult, pe când Tinică era un puștan. De pe atunci simțea munteanul puternica legătură de suflet, a mai exprimat-o, dar n-a fost în stare să pronunțe cuvintele acelea miraculoase până acum, când recunoștința față de cei care l-au considerat fiul lor a crescut enorm, a

depășit limitele obișnuitului.

– Tu să nu-ți faci griji că rămânem singuri pe aici, ne descurcăm noi, îl încurajează unchiul Gili. Ne mai ajută și Mona... Ea e mai norocoasă, a prins post în Buzău...

– Nu în Buzău, lângă casă, se fâlește Mona. Trec de rond și gata, sunt la școală, e la o aruncătură de băț școală. Nu mă așteptam la asemenea noroc. Dacă lua și 'mnealui repartiție aici...

– Doar n-o să stau la Brașov o viață! zice inginerul. Cum se ivește ceva bun, cum vin acasă. Oricât o să-mi placă Brașovul, nu mă va ține legat de el. Am coborât eu de la mine din sat, n-o să fie o problemă să o iau la vale de pe Tâmpa!

– Muntele n-o să te țină legat, dar e cineva, cu mai multă putere de atracție decât muntele, care poate să te fixeze definitiv în Brașov, îl tachinează Mona.

– Se putea să nu te ducă gândul la Jeni? Știi bine că ea încurajează relația noastră, o apără Tinică pe cea de care se teme domnișoara profesoară.

– Așa e! De la distanță, așa e... Când vei fi acolo, altfel se va pune problema!

– Ia încetați voi cu problemele, copii, intervine unchiul Gili. Problema voastră e să vă adunați aici, la casa voastră, și să v-o aranjați cum vreți, vilă să faceți din ea!

– Iar o iei tu înainte cu ideile tale! Ai mai bătut apropou' ăsta cu adunatu', de s-au rușinat copiii, îi retează vorba consoarta.

– Da, așa e, mi-aduc aminte, am zis, când au terminat liceu' am zis. Da' acu' ei sunt mult mai aproape de acest adevăr. Nu-i bai că, deocamdată, se depărtează unul de altul. Se adună ei, se adună, o să vezi, și-o să facă aici o vilă ce n-a văzut cartieru'! prezice unchiul Gili.

Fusese Cosmin la Brașov, în excursie, dar de „Tractorul” tot de la televizor și din ziar știa. Când a văzut ce înseamnă uzina, cunoscută peste mări și țări, n-avea cum să nu fie mândru că va lucra acolo. S-a adaptat repede, deși n-a fost simplu, cum i s-a părut în primele zile. În faza finală de execuție, tractoarele veneau pe bandă ca pe un râu liniștit, se întrupau din munca a zeci de mii de oameni, purtau semnătura fiecăruia dintre ei. Proaspătul inginer le semna cu numele de Măslină, împrumutat de la alunița de pe gât, așa îi ziceau cei de la montaj motor, unde fusese repartizat. După doi ani, semnătura lui avea deja greutate tehnică, dar nu neapărat pentru calitățile ingineresti era îndrăgit de oameni, ci mai ales pentru firea lui deschisă, pentru corectitudinea și altruismul lui, pentru zâmbetul aproape nelipsit de pe buze.

Se înșurubase bine proaspătul inginer la „Tractorul”. Și la casa unde stătea cu chirie era totul în regulă. În plus, avea tinerețea cu el, avea cutezanță, vigoare, exuberanță, avea de toate, până și câștigul era mulțumitor. Avea de toate, dar nu era acasă. Locuia aproape de uzină, la niște evrei trecuți de șaptezeci de ani, singuri, unicul lor fiu era departe, în Statele Unite. S-au bucurat bătrânii că au un chiriaș tânăr și la locul lui, mai schimbau și ei o vorbă cu cineva.

Se ducea inginerul, bineînțeles, la Buzău când avea liber, de sărbători, la sfârșit de săptămână sau în concediu, nu făcea mult până acolo, în jur de trei ore. Ai lui se bucurau să îl vadă, dar cel mai mult se bucura Mona. După întâmplarea cu pictorul, în urma căreia Cosmin a crescut și mai mult în ochii ei, simțea că

nu mai poate să respire fără el. „Ce fericit trebuie să fie Ursu, își zicea blonda. La muncă îi merge bine, în plan sentimental îi merge prea bine... Și-a îndepărtat definitiv adversarul, pictorul ahtiat după femei, fără să se intereseze măcar cine e. Chiar și pe adversarii ipotetici i-a dat la o parte fără niciun efort. Acum poate să aibă siguranța că doar el va fi cel care va umbla pe aceleași cărări cu mine. Îl aștept oricât va fi nevoie, o viață, dacă e nevoie, îl aștept. Orice sacrificiu e prea mic față de sufletul lui mare. Și unde e sacrificiul, dacă vine când și când acasă? Dacă nu venea, ca alții, cu anii? M-aș fi dus eu la el... Acum cine mă împiedică să mă duc?”

Scurtă, dar ce densă a fost vizita Monei la Brașov! Tot ce a aflat despre Cosmin, de la gazdele lui, a făcut și mai luminoasă aura de sfânt din imaginația sa. Acum știa mult mai multe despre el și era mândră că e iubita unui asemenea om. Un singur lucru nu știa: care mai sunt relațiile lui cu Jeni. După întâmplarea cu pictorul, n-a avut curaj să-i pună o asemenea întrebare. De mult îi stă pe buze întrebarea asta. Ce-ar fi să-și ia inima-n dinți și... Nu! Ar zice inginerul că a venit de la Buzău special, să-i adreseze întrebarea asta idioată, care nu lămurește nimic. Ba lămurește, face ordine în nopțile ei neliniștite, când îl vede pe el și pe Jeni cum urcă Tâmpa ținându-se de mână și râzând fericiți. Fericirea lor întunecă fericirea ei. Dacă ar dispărea și scena asta... Nu rezistă tentației de a afla ce mai face rivala sa și întreabă, încercând să pară dezinteresată:

– Jeni stă departe de aici?

– Mi-a spus cam pe unde are casa, dar n-am reținut, cunosc prea puțin orașul. Dar de ce te interesează? Vrei să-i facem o vizită?

– Dacă ar fi posibil, da.

– Îi dăm întâi telefon...

Au sunat de la un telefon public. Jeni nu venise acasă, era la Cluj.

– Înseamnă că are un prieten acolo, în Cluj, de-aia n-a venit ea acasă, presupune Mona. Nu ți-a spus nimic de vreun prieten de-al ei?

– Ba da, zicea că e vorba mai mult de o joacă, nu e ceva serios, când o să fie ceva serios, îmi spune ea.

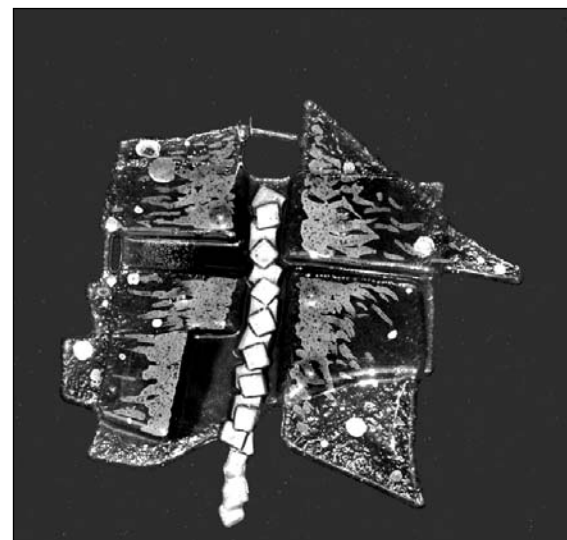
– Chiar crezi că îți spune ție tot?

– Tot poate că nu, dar ce e mai important îmi spune. A rămas o prietenie frumoasă între noi.

– Doar atât?

– Atât, dar asta nu e puțin. E mare lucru să-ți deschizi inima către cineva. Despre noi, știe tot. În clipele acelea grele, ea m-a sfătuit să nu mă îndepărtez de tine orice ar fi. Dar gata cu Jeni, prea alunecăm spre chestii delicate... Mai bine mergem să luăm o gură de aer.

Tare, aerul Brașovului! Și curat. Cel mai curat aer pe care îl respira Mona după întâmplarea cu pictorul.



POEME

Victoria MILESCU



Cythera

A murit prietenul meu,
menagache
l-au prădat, l-au bătut
o vreme a cerșit desculț în pasaj
îmi spune laurian
la festivalul de poezie
în seara premiilor
cei pe care i-am iubit
au murit
cei pe care i-am urât
au murit...

în creierii munților am aflat
că a murit prietenul meu,
menagache
cu care mergeam la pescuit
mă învăța să vânez îngeri lichizi
cu nadă de nuferi galbeni
în sălciile putrezind până la gât
ne citeam versurile
scrise pe pachetele de țigări
scrisa bine, grecul
dar nu i-am spus-o niciodată

când i-au scos șarpele din burtă
l-am vegheat
spre indignarea rudelor
ce-l vegheau pe proaspătul
meu soț

internat la nebuni
în aceeași clădire

i-am adus lapte
l-a împărțit cu o pisică și un
câine
câinele paznicului
mi-am sfâșiat fusta
când am escaladat gardul
eludând bacșișul de la intrare

am mâncat știucă umplută cu
perle
la sulina
pe pune a vasului, sub lună, a
îngenuncheat
cerându-mă de nevastă
idiotule, sunt măritată
tu ai copil
la miezul nopții lângă biserica
bântuită de ciori
și-a tăiat venele iscălinindu-se sub
desenul obscen



când mi-am ars pielea
a spart alimentara
să facă rost de lapte bătut
la 2 noaptea m-a dus la spital
cu mașina gunoierilor
după care s-a întors la magazin
să bea ce mai rămăsese pe raft

se scufunda cu o pâlnie la urechi
să audă adâncul
îl căutam înfigând crengi în apă
până când valul se înroșea
apărea departe
odihnindu-se pe un ciot de
copac uscat
plutind în derivă
cu plante și pești prinși în barbă

apărea și tatăl său
odihnindu-se pe o masă
cu tălpile spre tavan
legate cu ață de pescuit
când a venit de la școală
părea un joc, desigur
și coborârea în groapă
pe frânghii de florea-țigăncii
de la tanti frusina
pentru râmele de-a doua zi

într-o duminică a sunt la ușă
hlizindu-se cu capul bandajat,
mâini zdrelite
căzuse de pe schela șantierului
unde se angajase
să picteze pe cer
o lozincă muncitorească

se destramă orașul nostru natal
dus pe Dunărea plumburie
luându-și în fiecare an tributul:
un poet, un actor, un ofițer
e plin orașul nostru de cei
ce au fost gata de sacrificiu
unii sunt nume de străzi cu
salcâmi
când vapoarele sună prelung
împodobite cu stegulețe și becuri
scufundându-se lent
pe faleză adie ecoul
unui trist cântec de petrecere



pe fundul apei
stau monedele din corint
dăruite de unchiul său

casa galbenă cu balcon masiv
unde-l aștepta beba –
moartă în urma unui avort
provocat –
s-a demolat
și fernanda a murit tot din
dragoste
injectându-și alcool în uter

uzina care-și trezea orașul la 6
cu sirena asurzitoare
mai înghite încă ființe adormite
cu manșete prinse în cleme
și pachetelul cu pește prăjit

din poartă în poartă bate pescarul
cu ochi apoși să-și vândă
sirena din sac...

în grădina mare cântă fanfara

în chioșc
tineri îmbujorați, în uniformă
albă
primesc bilețele de la domnișoare
cu sutiene croșetate din iarbă
în care se zbate un țipar

am mâncat împreună
morun prăjit
la un restaurant din capitală
nu e prea scump? am zis
nu, doar cât un tablou
pe care-l pictez într-o noapte
și am mâncat acel tablou
aruncând șira spinării și capul
din peisaj
lăutarii cu floare roșie la rever
ne-au înconjurat
scârțâind la vioară
lacrimile diluau vopseaua
dulce-amăruie a vaporului
în burta căruia
ne băteam joc de cei de afară

oare unde l-au îngropat
pe prietenul meu, menagache
l-a plâns cineva...

Imitându-i pe ceilalți



Dumnezeu și moartea
îmi poartă de grijă
eu fac să dureze efemerul
construiesc o casă pentru vrăbii
sădesc un pom pentru Rai
fac un copil care va dărâma casa
fiind prea mică
și va tăia pomul pentru că nu
rodește
scriu o carte despre toate acestea
și cineva o va arde
să se încălzească sub viscol...

Oricui i se poate întâmpla orice

Vântul trece pe lângă
adăpostul femeilor maltratate
ele mor râzând

pe gardul înalt cu colți de fier
au pus cerul cu stelele
la uscat

vine femeia nopții
tocurile ei ascuțite
se înfîg sacadat
în carnea trotuarului

vântul trece prin părul
ce-i ascunde fața surâzătoare
îi fură mica poșetă cu rujul
maron
îi trage trotuarul de sub picioare
rulează iarba
sub care se zbenguie peștii...

Sala de mese

Ne așezăm tăcuți, îmbrăcați la fel
la masa lungă
deși semănăm, ea nu ne confundă
mâncăm în tăcere supă,
tocană de cartofi
noi, cei de aici, încet dar sigur

ducem lingura la gură
noi mestecăm
urmărim cu ochi dilatați grilajul
dincolo de care rulează viața
haotică
prietenii, rudele
vin în vizită uneori
bucurându-se că ei încă văd,
merg, respiră
noi, cei care mergem la masă
târșindu-ne papucii de pâslă
ajungem până la telefonul de pe
culoar
sunând în gol
încet dar sigur deșertăm plosca
la miezul nopții

ne ducem chiar
până la camera de gardă
să trezim doctorul
care nu se trezește niciodată
să zgârie cu cheia pe talpă
vecinul de pat
noi, cei care avem picioare
ne apropiem de fereastră cu plasă
și descriem în amănunt dezmățul
celor cu sacre obligații
expediați în cutii frigorifice
noi, în cămăși cu mâneci
kilometrice
abia scoase din etuvă
umblând cu hohotul la vedere
călcând unul pe capul celuilalt
ne ridicăm, noaptea, prin
acoperiș
trezind orașul din vis....

Festivalissim

Te rupi cu greu de petrecăreți
îmbăloșat de pupături zgmotoase
de-mbrățișările bărbătești
în paltoanele până-n pământ
îmbibate de camfor, naftalină,
tabac
te duc pe brațe în urale
până la mașina cu șoferul rebegit
demarând prudent
printre fantomele ce-i fac semn
să le ia oriunde
drumul se gudură prin ploaie,
dă în gropi

case cu turnuri trufașe
scot la porți copii zdrențăroși
nu e frumos să vomiti în mașina
mirosind a vanilie
nici să arunci pe geam
dovezile lor de iubire
plăsmuite în lungi nopți de
insomnie
ajungi acasă icnind:
nu strică puțină scârbă, un pic
de greață

un strop de lehamite unge
eficient
mașinăria sufletului ușor
învechită
apoi o cafea violetă
dar viața nu stă acolo unde-o pui
iese pe străzi
să ia o gură de viermuială
printre păsări de noapte, bolizi,
faruri
unul chiar acum s-a stins ca un
prost
o pasăre se împiedică de tine:
ce mai aștepți
dă-i drumul în sus
ce stai cu aripile pleoștite
murdare de noroi, de benzină, de
sânge...

Răsunară pocnele încuietoriilor ușii care se retrase, cu un zumzet slab, în peretele din stânga. Marinescu intră în apartament și, cu un glas sfârșit, ordonă robotului casnic să-i pregătească ceaiul. Își lăsă servieta lângă perete și, cu gesturi lente, reuși să dea jos de pe el sacoul pe care-l puse alături de pălărie, pe cuier.



Oboseala și o ușoară nervozitate îi măcinau chipul. Se tolăni pe bucata de plastic moale, numită pe etichetă „canapea”, își puse mâinile sub ceafă închizând ochii, pentru a se liniști puțin. Zi mai grea și mai plictisitoare ca asta nu avusese vreodată, simțea realmente cum munca devine tot mai grea și mai searbădă dar, ce ar fi putut face? S-a întrebat de multe ori acest lucru însă răspunsul era evident: „Nimic”. Își aminti că, odată, când a fost trimis să „planteze” niște ochi în locuința unui bătrân, acesta l-a întrebat de familie, de politică, dar nu i-a răspuns în nici un fel, ba chiar a și reușit să-i taie cheful de vorbă cu muțenia sa. Nu i se spusese decât să planteze „ochii” și să plece, nicidecum să întrețină o discuție. Și-a mai amintit că, atunci când căuta firul principal al instalației, s-a deschis o trapă în podea, iar când s-a uitat să vadă ce-i acolo, crezând că este ceva în legătura cu ceea ce căuta el, a văzut numai teancuri de... se chinui să-și amintească cum se numeau... cărți. În momentul acela bătrânul deveni nervos, lansând un potop de cuvinte asupra lui Marinescu, despre lucrurile personale și cotrobăitul prin casele oamenilor. El, însă, nici nu-l băgă în seamă, continuându-și liniștit treaba.

Șirul gândurilor îi fu curmat de pașii metalici ai robotului. Marinescu deschise ochii și-l văzu: ținea în mână subțire și articulată o cană albă din plastic cu ceaiul comandat. Îl privi de la picioarele ce aduceau mai mult cu niște pari subțiri înfiletați în placa de bază, până la capul cilindric și bombat în partea de sus, ce afișa o figură impasibilă. Cele două puncte lucitoare de pe fața robotului îl priveau, chiar am putea spune, pentru un robot, atente, dându-i o stare pe care o considera mai mult stranie. Îl străbătu un frison rece, din catacombele creierului până-n inimă și de acolo explodă în tot corpul. Avea impresia că există între el și acel aranjament de bucăți metalice o asemănare lăuntrică pe care, probabil, mai mult din cauza superiorității pe care considera că o are în calitate de ființă umană, se străduia s-o uite. Privi sita neagră, ca de radio, ce ținea loc de gură așteptând să audă ceva, o vorbă, dar... nimic. De fapt nici nu-și amintea ca, vreodată, să-i fi auzit vocea, fie ea metalică ori cu flexiuni naturale și calde din repertoriul glasului omenesc. Gura aceea chiar îi dădea impresia că i-ar zâmbi, din cauza formei cilindrice a capului și poate, cine știe, chiar zâmbea. Se întreba cum i-ar fi fost vocea cu un astfel de zâmbet: haioasă poate?

Se ridică și se uită la cana albă cu ceai, însă când zări cele trei degete cauciucate ținând-o, ceva ca o răceală îl făcu să ezite. Robotul aștepta liniștit, fără să reacționeze la ciudatul comportament al stăpânului său, ba chiar se și dezactivă, pentru a nu consuma energia

degeaba. Cele două puncte își pierdură licărirea, mâna rămânând în continuare suspendată, parcă într-o așteptare tacită și răbdătoare. Abia acum teama conțeni, de parcă ar fi fost provocată de privirea sfredelitoare și artificială. În cele din urmă luă cana din mâna înclăștată și gustă din ceai: era la fel cu celelalte, dar... îi plăcea. Se ridică, cu toată oboseala și se duse la bucătărie, hotărât să-și facă el singur ceaiul, chiar dacă era pentru prima dată. Toti „ochii” se uitara la el curioși când trecu prin zona lor, dând impresia, în ciuda faptului că nu erau decât niște camere video, că chiar sunt foarte interesați de ce se petrece.

Cotrobăi prin toate sertarele până găsi o cutie pe care scria „Ceai” și, luând un pliculeț se gândi ce să facă cu el. Presupuse că are nevoie de apă... „Până la urmă” - își zise el, mândru de raționament - *ceaiul este tot lichid*. Așa că luă o cană, o umplu cu apa din bidonul zilnic și apoi puse plicul, curios de ce se va petrece. Imediat îl gustă, era apă chioară. Se gândi să-l mai lase puțin așa și timp de zece minute așteptă răbdător și stătu lângă ceaiul din cană, analizându-l atent, ca nu cumva ceva să-i scape. Nici atunci nu i se păru că are cine-știe ce gust. După puțin timp se gândi să îl încălzească: „Poate așa va căpăta aromă de ceai” își zise. Băgă cana în cuptor, dar văzând că nu se potrivește, o puse pe un ochi al aragazului; nu reușea să o așeze într-o poziție bună astfel încât înlocui cana cu o tigaie. Pliculețul de ceai abia de intra un centimetru în apă și, evident, i se păru mai potrivită o cratiță, pe care o puse pe alt ochi al aragazului. Se uită gânditor la acea „mașinărie”, întrebându-se cum se pornește. Privi mai atent butoanele din față și observă că era ceva scris pe ele; o cifră, de la 1 la 4 și, atingându-le, își dădu seama că le poate roti. „Însă nu prea mult, constată după ce rămase cu un buton în mână. Învârti încet primul buton și o flacără verzuie moțâind liniștită, se aprinse. Așeză repede cratița și așteptă... dar cât trebuia să aștepte? Hotărî ca, de îndată ce vede o schimbare... După un timp apa începu să clocotească și se duce să-și ia primul ceai făcut de el. Puse mâna pe cratița încinsă și un urlat îi scăpă din adâncurile pieptului, încât până și robotul casnic, alertat, veni cu ochii licărind în culoarea roșie de alarmă, dar Marinescu îl izgoni cu mâna încă „întreagă” iar pe cealaltă o scutură frenetic de câteva ori. Căută ceva cu care să ia cratița și hotărî că un prosop gros din cauciuc termorezistent (după cum scria pe etichetă) ar putea fi de ajutor așa că, împachetându-și palmele în el, luă încet cratița de pe foc și o puse pe masă. Vărsă ceaiul într-o cană pe care o băgă repede în congelator apoi, amintindu-și de aragaz, se duse și-l opri, gândindu-se că poate face asta întorcând invers butonul respectiv, lucru care s-a și întâmplat. După alte zeci de minute, în care a deschis de mai multe ori ușa congelatorului pentru a vedea dacă ceaiul se răcise suficient, îl luă și-l gustă... avea o aromă atât de plăcută, încât toată oboseala i se scurse din trup, lăsând în loc o căldură plăcută, liniștitoare. Pe chip îi apărură un zâmbet. Se întoarse în sufragerie și se așeză pe canapea cu cana în mână. Savura încă o gură din ceai când a zărit „ochiul” montat pe tavan care se uita ținută la el. Avu impresia că-l iscodește până-n adâncul sufletului. O transpirație rece începu să i se scurgă pe față, iar mâna în care ținea cana

începu să tremure, până ce câteva picături se prelinseseră, umezindu-i degetele înclăștate.

„De ce mă simt așa ciudat? Nu fac nimic rău, nimic împotriva legii... dar dacă totuși... Dacă gândurile și acțiunile mele nu sunt în concordanță cu... Guvernul? Ce mi-ar putea face? N-am auzit vreodată ce se întâmplă cu cei care ajung la reeducare și nu am vorbit cu nimeni despre asta... De fapt n-am vorbit cu nimeni despre nimic care să mă intereseze...”

Își opri câteva clipe firul gândurilor, surprins de această revelație: „...niodată... mereu a trebuit să fac ce mi se spunea, să vorbesc cu „nu-stiu-cine”, să „plantez” nu-mai-știu-unde...nimic... Normal că nu știu ce se întâmplă acolo...normal... Monologul îl răscoli, însă încetul cu încetul își reveni. Foamea începu să-l zgândăre și spuse, din instinct:

– Robot... dar se opri.

Robotul sosi imediat, așteptând comanda, care n-avea să vină. Marinescu se ridică și se duse, gândindu-se cum va reuși să-și încropească masa... Toți „ochii” îl fixau.

Într-o oră reuși să combine diversele alimente din frigider și începu să mănânce cu o poftă plăcută și stranie, pe care n-o mai încercase până atunci. După ce își potoli foamea continuă să savureze în tihnă aromele plăcute rămase în minte. Ațipi un timp. Se trezi gândindu-se la bătrânul ciudat la care văzuse cărțile și un impuls îl făcu să hotărască: „Mă duc la el. Vreau să știu ce s-a mai întâmplat atunci.”

Se îmbracă în grabă, ieșind din apartament și urcă în lift, pregătit să aștepte câteva minute pentru a coborî sutele de etaje ale megastucturii locative. Se așeză pe banca de siguranță și spuse: „parter”. Imediat ușile se închiseră și liftul porni, coborând din ce în ce mai repede însoțit de zumzetul slab al ochiului supraveghetor. În cele din urmă se auzi clinchetul parterului și ieși repede la aer. Avea fața plină de transpirație. Scoase din buzunar batista absorbantă ștergându-se atent, apoi porni la drum.

Pentru prima dată se miră că nu vede nici un om discutând cu un altul, că nu se aude nici un zgomot în afară de sunetul silențios al mașinilor ce treceau pe artera automată de circulație. Toți priveau doar înainte, la drumul lor... Păreau mai umani roboții de la Securitate care priveau atenți trecătorii. Ridicându-și privirea spre cerul cenușiu, descoperii o drona de la Securitate. Îi venea să arunce cu ceva după ea, dar cu ce?

După treizeci de minute ajunse la locuința bătrânului descoperind, abia acum, că aceasta era printre ultimele din zonă. „Peri-



(Continuare în pag. 22).



Când ne dăm seama

feria, își zise, nu a fost reconstruită atât de repede precum Centrul.” Intră pe mica alee ce ducea la ușă și apăsă butonul soneriei. Se gândea ce o să spună, cum o să-și motiveze vizita neanunțată. „*Ce să zic? Am venit purtat de un impuls domnule... da... asta e bună; îi spun că vroiam să discut cu cineva... de fapt, dacă stau să mă gândesc, nu e nici-o minciună...*”

Pe tăblia ușii apăru o dungă albă și cele două bucăți astfel separate se retraseră, intrând în lăcașurile lor din pereți. În fața lui stătea un bărbat tânăr și, din câte-i părea, nu prea amabil...

– Ce doriți?
– Aaa... aici locuia un bătrân... mai este aici? reuși să articuleze, în cele din urmă.
– Ce bătrân? A...parcă... ieri, când am luat casa, mi-au zis că l-au dus la reeducare.

Scurtul dialog l-a iritat vădit pe tânăr care a închis ușile, lăsându-l pe Marinescu „cu ochii-n Soare”. În stradă, la ieșirea de pe alee, privirea îi lunecă pe deasupra tomberonului care urma să fie golit, a doua zi, de roboții salubrității.

O curiozitate ciudată sau mai curând instinctul, l-a determinat să inspecteze interiorul acestuia. Erau aruncate acolo o mulțime de cărți mototolite și rupte. Nu se așteptase la așa ceva și nu simțise, până atunci, nici o emoție față de lucrurile numite cărți pentru că... pentru că... „*pentru că nu am văzut niciodată așa ceva, pentru că la școală învățam pe ecranul portabil, ale cărui litere erau șterse după ce le memorai.*” Fără să stea pe gânduri luă mai multe volume pe care le ascunse sub palton și se grăbi să ajungă cât mai repede acasă.

Când a ajuns la megastructură se înserase. Ținând strâns mâinile pe lângă corp, pentru a nu lăsa cărțile să alunece, trecu de ușa blocului și intră în lift dar, iarăși, privirea „ochiului” îl lovi ca un glonte fierbinte, încât abia se mai putu ține pe picioare. Se chinui să se așeze pe bancă și în același timp să găsească o pozitie confortabilă, astfel încât coatele cărților să nu-l stânjenească și pronunță numele etajului. În sfârșit se auzi clinchetul. Intrat în apartament scoase cărțile, întrebându-se dacă gestul său, preluat de „ochii” fosforescenți va avea consecințe.

„*De ce sunt așa de speriat? își spuse. Am adus în casă niște nimicuri și le-a văzut Domnul Ochi? Până la urmă asta nu prezintă nici o importanță*”... Și își dădu seama că era pentru prima dată când reușea să-și impună punctul de vedere cuiva: lui însuși...

După ce așeză frumos cărțile într-un teanc, își dădu jos paltonul și se așeză, luând cu mâna tremurândă o carte; simțea realmente că privea ceva aproape sacru. Deschise coperțile și începu să silabisească, mai greu la început, cuvintele; după un oarecare exercițiu reuși să se descurce chiar lăudabil. La un moment dat ajunse la o „parte” (dupa cum numise el tilurile) în care se vorbea despre Conducere, despre modul de a trăi și despre alte cărți și alți scriitori. Lăsă volumul din mână și se simți

brusc vindecat de orbirea înlocuită, dureros, de panorama ororilor lumii în care trăia.

Luminile de Noapte se aprinseră în toată casa, însă apăsă pe comutator și le stinse, lăsând apartamentul scufundat în beznă. Avea nevoie de întuneric, simțea că poate gândi mai bine astfel, fără să fie deranjat de sclipirile agasante ale „ochilor”. Dar chiar și așa știa că aceștia continuă să răscolească în ființa sa. Ura crescuse în el atunci când din plafon coboră un glob sidefiu, care începu să-i scaneze trăsăturile feței. Brațul tensionat al lui Marinescu se întinse încet și prinse într-o strânsoare disperată suportul subțire ce ținea suspendat aparatul. Scrâșnind din dinți smulse ochiul, sfărâmându-l de podea. Apoi respirația se domoli iar bătaile inimi conteniră să-l mai lovească în tâmplă.

Lumina se aprinse brusc, dar el lăsă pleoapele să cadă și să-i redea întunericul; se simțea liber, chiar dacă nu știa cuvântul care să desemneze acea trăire profundă. „*Ce simt eu acum? Ce înseamnă de fapt fericirea, venită într-un mod atât de neașteptat...*”

Gândurile i-au fost curmate de bătaile puternice din ușă. Marinescu hotărâ să nu le răspundă...

*

Cei trei roboți de la Securitate loveau din ce în ce mai tare în ușă. În cele din urmă, hotărâră că este un caz de forță majoră și folosiră cartele universală din dotare pentru a intra în apartament. Îl găsiră pe Marinescu dormind liniștit, cu un surâs întipărit pe față. Îl împachetară, conform procedurii, plecând în grabă. Robotul personal se activase și se uita în jur, circuitele lui logice nereușind să descifreze înțelesul evenimentelor. Apoi, din fanta veșnic tăcută a gurii se auzi, silabisit șovăielnic un cuvânt: **libertate**.



Lucian MĂNĂILESCU

DRUM ÎN OGLINDĂ

Trezit în miez de noapte și-a turnat în pahar restul de vin rămas de seara, încercând să rememoreze ziua trecută, ziua lui de naștere, trecătoare ca toate zilele. Vechiul album cu poze, încă deschis l-a tentat, ca un vis pe care vrei să-l prelungești, încercând să-i descifrezi mai bine semnificațiile. Pe măsură ce răsfoia paginile încerca un fel de zădărnice tandră: un bătrân mărunțel, având pe cap o pălărie caraghioasă, ținea pe după umeri o femeie cu ochii strălucind trist, teribil de trist. Erau părinții lui... fuseseră...

Pe urmă un coleg de liceu, un drum prăfuit de pe marginea căruia făcea cu mâna un copil desculț, fețe zâmbitoare, probabil la un revelion, un sicriu cu mulți oameni în jur, un munte, o apă, cerul... Erau rude, prieteni de-o zi sau de ani... Pe mulți uitase cum îi cheamă, mulți muriseră, sau poate toți muriseră, în clipa în care viața le-a despărțit drumurile. Dacă i-ar reîntâlni acum nu ar fi decât niște străini, fără legătură cu cei de odinioară.

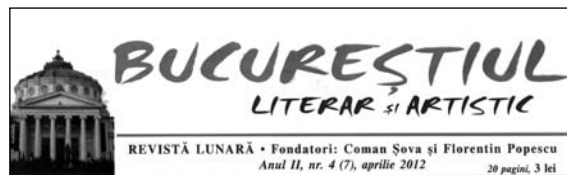
Dar el - și gândul se strecură ca un șarpe pe lespezile memoriei -, el mai era viu? Când terminase facultatea simțise, din plin, sentimentul ratării. Repartizat la un spital rural își risipea timpul între tenisul de câmp și cărțile citite cu grabă, între două beții sau câteva nopți ascunse sub cearșaful nopților albe, petrecute cu oricare dintre asistentele din spital. Încerca să înțeleagă, sau doar să supraviețuiască?... Sătul de medicină, de „carcasa umană” - cum spunea prietenul lui, doctorul Vârzaru - a vrut să se înscrie la filozofie și să ia totul de la capăt. Secretarul de partid a râs când l-a auzit. „Păi, mă doctore, tu nu ești membru de partid, ca să dai la facultatea aia... Și cine dracu crezi că te face? Partidul are o structură bine gândită - atâți la sută muncitori, atâți la sută țărani, atât la sută femei și intelectualii, când nu e nevoie de ei în posturi de răspundere, câțiva, de sămânță. Tu n-ai origine sănătoasă, nu ești muncitor sau țaran și nici măcar femeie. Într-un cuvânt nu coresponzi... Avea dreptate Ghiță, sau cum dracu îl chema, cine era el?

A privit ceasul. Era, deja, cinci. A alungat gândurile și a început să se îmbrace. A pus în valiză câteva lucruri de schimb, a luat cheile Daciei, a privit, pentru o clipă, chipul neras al bărbatului din oglindă și a ieșit. Își propusese să ajungă, în sfârșit, în satul lui natal, la Strigoaia, unde nu mai fusese de opt ani.

Hârbul a orbecăit pe câteva străzi, după care s-a înscris spre ieșirea din București. O geană de lumină roșiatică a început să înghită întunericul, iar gândurile au trecut pe „pilot automat”. Și-a amintit-o pe Aida, când s-a întors din țara tuturor posibilităților, la fel de obosită și dezorientată, ca și cum acolo, peste ocean, nu ar fi fost decât o Românie ceva mai mare: „Știi ce înseamnă un spital de urgență la ăia. Devi robot. Coși și tai trupuri mutilate, al căror șir pare să nu se mai termine. Nu ai prieteni, nu ai amintiri, nu ai pasiuni. Doar instinctul obsedant al succesului... supraviețuirii. Copiilor tăi li se spune la școală să sune la un număr special de telefon, dacă părinții îi tratează necorespunzător... Dar ce înseamnă „necorespunzător”, cine hotărăște asta și în numele cui? Îți sunt pur și simplu furați, aruncați în malaxor social și îmbuibaiți cu drogul libertății. N-am putut rezista... M-am întors, convinsă că America nu există decât în imaginația noastră...” S-a întors, dar nu pentru el... I s-a părut mai cinstiț să se sinucidă, scriindu-i, pe un bilețel, câteva cuvinte: „Am fost două frunze ce se agățau cu disperare de văzduhul toamnei. Dar eu am obosit și nu mai știu alt fel de zbor...”

Mașina alerga prin Bărăganul cu sate abia întrezărite în ceața dimineții, printre întinderi de ciulini și ruine fantomatice, răstignite pe orizont.

De fapt ce căuta el la Strigoaia? Umbre!? Umbre sunt peste tot... Depărtarea poate vindeca amintirile, dar întoarcerile le pot uci-de. O lacrimă pe care n-o mai plânsese demult s-a prelins, sărată, pe colțul buzei. A apăsat accelerația până la podea, însă mașina își vedea, în continuare de hârâitul ei asmatic și ineficient, acul vitezometrului nereușind să treacă prea mult peste sută. „Trebuie s-o schimb - gândi - cu asta nici să te sinucizi nu poți!”. A oprit într-o parcare, a deschis geamul și a aprins o țigară. Fumul se deșira fără noimă, desenând o dără de ceață străvezie în lumina răsăritului. Viața - se gândi - asta e viața! Apoi a întors, pustiit de gânduri, către cel mai străin loc din lume: acasă. În oglinda retrovizoare se vedea doar cerul.



Bucureștiul literar și artistic, Anul II, nr. 4 (7), aprilie 2012

♦ „Și gândul mă poartă din nou la Cantemir și la struțocămila lui”, zice **Florentin Popescu**, despre catacombele kitsch-urilor Bucureștene, sponsorizate ca opere de „artă”. Adică arta de a face „bizareri sculpturale”, plătite „cu sume imense pe care le-ar fi încasat sculptorul și poate cineva din adminitrația orașului”. Devenim popor de statui!

♦ Plecarea dintre noi, la sfârșitul anului trecut, a poetei **Victoria Ana Tăușan**, prilejuiește rememorarea unui vers fabulos: „Cât de iarbă îmi este cuvântul”.

♦ Catifeaua cenei bucureștene de la Fialkowski, rememorată de **Alexandru Obedaru**, dincolo de personajele aprige (Căragiale, Duiliu Zamfirescu, Ștefan Mihăilescu etc.), evocă și moliciunile orientale ale Micului Paris, cu femeile lui fabuloase: „Aveai în apropiere epiderme albe ca zăpada, roz-albe ca trandafirii... Aproape toate acele statui și statuete de carne erau tinere și frumoase și ochii lor verzi, negrii și albaștrii își pătrundeau sufletul. De mult peste acest tablou real cortina a căzut pentru totdeauna”. Fiind înlocuite, zicem noi, de imitații „pe sticlă”.

♦ Interviu realizat de **Culiță Ion Ușurelu** cu **Irina Mavrodin**, dezvăluie cititorilor truda cea mare a traducătorului, al cărei scop: „...nu este interpretarea ci crearea unei opere simulacru, având (...) o structură izomorfă cu cea a originalului”. Distinsa traducătoare în și din limba franceză, crede că, la fel ca „...autorul textului original, traducătorul trebuie să știe când să se oprească în indecizie și să opteze pentru o soluție.”. Într-un fel ingrată, această specializare în ființele altora, fie și pentru faptul că, nici un traducător, oricât de genial ar fi, nu va rămâne în memoria publică și, cu atât mai puțin, în cea a... Academiei Suedeze...

♦ Savuroasă **Viața în fișele de roman**, rubrică semnată de **Vasile Szolga**, imaginând o lume în care „perfecționarea” genetică a transformat toți oamenii în genii („Într-un an de vârf s-au decernat peste 500 000 de premii Nobel”). Și... „Frumosul nu mai era căutat; devenise opusul lui: un lucru de prost gust.. (...). Luma se retrăsese în peșteri, pentru a scăpa de asaltul frumuseții și perfecțiunii. Treptat, deveni o lume obișnuită, în care a vorbi despre artă, de literatură sau de muzică era plictisitor... Devenise o lume aidoma celei în care trăim noi, azi.”

Bucureștiul literar și artistic, Anul II, nr. 5 (8), mai 2012

♦ Abordând „reacționarismul” lui Eminescu din publicistică (**O trinitate literară: Catilinarii, Temptorii și Coțcarii – I**) **Adrian Dinu Rachieru** propune „o discuție onestă” care să dea obiectivitate lecturii gazetăriei eminesciene: „Acuza de reacționarism primește o primă replică/explicație chiar din

partea celui vizat. Eminescu scria în *Timpul* (17 august 1879): «De aceea, dacă tendințele și idile noastre se pot numi reacționare, epitet cu care ne gratifică adversarii noștri, această reacțiune noi n-o admitem decât în înțelesul pe care i-l dă fiziologia, reacțiunea unui corp capabil de a redeveni sănătos contra influențelor sărăcicioase a elementelor străine, introduse înăuntrul său»”.

♦ O scripire de poem semnează **Theodor Damian**, la rubrica **Literatura Diasporei**: „... // Dacă mergi spre tăcere/ mergi spre pustie/ când vei lua pustia cu asalt/ și se va trimite glas subțire/ de vânt/ să-ți șoptească despre / cele ce vor să fie/ despre cum poți bea/ în același timp/ din adânc și din înalt” (**Când vei lua pustia cu asalt**).

Se amintește că „autorul, stabilit în Statele Unite (1988), editează de peste un deceniu și jumătate revista **Lumină lină** și conduce, tot de atâția ani, Cenaclul **Mihai Eminescu și Institutul de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă din New York**.”

♦ **Constantin Turturică** în **Foștii** propune spre dezbatere un subiect tabu al lumii „postloviționale” românești: cum de sunt „foștii” atât de „actuali”?

Simpu: „... nimeni nu s-a ocupat de cercetarea stării materiale a celor din vârful ierarhiei comuniste și chiar mai jos. Nedeazăluind nimeni nimic, omul simplu, nostalgic, spune azi că înainte toți eram egali. Admite cu greutate că demnitarii aveau o leafă ceva mai mare (...) Încolo, toți erau ca și noi. Ori tovarășii ăștia, comuniști cu state vechi de serviciu, strângeau averi cu încredințare – mai cu seamă bani de toate soiurile – în același timp scrâșnind din dinți că nu-i pot investi și, ca urmare, rugându-se lui Dumnezeu să moară Ceaușescu mai repede, pentru a deveni capitaliști autentici.”. Dar ce ne interesează pe noi asta: noi, românii, trăim la televizor, mâncăm mici și bem bere la alegeri și ne închinăm, în continuare, cu... stânga!

Cafeneaua literară, Anul X, nr. 4 (111), aprilie 2012



♦ Revista se deschide cu o veste tristă: „A încetat din viață scriitorul **Ioan Tepelea**, din Oradea, la vârsta de 62 de ani.

♦ Apa morii ca o oglindă: „Viața morii mele a încetat după ce, cu multă amărăciune, a trebuit să despic apele lumii. Astăzi, drumul morii nu mai duce nicăieri. Se înfundă într-o întindere ofilită, indiferentă la anotimpuri. O parte din mine încă se rostogolește în văltoarele râului de sub roata cea mare. Lângă pâlcuri de sălcii și răchite.” (**Liliana Rus – Ultimele zăpezi s-au dus...**)

♦ Scrie **Adrian Suciu**: „... sfârșitul lumii a fost deja de câteva ori/ Eu am mai multe fotografii cu el.” Superbă imagine, desigur fără legătură cu locul de muncă al poetului...

♦ **Ion Vieru**, la 50 de ani: „A rămas ce a fost de la bun început un artist autentic” (**Dorin Tudoran**). Din grupajul prezentat de **Cafeneaua literară** cu această ocazie, iată o

scurtă și exemplară „istorie” a poporului român: „... se aud doar îngeri cu haina sub braț // în plină evaziune un astru orbitor/ o mască mișcată tot mai încet de cei bine plătiți// fii acestui popor așteaptă de mii de ani/ să se termine primul conflict” (**XXX**).



Helis, Anul X, nr. 4 (108), aprilie 2012

♦ Revista publică, în acest număr, două tinere și talentate poete din Republica Moldova: eleva **Maria Fărâmbă**, din Nisiporeni („m-ai mințit, poezie,/ m-ai mințit că ne vom iubi etern/ viața nu e decât o piersică coaptă/ căzută pe jos”) și studenta **Diana Frumosu** („dacă îți spun că te iubesc,/ să nu mă crezi,/ dacă te ucid,/ să știi că n-am fost eu”)

♦ **F. M. Ciocea**, finul analist ironic al istoriei clipelor noastre cele de toate zilele, în rubrica intitulată sugestiv **Rutină** îl pune pe diavol să monitortizeze lumea: „Ce canon mi-a inventat Domnul!, gândi, să dau instrucțiuni politicienilor și să fiu sfătuitorul din umbră al Patriarhiei. Dacă aș fi avut bunic sau străbunic, cred că m-ar fi pizmuit. Așa, mă pizmuesc singur; adică eu, cel de atunci, pe eu de acum. Dar oare merită?”

Întrebare retoric-meditativă, pe fondul căreia cel de... jos este abordat de președintele Obama: „- Da, Obama?! - Mă scuzați, domnule, dar evreii mă calcă pe nervi!/ - Suportă-i, Obama; conspirația bancherilor orchestrată de ei știi bine că, declanșând criza financiară, a avut un rol pozitiv. Continuând să consumați ca descreierății, în cel mult 40 de ani, americanii ar fi devenit un popor de moluște, obez și impotent, regulat din când în când de nu-știu-care trib arab”... Umor și tristețe, ambele de bună calitate.

♦ **Dan Elias** pictează înserări și foșnete, în poemele sale, asemănătoare unor ape limpezi, molcom și aproape tăcut curgătoare: „În apa unui râu, ca-ntr-o oglindă/ Ce-și tot curgea argintul către mări./ Se răsfața un astru să se aprindă/ Pe șeile lichidelor cărări./ Doar el în iarba nopților scânteie/ Dorindu-se din unde, prima dată,/ Cămăși de nori ciudate să-l descheie/ Să aște, în sfârșit și cum arată!/ Dar tot atunci pe maluri a trecut/ Un mânz prea însetat, și l-a băut.” (**Oglinda**)

Pagini românești în Noua Zeelandă, Anul VIII, nr. 82, 2012



♦ Editorialul redactorului-șef, **Cristi Dumitrache**, abordează problema câinilor dintr-o perspectivă mai puțin mioritică, cel mai bun prieten al omului nefiind obiect al iubirii ci subiect al ei: „... mai ales cei de acasă, din România, fac uneori greșea imensă de a încurca borcanele, pe plan emoțional, punând în aceeași unitate de măsură dragostea față de animale contra celei pentru copii sau bătrâni.

(Continuare în pag. 24)

Nimic mai eronat, de-a dreptul hilar. Pentru că dragostea pentru aproapele tău, cea pentru mamă, frate, soră, copii sau familie este una, iar faptul că îți respecti și apreciezi prietenul de companie este alta.”

Exemplul (australian) al câinilor utilitari este edificator pentru relația complexă dintre om și partenerul său patrupe: „Ce poate fi mai frumos decat acest exemplu de simbioză între omul aflat în nevoie și câinele ce își dăruiește abilitățile, împlinind unul dintre rosturile noastre pe pământ: acela de a ne face utili societății în care trăim? Acești câini sunt antrenați de oameni care îi iubesc, aproximativ un an și jumătate, după care sunt trecuți prin teste succesive. La vârsta de doi ani, unul din patru animale ajunge în serviciu. Odată ajunși la serviciu, câinii însoțitori lucrează până pe la 8 ani, după care ies la pensie.” Comentariile sunt de prisos.



Plumb, Anul VIII, nr. 61, aprilie 2012

◆ Prima pagină îi este dedicată lui **Fănuș Neagu** („frumosul nebun al marilor orașe”) care ar fi împlinit 80 de ani, la 5 aprilie a.c. Articolul despre marele scriitor, semnat de **Romulus Dan Busnea**, începe cu un citat avertisment din **A doua carte cu prieteni**: „Limba noastră-i o comoară. În noaptea de sănzienă ard flăcări pe comori. Nu știu cât aur ni se prefiră printre degete într-un an sau într-o viață de om. Dar intuiesc și așa fi în stare să fac socoteala cât aur din istoria neamului românesc vom pierde dacă în viitor dacă vom continua să răstignim limba română pe scânduri adormite în nămolul prostiei, ignoranței, disprețului, îngenuncherii”.

◆ Viziunea „omului vălurit” pe care o propune **Ovidiu Bufnilă** în eseu intitulat astfel, este, deja, una „clasicizată” de excursiile pe golgotele cotidianului: „**Omul vălurit** pare să fie doar o construcție fictivă dar de trebuință nouă tuturor celor cărora aparența oceanului le construiește un amăgitor continuu temporal. Poate că finitul e doar o construcție de trebuință pentru ca tu să capeți sens. În afara lui existența ta nu ar mai avea noimă. Sau poate că tu însuși fiind omul vălurit...”

Tu ești subiectul știrilor macabre de televiziune.

Tu, obiectul sondajelor de opinie, tu, care umpli gropile comune ale războaielor de enclavă. Tu, care ai fost ciopârțit, hulit, strivit, gazat, ridicat pe soclu, adulat, otrăvit și curtat, ars pe rug, gonit și chemat în sânul lucrurilor de taină de-a lungul istoriei. (...) Ești un fascist transmutat în antifascist, fie rebelul anilor șaizaci devenit birocrat sadea, fie comunist pur-sânge reșapat sub masca neoliberalismului. Dar nu imperfecțiunea este șansa ta de a fi?”...

Spații culturale, Anul V, nr. 21, 2012

◆ **Valeria Manta Tăicuțu** pune un „semn se carte” la zădărnicia scriitorului, rămas un paria în fața omului nou nou, numit îndeobște homo politicus: „Și cum nu poate opri planeta, ca să coboare, ce face scriitorul autentic? Uneori înnebunește, alteori se apucă de băut sau de cultivat porumb și rapiță, câteodată se sinucide dar, cel mai des, ajunge să fraternizeze cu mahalagiul lipsit de talent,

se pupă-n bot cu mitocanul, îi scrie/rescrie cărțile, îi compune cronici de promovare și-l legitimează ca scriitor al neamului. Aceasta pentru simplul motiv că, la noi, cu rușinea mori de foame.”

◆ Distinsul profesor râmnician **Florea Costache** este evocat, după recenta sa plecare într-o lume mai bună, printr-un grupaj de poezii premonitorii: „Ascunde, mamă, cheia de la ușă/ Că vine iar flămânda ursitoare,/ Cu ochi vicleni și coasa în spinare,/ Să-mi țin-tuiască visul în cătușă.// Ascunde, mamă, cheia de la strănă,/ că vine proorocul să mă cheme,/ Să mă întrebe iarăși câtă vreme/ Mi-a stat ascunsă lacrima de rană.// Ascunde mamă, cheia din altare,/ Să nu mă fure demonii, eternii,/ La templul lor zidit în Ursa Mare./ Ascunde, mamă, cheia, la vecernii,/ Să nu mă prăbușesc în alergare/ Prin viscolirea vânturilor iernii.”

◆ Pentru etnologul, esteticianul și istoricul literar **Petru Ursache** lectura unor cărți încă deloc convenabile tovarășilor foști (actuali, totuși, măcar prin odraslele și averile lor de veselă amintire) – este vorba, printre altele, de **Drama generalilor români. 1994 – 1964**, Editura Enciclopedică, București, 1977 – reprezintă un motiv de a reflecta la drama oștirii române (decapitată de ruși prin „*asasinate în stil asiatic*”), dramă care este și a mereu uitucului nostru popor. Sunt evocate câteva nume ale celor „vinovați” de „*onoarea de a fi în slujba patriei*”: generalul **Nicolae Rădescu** („Nu am decât o singură vină, aceea de a fi fost totdeauna și de a fi rămas un devotat slujitor al Tronului și al Țării”), generalul **Constantin Pantazi** („Nu m-a silit nimeni să fiu ministru. Puteam pleca din guvern oricând. ...deci declar că îmi asum răspunderea ministerială”), generalul **Ilie Șteflea**, (fost Șef al Marelui Stat Major), cei 34 de generali amintiți în cartea citată, în frunte cu **Ion Antonescu** și mulți, mulți alții: „Până în 1961, nu a rămas în viață niciunul; și-au găsit sfârșitul în temniță”. Iar acești oameni, pe care bolșevicii îi urau de moarte pentru temeritatea și patriotismul lor, au trebuit să moară de două ori; odată prin umilință (care e: „mai rea și mai urâtă decât moartea”) și a doua oară prin tortură: „...nu cucerirea pustiitoare reprezintă răul cel mare venit din răsărit, ci batjocura slavă, umilința la care erau supuși eroi, când li s-a pretins să se recunoască vinovați pe nedrept”.

Desigur, rușii nu au fost singuri; ordinele Moscovei au fost executate și de : „indivizii culeși din cele mai rău famate zone ale societății, bătuși de profesie, derbedei de prin mahalale și porturi, sărântoci ai satelor” care „Nu aveau nici Dumnezeu, nici repere morale; exact după dorința comuniștilor instalați la putere... Putere care i-a instruit să execute o singură comandă: să ucidă!”



Vatra veche, Anul IV, nr. 5 (41), mai 2012

◆ Din interviul realizat de redactorul-șef al revistei, **Nicolae Băciuf**, cu poetul și pictorul de peste Prutul inimii **Julian Filip**, am reținut o întrebare/răspuns pe care o „uitucim” frecvent:

„– Crezi că timpul poeziei la Chișinău coincide cu timpul poeziei de la București? Care e ora poeziei?”

– Nici la Chișinău nu avem același... fus orar pentru toți poezii. Bucureștiul gascălizat încurcă receptarea nestânjenită a valorilor poetice bucureștene (și nu doar poetice). Nu mă refer numai la decibelii post-moderni... Pedalarea insistentă a motivului sincronizării cu centrul sensibilizează înțelegeri mai delicate ale stației terminus – pentru asemenea atitudini: tiraje de două sute de exemplare ori chiar mai mici, pe care poezii și le dăruiesc reciproc (ca la Paris – sincronizare!)... Pe segmentul poeziei nesincronizate, de calitate ora e aceeași și la Chișinău și la București și la Târgoviște și la Iași, și la Târgu-Mureș și la Satu Mare...”

◆ Sub „genericul” centenarului N. Steinhardt, Nicolae Băciuf readuce în memoria cititorilor convorbirile sale cu monahul de la Rohia, din care desprindem o interesantă și obiectivă evaluare a „școlii” de la Păltiniș: „*Liiceanu, Pleșu... sunt desigur «băieți» foarte buni. Pleșu îmi pare îndeosebi talentat: ca vorbitor (la T.V. de ex.: excelent), autor, conferențiar... cult, inteligent. Liiceanu îmi pare mai tern: «Politropia» sa o socotesc seacă, forțată, anostă. Sunt, ca mai toți din generația lor, susceptibili la culme, vulnerabili, supărăciosi nevoie mare. De altfel, în jurul lui Noica nu s'a format un «cerc»; ci cu totul altceva: Păltinișul e un loc de pelerinaj național.*”

◆ Impresionant poemul **Vaccin** semnat de **Abdellatif Laâbi** (poet marocan, laureat al Premiului Goncourt pentru poezie - traducerea **Ion Cristofor**): „Paris Orly/ Ești pe primele trepte/ ale covorului rulant/ pândind valiza roșie/ pe care ai târât-o în timpul acestui periplu/ Când iese după o lungă așteptare/ deabia o recunoști/ Ai zice că a traversat/ mațele unei mine de cărbuni/ în plus e toată desfăcută/ Cărui inchizitor i-a plăcut/ s-o viziteze fără blândețe/ când știi că poemele tale le-ai pus/ la adăpost în bagajul de mână?/ Hai, termină cu filmul/ te răzgândești/ îți închipui că inchiziția de azi își/ pune mânuși/ și utilizează raze/ Ea are alte ciocane în cap/ Tu, ți-ai ras barba la timp/ și nu te mai gândești că revoluția/ e pentru mâine/ Poimâine poate, dacă vei reuși/ să pui la punct/ în laboratorul tău secret/ un vaccin de cal/ împotriva prostiei triumfătoare”

◆ De reținut „lecția” de fericite a **Cezarinei Adamescu**: „Nu-ți programa nimic astăzi. Orice plan înlătură posibilitatea unei surprize. Poate se va ivi dintr-un ungher. Și atunci toate lucrurile vor căpăta un înțeles nou, vor dobândi o nouă culoare, aerul se va îmbogăți de miresme celeste și telurice. Și vei putea spune, cu deplin temei: iată, am întâlnit fericirea, acolo unde nu mă așteptam. Am întâlnit-o, în mine.”

Oglinda literară, Anul XI, nr 125, mai 2012

Primind revista când încheiam această rubrică nu putem decât să remarcăm ținuta de excelență, cu un conținut dens și incitant. Să ne oprim totuși la... poezie: „*Sunt Ulysses, cel născut din iubirile Mării și ale Oceanului/ Sunt, poate, veșnic îndrăgostitul său urmaș/ Căutându-i pe cei care nu-l mai așteaptă. / Pe obrazul acestui amurg, am lăsat încrustată o lacrimă, / Mi-am aruncat hărțile și însemnările cele din urmă/ Anii neroditori/ Glasul, prefăcut în vibrație a ecoului tău, / Eroul însuși, reîncarnat în această voce/ Și am plecat să mă pierd pe cărarea ducândă/ Către Patria mea – Poezia*” (**Patria mea poezia – Mohamed Jaber Al Nabhan**, din Kuwait, traducerea **Dumitru Chican**)

Constantin MIU

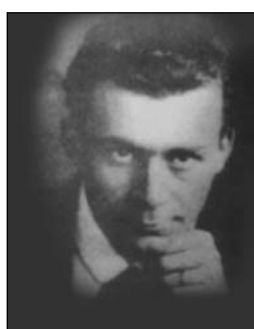
Mistica luminii în poezia de inspirație religioasă a lui Blaga

La Blaga, sentimentul religios transpare chiar din volumul de debut – **Poeemele luminii** –, iar iubirea ca modalitate de cunoaștere „se asociază cu emoția religioasă.”¹ Lumina – metafora simbol definitorie pentru întregul volum amintit –, subsumată erosului, este de sorginte sacră: „Lumina ce-o simt/ năvălindu-mi în piept când te văd,/ oare nu e un strop din lumina/ creată în ziua dintâi,/ din lumina aceea-nsetată adânc de viață?” (**Lumina**). După cum se poate observa din versurile citate, viziunea lui Blaga se aseamănă cu cea a lui V. Voiculescu (alt poet de inspirație religioasă, din perioada interbelică). În poeziile celor doi, „iubirea se contopește cu Lumina și Lumina pătrunde în suflet”² iar o astfel de Iubire-Lumină este – în opinia Părintelui Stăniloae – Viața veșnică.

Lumina sacră îi provoacă protagonistului poeziei Lacrimile (volumul amintit), o durere metafizică, insuportabilă³: „Când izgonit din cuibul veșniciei/ întâiul om/ trecea uimit și-ngândurat prin codri ori pe câmpuri,/ îl chinuiau muștrându-l/ lumina, zarea, norii – și din orice floare/ îl săgeta c-o amintire paradisul –/ și omul cel dintâi, pribeagul, nu știa să plângă.// Odată, istovit de-albastrul prea senin/ al primăverii,/ cu suflet de copil întâiul om/ căzu cu fața-n pulberea pământului:/ «Stăpâne, ia-mi vederea,/ ori dacă-ți stă-n puțină împăienjenește-mi ochii/ c-un giulgiu,/ să nu mai văd/ nici flori, nici cer, nici zâmbetele Evei și nici nori,/ căci, vezi – lumina lor mă doare.»// Și-atunci Milostivul într-o clipă de durare/ îi dete lacrimile”.

Durerea aceasta este cauzată – după cum mărturisește „întâiul om” – de nostalgia Paradisului. El vede într-o serie de elemente ale lumii profane (flori, nori, zâmbetele Evei) componentele care au fost cândva ale sacrului. Ca atare, solicitarea adresată Stăpânului Suprem de a-i lua vederea este perfect îndreptățită, căci numai așa poate scăpa de nostalgia Paradisului și, implicit, de durerea metafizică de care se plânge.

Întâiul om cu suflet de copil nu poate suporta lumina sacrului, pentru că el nu este pregătit să o primească: „Oamenii nu pot să se unească cu Lumina dumnezeiască și necuprinsă și să o vadă, decât curățindu-se prin


păzirea poruncilor...”⁴

Dar cel „izgonit din cuibul veșniciei” nu știa un lucru foarte important, fără de care nu poate primi Lumina sacră și, prin urmare, nu se poate mântui: „...omul cel dintâi, pribeagul, nu știa să plângă” (s.n.). De aceea, Milostivul se-ndură de el și-i dăruie lacrimile. Sfântul Serafim de la Sarov afirmă că „Unde nu sunt lacrimi, nu este mântuire.”⁵

S-a spus că poezia **Eu nu strivesc corola de minuni a lumii** este specifică pentru cunoașterea intuitivă, pe care Blaga o exprimă cu mijloacele poetului. În cele ce urmează, vom detalia acest aspect, arătând că în această creație, ce deschide volumul **Poeemele luminii**, eul poetic parcurge două etape în ceea ce privește mistica luminii: contemplarea lui Dumnezeu în natură și, respectiv, contemplarea Lui nemijlocită. Aceste două etape corespund, structural, celor două părți ale poeziei mai sus amintite.

În cursul său de **Teologie mistică**, **Nichi-for Crainic** distinge două feluri de contemplație: naturală și supra-naturală. Cea naturală (artistică și filosofică) „poate să fie sensibilă când, angajând simțurile, gustăm (...) frumusețile lumii creaturale...”⁶ „Lumea” care transpare din poezia în discuție este una a contemplațiilor intelectuale care, „în esența ei, este luminoasă”⁷. De ace- ea, „Intellectul concentrat asupra problemelor metafizice poate să piardă perceperea timpului și spațiului material, ca și cum ar ieși din limitele lor. Tocmai în asemenea cazuri mintea îmi apare ca o lumină”⁸.

Distincția pe care Blaga o face în prima parte a poeziei **Eu nu strivesc corola de minuni a lumii** între lumina mea și lumina altora (mintea = lumina) este, în fond, distincția între viața contemplativă și cea necontemplativă: „Eu nu strivesc corola de minuni a lumii/ și nu ucid/ cu mintea tainele, ce le-ntălesc/ în calea mea/ în flori, în ochi, pe buze ori morminte./ Lumina altora sugrumă vraja nepătrunsului ascuns/ în adâncimi de întuneric”

Să observăm că distincția între viața contemplativă și cea necontemplativă e făcută printr-o afirmație exprimată prin intermediul unei duble negații („nu strivesc”, „nu ucid”), spre a evidenția în felul acesta modalitatea de cunoaștere proprie eu-lui poetic: „Contemplația – spune Nichifor Crainic – e cunoaștere intuitivă, adică o cunoaștere prin dragoste divină.”⁹

În prima parte a poeziei, se manifestă latura intuitivă a contemplației, în disjuncție

cu modalitatea de cunoaștere neintuitivă, rațională (lumina mea/lumina altora). Latura afectivă a contemplației este detectabilă în partea a doua a poeziei: „dar eu,/ eu cu lumina mea sporesc a lumii taină –/ și-ntocmai cum cu razele ei albe luna/ nu micșorează, ci tremurătoare/ mărește și mai tare taina nopții,/ așa îmbogățesc și eu întunecata zare/ cu largi fiori de sfânt mister/ și tot ce-i ne-nțeles/ se schimbă-n ne-nțelesuri și mai mari/ sub ochii mei –/ căci eu iubesc/ și flori și ochi și buze și morminte.”

Să spunem că în această parte ne putem lămuri în privința celor două categorii de taine: a lumii taină și taina nopții. „Taina – spune **Părintele Stăniloae** – nu e una cu întunericul, ca în gândirea și filosofia occidentală, ci e una cu lumina.”¹⁰ În sprijinul afirmației sale, Părintele Profesor citează un fragment din **Imnele dragostei dumnezeiești** ale **Sf. Simeon Noul Teolog**: „De aceea, limba mea nu are cuvinte/ și mintea mea privește cele săvârșite,/ dar nu le explică.” (în **Studii de teologie dogmatică ortodoxă**, 1991, p. 331)¹¹

Recunoaștem în vorbele Sf. Simeon Noul Teolog ceea ce Blaga exprimă poetic în partea a doua a poeziei **Eu nu strivesc corola de minuni a lumii**: sporirea, îmbogățirea cu „largi fiori de sfânt mister” a tainelor lumii – natura creaturală. E vorba aici de contemplarea frumosului indicibil, care, în ultimele două versuri ale poeziei, va lua forma contemplației active¹², prin puterea de trăire prin iubire. Sporind cu lumina sa a lumii taină, prin iubire, – așa cum mărturisește răspicat –, eul poetic realizează de fapt un act de cunoaștere a **Luminii dumnezeiești** răsfrântă în frumusețea lumii creaturale. Iar natura acestei lumini – infuzate – este deiformă: „Lumina aceasta care este de la Dumnezeu este Lumina iubirii și a cunoașterii.”¹³

NOTE:

1. Tudor Vianu, **Versificația modernă**, EPL, p. 241.
2. Pr. Prof. Dr. **D. Stăniloae**, **Spiritualitatea ortodoxă. Ascetică și Mistică**, Editura Institutului biblic și de Misiune al BOR, București, 1992, p. 280.
3. Arhim. **Sofronie**, **Mistica vederii lui Dumnezeu**, Editura Adonai, București, 1995, p. 97.
4. **Placide Deseille**, **Nostalgia ortodoxiei**, Editura Anastasia, 1995, p. 188.
5. **Kallistos Ware**, **Împărăția lăuntrică**, asociația creștină Christiana, București, 1996, p. 47.
6. **Nichifor Crainic**, **Sfințenia – împlinirea umanului**, Editura Moldovei și Bucovinei, Iași, 1993, p. 187.
7. Arhim. **Sofronie**, op. cit., p. 98.
8. Ibidem, p. 98.
9. **Nichifor Crainic**, op. cit., p. 109.
10. **Dumitru Stăniloae**, **Isus Hristos Lumina lumii și îndumnezeitorul omului**, Editura Anastasia, 1993, p. 218.
11. Ibidem, p. 218.
12. Cf. **Nichifor Crainic**, op. cit., p. 189.
13. Arhim. **Sofronie**, op. cit., p. 112.



Mircea C. DINESCU

URMAȘII LUI ESCULAP - Jurnalul unui medic de țară

Mircea C. Dinescu s-a născut la 30 mai 1934 în Ploiești. A absolvit liceul teoretic „I. L. Caragiale” din orașul natal, apoi a lucrat ca laborant la SOVROMPETROL și manipulant de mărfuri la C.F.R. După absolvirea **Facultății de pediatrie din cadrul Institutului Medico Farmaceutic București** (1962), a lucrat ca medic pediatru în mai multe localități din județul Prahova sau ca medic școlar în Ploiești.

A scris epigramă, poezie și proză umoristică. A colaborat la **Urzica**, **Perpetuum comic**, **Fereastră**, diferite alte ziare și reviste. Pseudonime: **Gh. Pătrașcu**, **Ion Ploieșteanu**, **George Matei**, **Victor Nicolciuc**, **Teo Blumer**.

A fost membru fondator al **Uniunii Epigramiștilor din România** și, în 1981, membru fondator al **Clubului Umoriștilor „Ion Ionescu Quintus”** din Ploiești. A încetat din viață în anul 2009, la puțin timp după ce romanul domniei sale – **Urmașii lui Esculap. Jurnalul unui medic de țară**, văzuse lumina tiparului și cu sprijinul nostru.

(Continuare în pag. 26)

URMAȘII LUI ESCULAP - Jurnalul unui medic de țară

(Urmare din pag. 25)

1 noiembrie

Azi a avut loc, la Direcția Sanitară a Sfatului Popular al regiunii Bacău, alegerea posturilor de către medicii și farmaciștii proaspăt absolvenți. Am pornit-o de aseară, împreună cu amicul Mișu, spre capitala acestei regiuni moldovene, cu trenul și cu mult curaj, visuri și câte o valiză cu ceva îmbrăcăminte, plus mai multe cărți de specialitate. Mișu are o singură îndoială: s-ar putea să nu se fi aflat că ne ducem de azi și să nu ne aștepte cu flori și cu muzică.

Văzându-i valiza, tip ladă, o bătrânică îl compătimește că pleacă în armată atât de slab. „Nu e nimic mătușă, i-am bătut noi și pe turci!”

În gară mai dăm de câțiva colegi și Mișu încă în vervă, le zice să mai aștepte până vine fanfara, ba îl întreabă și pe impegat cum de n-a apărut. Se mai dezumflă după ce nu găsim nici un loc la cele două hoteluri. Ne întoarcem la gară să moțaim pe valize, că pe bănci dorm alții, mai harnici. Dimineața, la Sfatul popular al regiunii găsim afișate posturile libere și toată suflarea se avântă în studierea hărților. Se studiază apropierea sau viceversa față de calea ferată sau șosele. Activitatea continuă și în timp ce secretarul de partid al regiunii ne prezintă, timp de o jumătate de oră, „marile realizări ale oamenilor muncii din regiune”. (Pe care noi am ales-o fiindcă este cunoscută drept cea mai electrificată din estul țării.) În final tov. secretar ne dorește spor în muncă spre binele oamenilor muncii și ne asigură că organele locale de Partid și de Stat ne vor da tot sprijinul necesar și că „avem create condiții”.

Între timp și-au făcut apariția șefii de raioane pentru a face reclamă posturilor din zonele lor. (...) „Ce ai luat domnule?” mă întreabă un grup de medici cu vechime. „Plăvănești.” „Oooooh!” fac ei și mă privesc cu nețărmită milă, de parcă aș pleca în pustiul Kalahari. Văzând atâta compasiune, parcă mi se face și mie milă. „Ei, lasă că e bine... destul de bine...” adaugă ei. Desigur însă că sunt oameni invidioși, pentru că imediat mă înconjoară grupul venit din raionul meu, în frunte cu medicul șef, care mă asigură că un post mai bun nici nu se poate găsi. Îmi este prezentată colega de circumscripție, Iacob Dorina, pe post de medicină generală. Brunetă, înaltă, mai mult decât voinică și foarte olteancă.

2 noiembrie

De dimineață vine medicul șef, dr. Vintilă, însoțit de șeful „Sanepidului”. Dr. Vintilă e pediatru. Are vreo 45 de ani, mărunțel, abordează o mină cam supărată. „Nu s-o fi trezit bine după cheful de aseară”, îmi șoptește Cozma. Mă uit neîncrezător dar îmi întărește spusele prin semne.

Dr. Șmilovici Isac, sanepidistul, e cam de aceeași vârstă dar mult mai rotofei și transparent, deși e destul de răcoare. Poartă un sacou gri deschis, slinos vizibil la guler. Ne face un instructaj amănunțit în problemele sanitaro-antiepidevice ale circumscripției. Timp de două ore scriu vreo două pagini.

Aflu că la Plăvănești sunt multe focare de parazitism, pe care trebuie să le lichidăm rapid. După cum prezintă chestia asta pare să fie o treabă foarte ușoară și încep să mă mir de ce ne-au așteptat pe noi să o facem. În

acest timp dr. Vintilă s-a dus să viziteze staționarul și la întoarcere răspândește un puternic miros viticol.

După masă, un Molotov ne duce la spitalul din Podeni. Drumul denivelat ne zdruncină serios ciorba de fasole de la prânz. Familia dr. Stoian e nevoită să ceară o oprire. Niciodată nu am avut rău de mașină dar, după o jumătate de oră, la coborâre, mă sprijin și eu de zid. Șoferul ne privește cu îngăduință:

„Lasă că așa e la început... o să vă obișnuiți... după câțiva ani...”

Dr. Chiriță, specialist chirurg și dr. Caragea, „cel mai mare pediatru din Podeni” sesizează decăderea noastră fizică și ne lasă să ne revenim. Seara se organizează o masă copioasă, la care se bea tulburel pus din damigeană. Dr. Chiriță ne ridică moralul: „Ce nu vă descurcați trimiteți aici la tăticu, că le rezolvă el!” „Tăticu” este rotofei, are vreo 40 de ani, o mașină Fiat și locuiește cu familia într-o clădire din curtea spitalului, unde ar trebui să fie sediul Salvării. Când vrem să ascultăm muzică, poate ne apucă dorul de ea, ne spune că putem veni la spital; sunt libere două „Camere de gardă”, unde ne putem culca. Nu pricep:

– De ce să venim aici pentru muzică?

– Pentru că la Plăvănești nu aveți curent, măi tăticule!...

3 noiembrie

La ora 15 apare dr. Vintilă cu o auto-sanitară mai mică, privită cu vădită ușurare de soții Stoian. Primul drum se face la Gâlbioara... Mă invit și eu și, după 8 kilometri de drum, ajungem la Sfatul Popular, unde șeful de post ne spune că suntem așteptați la dispensar. Dispensarul e un fost conac, bine întreținut, cu un pogon de livadă în jur. Președintele Sfatului și cel al Gospodăriei Agricole Colective așteaptă de la ora 10, cum au fost anunțați. „Bine ați venit la noi! Credeam că nu mai veniți!” Bucuria este sinceră, deși oamenii au mai gustat câte un pahar în timp ce așteptau. Apare și secretarul Sfatului și directorul școlii. Urmează o masă sistem ospaț. Știe șeful de ce a mers întâi aici... Se umplu paharele cu vin rubiniu și se cinstește pentru medicii comunei.

După o oră îndrăznesc să-i amintesc șefului că poate și pe ceilalți ne așteaptă oamenii de dimineață.

„Nici o grijă! Pe-ai voștri i-am anunțat pentru după masă, că știam că aici o să dureze mult...”

Pe la ora 17 șeful constată cu tristețe că se înserează prea repede în noiembrie, și ne întoarcem la Podeni, cu moralul destul de ridicat. Ceilalți, în frunte cu Dorina, nu par să aprecieze strădania noastră de a ne întoarce atât de repede, nici mirosul de rubiniu pe care îl emanăm.

În partea opusă Gâlbioarei, după 5 kilometri de drum katanghez, dăm de comuna Plăvănești, reședința mea și a Dorinei pe cel puțin trei ani. La Sfatul Popular, unde este și dispensarul, ne așteaptă un om de aproape 60 de ani, încălțat cu opinci, cu o căciulă țuguiață în mână. „Săru'mâna!” zice el, cu intenția de a face chiar ce a zis. Șeful ne lămurește că e vizitiul, Vovec Ion. Apare și sanitarul – Chiper Ion - înalt, slab și aproape de pensie, precum și Tinca, femeia de serviciu. La Sfăt e pustiu.

„Uite, sunt zdraveni amândoi, să aveți grijă să nu-i înnebuniți și pe ei! Zice dr. Vintilă către sanitar. Chiper mormăie ceva că se aranjează, cu domnișoara e mai greu... Drept



care șeful pleacă mai departe cu ceilalți.

Mergem la „duduii”, unde voi locui eu. Sunt trei „dudui”, numite astfel fiindcă sunt fete de popă. Cea mai tânără are numai 65 de ani. Nu prea sunt amatoare de chiriași, mai ales că în camera liberă nu este sobă. Oricum, până găsesc în altă parte... „Nu găsiți în altă parte”, mă asigură sanitarul. Pe Dorina s-a oferit să o găzduiască vizitiul. O casă amărâtă, cu pământ pe jos, în apropiere.

E frig și a început să ningă. Camera mea are temperatura mediului ambiant și îmi amortește degetele scriind aceste rânduri.

4 noiembrie

M-am deșteptat de la 5, din cauza frigului. La 7 sunt în dispensar, aflat într-o clădire în formă de U, în care mai conviețuiesc: Sfatul Popular, Miliția, sediul Gospodăriei Colective, plus Căminul Cultural!

Chiper este prezent, nu s-a mai dus acasă, stă peste dealuri, la 8 km pe poteci. Chiar s-a speriat când m-a văzut, zicea că a crezut că s-a întâmplat ceva. De fapt cred că m-a asociat cu medicul dinainte. Am aflat de la „dudui” că era schizofrenic, se încuia două-trei zile în dispensar. Pe la 9 apare și șefa, care-mi spune că sunt somnambul, plus că „o să se învețe lumea prost, o să creadă că așa avem programul.”

Aflând că există și o „casă de nașteri” mergem să o vedem. O singură cameră de 4/4 metri, reprezentând jumătate din locuința unor bătrâni. Pământ pe jos, trei paturi, o masă cu un cântar pentru sugari și un dulap. Pe un pat este o lehză cu doi gemeni prematuri, pe altul moașa Apreotesei, sforăind zdravăn. Lângă pat se odihnește o sticlă de Țuică bătrână.

Geamănul cel mic, de 1,800 kg., respiră greu și are buzele cianotice. Pulmonar nu se aude nimic dar este bronhopneumonie clară. Sanitarul ne spune că au fost mutați aici cu trei zile mai înainte, de la o clădire corespunzătoare, redată proprietarului în urma unor daruri la raion.

– Bine că n-au mutat și dispensarul, zic.

– Ba mai bine îl muta! Spune cu îndârjire Chiper. Dorina o zgâlțâie bine pe moașă, care face în sfârșit ochi și se lămurește cu greu ce e cu noi... „M-am lungit oleacă, că mă doare burta” Sunt curios: „Capul nu?!” „Ba da...”

Am chemat salvarea și am trimis gemenii la spital, la Podeni, deși mama nu prea e de acord: mai are trei copii, are multă treabă acasă, „și dacă o avea zile scapă ei...” Are telefon Sfatul. Se învârte o manivelă și, dacă ești perseverent, îți răspunde singura telefonistă din Podeni.

5 noiembrie

Lițoiu Gheorghe, președintele Sfatului,

(Continuare în pag. 27)

Concursul Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia” (EDIȚIA A VI-A)

◆ Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria Orașului Mizil organizează ediția a VI-a a *Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”*.

◆ Regulament

Participanții vor trimite, până la data de 1 septembrie 2012:

Pentru **SECTIUNEA POEZIE** - maximum 15 poezii, încadrate în format „A4” (cel mult 8 pagini culese cu Times New Roman, corp 14, obligatoriu cu diacritice), pe suport electronic (email sau CD).

Pentru **SECTIUNEA PROZĂ** - maximum 12 pagini format „A4”, culese cu Times New Roman, corp 14.

Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicat sub pseudonim va specifica acest lucru). Se anexează un CV, care va cuprinde, obligatoriu adresele de corespondență (do-miciliul, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie (format carte poștală) în JPEG sau TIF.

CD-urile expediate prin poștă (verificați corectitudinea formatării) se trimit pe adresa: Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str. Agatha Bacovia, nr. 13A, Mizil, județul Prahova.

Textele prin e-mail vor fi expediate la adresa:

lucian_manailescu @ahoo.com

Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne-au parvenit.

Atenție! – *nerespectarea regulamentului atrage după sine eliminarea din concurs.*

Juriul va acorda Marele Premiu, câte trei premii pentru fiecare secțiune și mai multe mențiuni.

Câștigătorii vor fi anunțați din timp pentru a participa la festivitatea de premiere, urmând să confirme prezența. În cazul neprezentării la festivitate premiul se redistribuie

Vă rugăm să trimiteți materialele de concurs cât mai repede, pentru a evita situația din acest an, când membri juriului au fost nevoiți să citească, în două săptămâni, câteva mii de pagini.

Succes!

(Urmare din pag. 26)

Jurnalul unui medic de țară

președintele Sfatului, știe că l-am mai căutat dar a fost prins cu alte treburi. Speră că treaba o să meargă bine și comuna o să fie mulțumită de noi. „*Deocamdată nu sunt eu mulțumit de comună, pentru că mă lasă să dorm în frig.*” „*Asta se aranjează. E un godin la școală care un e folosit.*”

La prânz găsesc acasă un godin, care pare scăpat de la cutremur, în afară de faptul că nu are grătar și burlane. Destul de greu fac rost de respectivele accesorii, a căror vedere o îndispune vizibil pe doamna Brădescu, cea mai tânără dintre dudu. „*Ascultă-mă pe mine, doctore, am văzut multe godine dar fierăraia asta nu seamănă a fi așa ceva. N-o să producă nici căldură...*” Ajutat de Vovec, vizitiul, duc godinul în cameră și-i pun burlanele. Aprind focul și în scurt timp mă conving că godinul meu ar putea fi folosit cu mult succes la afumarea șuncilor. Duduia deschide, preventiv, larg fereastra și ușa. Deci am răcorit camera.

6 noiembrie

Pe la ora 19 suntem chemați „urgent” la Sfat. E întineric și paznicul a venit cu felinarul. Ninge și e frig. În biroul președintelui e un reporter de la ziarul regional. Vrea să afle primele noastre impresii, cum am fost primiți etc. Nu prea ne rezim să vorbim și ne ajută președintele:

– Noi le-am creat condiții, le-am găsit gazde, ștau bine.

– Eu stau bine, numai că n-am sobă, precizez.

– Cum așa?! V-am trimis un godin!

– Cred că e o mică neînțelegere la mijloc: eu vroiam să mă încălzesc, nu să mă afum. L-am trimis înapoi directorului școlii, însă nu vrea să audă de el, pe motiv că e scos de mult la reformă.

– Când ați sosit în comună, cine v-a întâmpinat din partea Sfatului Popular? (Ziaristul a văzut că treaba e încurcată și încearcă o schimbare de ritm.)

– Nimeni. Răspunsul îl dăm într-un glas. Ziaristul nu dispera.

– Care a fost prima persoană pe care ați cunoscut-o?

– Moș Vovec, vizitiul.

– Cum arată? E un bătrân simpatic, sfătos?

Ziaristul vrea cu orice chip să găsească ceva poezie plăvăneșteană, ceva idilic.

– Mda... zice Dorina, e gazda mea, în altă parte nu am găsit.

– Da, e un om harnic, respectat de comună, ajută primarul. Explică apoi că mai sunt unele greutăți, dar că în curând, poate chiar la anul, va construi un „dispansar” mare, cu locuință pentru medici, chiar aici alături, „între Șfat și coperativă”. Reporterul și-a notat câteva rânduri în carnetul și discuția se termină prin invitația de a merge să servească un vin bun. Ne conduce tot paznicul la nea Antohi, aproape. Așteptăm la poartă, îl auzim zicând omului: „*M-o trimis tovarășu' președinte cu niște tovarăși dă la regiune și cu doctorii, să le dai dă băut.*” „*Iar la mine? Acu' trei zile ai adus alții.*”



Revista Fereastră

Publicație editată de: Asociația Culturală “Agatha Grigorescu Bacovia” - MIZIL

Cod fiscal: 230324460; Cod IBAN:RO60RZBR0000060010080523, deschis la “Raiffeizen Bank” - filiala Mizil

Redacția

Str. Agatha Grigorescu Bacovia”, nr. 13A

Telefoane: 0244251144; 0722653808 - director; 0769210763 - redactor șef;

E-mail: lucian_manailescu@yahoo.com

Director: Emil Proșcan, Redactor șef: Lucian Mănăilescu

Fotografie și grafică: Lucian Mănăilescu; Cristina Irian (pag 5 - Turmă în Dobrogea), Mihai Hlihor (fluturi) - Foto Ștefan Codrin de Ion Cucu.

Autorii materialelor publicate răspund în mod direct de conținutul acestora. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază

Abonamentele pot fi făcute pe adresa redacției. Costul unui abonament este de 5 lei pe număr (minimum 3 numere), incluzând și cheltuielile de expediere. Contravaloarea abonamentului va fi achitată fie prin mandat poștal (pe adresa redacției), fie prin virament, în contul nostru, reproduș mai sus. În cazul în care ați făcut abonament anunțați, prin e-mail, redacția.

Nu schingiuiți bonsaii



Passionaria STOICESCU

Idem

Să trăiești într-o epocă perversă
a bogăției sărace,
îndatorată până la disperare
ochiului,
un fel de epocă primitivă
îndestulată prin ecran:
să mănânci reclamă,
să bei reclamă,
să respiri reclamă,
să te iubești idem,
pentru că ea e sufletul
comerțului!

Falsul a sărit în rang
ca un profesor simplu
devenit peste noapte universitar,
după o revoluție făcută peste
noapte,
după un partid născut peste
noapte,
după un mare amor
consumat peste noapte idem,
pentru că el e sufletul minciunii!

Să exiști în plină zi
îndatorat masajului ocular,
e tot ce-i mai poți oferi trupului
pudrat cu cenuși vulcanice
și aerisit în atmosfera
saturată de sateliți și rachete,
hrănit și adăpat cu
azotați, nitrați, fosfați
din ape și pământuri
zăpcite de detergenți și zoaie,
de promisiunile politicianilor
idem,
pentru că ei sunt sufletul
tranzicției (tranzacției)!

Să scrii,
fiindcă ți-ai închipuit și-ți
închipui
că înviind cuvintele
înaripezi clipa,
îl îmbunezi pe Dumnezeu
cu fărâma care ești
și te strădui să-i semeni,
dar printr-un masaj mai profund
pentru văzul din spatele ochilor,
pentru sufletul idem,
pentru că poetul e plusființă nu
plusvaloare!

Dar vai, citirea e-n Braille
în cea mai oarbă lume,
care dacă nu pipăie bani
și sâni sau coapse siliconate
sau merțane tunate,
explodând din iad către rai,
nu mai simte nimic,
nu mai vede nimic
prin lentilele de contact,
schimbate ca șosetele idem,
fiindcă nici cuvintele nu mai pot

să însemne
decât jalnice semne
lipsite de prima lor strălucire!

A fost odată ca niciodată
„a citi – citire”...

Madam Bonsai

Nu jumătatea zilei
cu soarele din plin,
cu echilibrul timpului în ea,
ci zorii cu durerea
de a se fi născut,
lăptoși și chinuiți
să cadă-n lume,
când crapă-n dimineața
fără nume,

mi-s dragi!

Și iar amurgul vânat
din truda de-a muri,
de-a sugruma cu umbre
tot ce a fost lumină,

mi-e drag!

E fascinantă
și întremătoare d u r e r e a,
când se naște,
când se moare,
dar firește
și când se trăiește
și n-are rost să-ntrebi
din a cui vină...

Ecranul în chip de grădină
și pps-ul „Bonsai înfloriți”
(sau despre cruzimea artei),
când frumosul are la rădăcină
un chin, o durere,
anume să-ți placă...

„Nu maltratați animalele”,
auzi în urechi vechea placă
a ecologiștilor, membrilor Vier
Pfoten
și a babelor de la blocuri
aruncând pe fereastră miloase
pâine și oase...

„Nu schingiuiți bonsaii!”,
strig la ecranul computerului
pe care copăcei înfloriți,
mici-mici,
torturați în ani să rămână pitici
pentru plăcerea estetică
a unei „trestii gânditoare”,
curg la-ntâmplare
fără vreo lacrimă sau durere...
„Dacă nu ai suferit niciodată,
înseamnă că nu ești
binecuvântat”,
zice epilogul filmulețului
de-ncheiere.

Scriu...
Am fost binecuvântată să scriu,
să înfloresc pe hârtie



bonsaii vieții mele:
copilărie tăiată,
iubire retezată,
vise ciuntite -
toate în pământ puțin
să mă tot bucur de chin,
să fie fascinantă și-ntremătoare
durerea - mai ales când
dau în floare,
adică scriu...

Cu nimb

Eu plou
și nu-i nimica nou...
Câte mai mult, câte puțin
conjug cu norii
pe „devin”.

Clipă de clipă
mă tot schimb –
când neguroasă,
când cu nimb,
fugind,
plutind sub bolta-nalta
mereu o alta,
tot o alta...

Sângele meu
scrie o hartă
a unui cer ce-l port,
mă poartă
de colo-colo ca pe nori,
fie amiază, fie zori,
gând, trup
și suflet schimbător.

„A sta”
nu-ncape în decor:
tun, fulger, ning
și plou...
Da, plou,
sunt nor
și nu-i nimica nou...

Pe cerul îngăduitor,
în turmă,
singură, trec, zbor,
dar niciodată-ntâmplător,
doar pățimașă,
doar cu-un dor.

Poetul

Creatură
izgonită mai târziu din rai,
cu aripi de heruvim
și sabie de arhanghel,
cu târâș de șarpe
și zbor de înger...

El se închină focului,
nu țărâni
și-ar face oricând curat
în limba lui,
alta decât cea comună
alungând cuvintele care nu mai
semnifică, ci doar spun...

Singurul dar pe care-l prețuiește
e să-l fi citit -
plânge, chiar dacă-și ascunde
lacrimile
când reciți un vers de-al lui
și se bucură cumpătat
de-ale celor cu care seamănă.
Sufletul lui e-o corcitură
de rai cu iad
călărind cerurile,
sfredelind abisul
pentru bucuria
de a nu se găsi...

Iartă-l și înțelege-l dacă poți,
(organ pentru Poezie
nu se naște-n oricine,

doar în cel ce știe să-nvieze din
chin,
doar în cel ce știe să moară de
bucurie)
și nu-l lăuda -
ar fi un pleonasm care l-ar jigni.

El își mângâie cu disperare
c a r t e a ,
ultim mohican al luminii,
invocă bezna pe ecranul
televizorului,
uită scârbit parola computerului,
fiindcă-a fost alungat din cetate,
nici codrul nu-i mai e frate,
poetul...

Seară de poezie

Nu pot fi invidioasă pe fotbal,
e o metaforă și acolo,
în care unul lovește cu piciorul
bunăoară, pământul contras
într-o minge...
Și câți poeți nu scriu cu piciorul?
Și cât o să rabde pământul
jocul lor?
Și de ce să nu lovești și tu
în ceva,
când zilnic ești lovit?
(Ah, cât de puțini suntem în
sală...)

Iar marcatul în poartă e tot o
metaforă
arătată lumii și mie de domnul
Freud,
ca să înțelegem
că viața (intrat/ ieșit) îi e mult
mai datoare
fotbalului decât poeziei...
(Ah, cât de puțini suntem în
sală...)

Portarul apără, apără, dar e
vulnerabil,
o clipă de oboseală, de neatenție
și „gool!”
un urlet fericit de viol colectiv,
care nu va exista niciodată în
poem:
taci și scrii,
taci și citești,
lăuntrul ți-pă într-o sfântă
muțenie.
(Ah, cât de puțini suntem în
sală...)

Fiecare gândim și simțim altfel
în fața poeziei care
se vede, dar nu prea se vede,
se aude, dar nu se aude,
se percepe, dar nu se percepe,
marchează, dar nu marchează,
costă, dar e degeaba,
(ah, cât de puțini suntem în
sală!).

În fața mingei de fotbal
se adună infinit mai mulți
uniți de datul cu piciorul,
(cel mai la „îndemână” gest!),
de banii mulți luați pe prostie,
din opreliștea de moment a porții
și din gol;
chiar crainicii urlă „Goooo!”
rostogolind cu voce inumană
litera „o”
și ea o metaforă - a lui zero -
o minge de aer, într-o clipă de aer
de efemeră victorie
din care nu va rămâne nimic...

Ah, cât de puțini suntem în sală